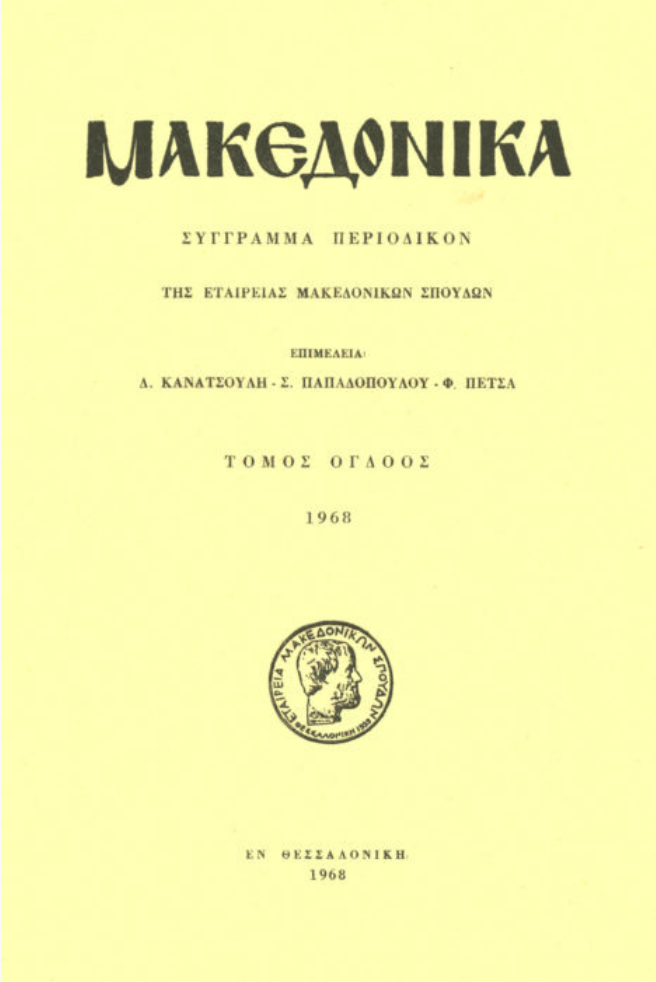
ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Μακεδονικά

Vol 8, No 1 (1968)

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗ - Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - Φ. ΠΕΤΣΑ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

1968

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1968

Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία

Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

doi: 10.12681/makedonika.300

Copyright © 2014, Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

To cite this article:

Γερομιχαλός Α. Γ. (1968). Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία. *Μακεδονικά*, *8*(1), 1–73. https://doi.org/10.12681/makedonika.300

https://epublishing.ekt.gr | **e-Publisher:** EKT | **Downloaded at:** 04/07/2025 07:10:16

Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΙΒΗΡΙΤΗΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ ἁγιώνυμος πολιτεία τοῦ Ἄθω ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μεσαιωνικὸς ἐθνικὸς βίος διετηρήθη ἀναλλοίωτος, ἔστω καὶ μονομερῶς, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Αἱ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπελθοῦσαι εἰς τὸν καθόλου ἑλληνικὸν βίον μεταβολαὶ οὐδόλως ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτῆς, ἔχομεν δ' οὕτω ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μέχρι καὶ σήμερον ἀπό τινος ἀπόψεως ἀδιάκοπον τὴν συνέχειαν τοῦ βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πᾶς ὅστις μεταβαίνει ἐκεῖ, μὲ σκοπὸν νὰ μετάσχῃ πνευματικῶς τοῦ βίου τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιούσης μοναστικῆς κοινωνίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν οἱονεὶ μετατιθέμενον εἰς χρόνους παρωχημένους, εἰς ἐποχὴν καὶ κοινωνίαν ἀκραιφνῶς βυζαντινήν. Καὶ τοῦτο διότι τὴν ἁγιώνυμον ταύτην χερσόνησον ἀφῆκαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνεπηρέαστον τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα μετέβαλον οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικόν μας βίον.

Πλὴν τῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως σπουδαιότητός του ταύτης τὸ Ἅγιον Ὄρος κέκτηται μεγάλην ὡσαύτως σπουδαιότητα καὶ διὰ τὸ ἑκάστοτε παρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς του ἠδύνατο νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν ἀπελευθερωτικὴν κίνησιν οὐ μόνον τῆς Χαλκιδικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας ὁλοκλήρου. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατακτηταὶ εἶχον ἐνωρὶς στρέψει τὴν προσοχήν των πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ λόγῳ τῆς ἐπικαίρου γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ κυρίως λόγῳ τῆς εὐφορίας της, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀπολαύουν εὐκόλως τὰ πλούσια ἀγαθὰ τῶν κόπων τῶν ὑποδούλων.

Παρὰ τὴν πρώϊμον ὅμως ὑπ' αὐτῶν κατάκτησιν τῆς μακεδονικῆς γῆς, διετηρήθησαν ἐκεῖ ἀξιόλογα ἑλληνικὰ κέντρα, ἅτινα ἤκμαζον ἐμπορικῶς, ἐκαλλιέργουν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ διετήρουν ἄσβεστον τὴν φλόγα τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθου. Εἰς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν ταύτην κίνησιν οὐδόλως ὑστερεῖ καὶ ἡ Χαλκιδική, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐν τούτοις ἡ τοῦ Ἄθωνος μοναστικὴ πολιτεία ἐπιδιώκουσα, ἀφ' ἑνὸς ὅπως μὴ ἔρχηται εἰς προστριβὰς μὲ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως διατηρῇ κατὰ τὸ δυνατὸν μικροτέραν μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφήν, ἀπέφευγε καὶ πᾶσαν γενικῶς σχέσιν μὲ τὸν ἔξω τοῦ περιβόλου αὐτῆς «κόσμον», τὴν ἐκκοσμικευμένην καθόλου ζωήν. Οἱ

κατακτηταὶ ἐξ ἄλλου, ἐνδιαφερόμενοι κυρίως καὶ πρωτίστως διὰ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους τακτικῶς καὶ κανονικῶς εἰσέπραττον ἐκ τῶν μονῶν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς (Μποσταντζήμπαση), δὲν ἀνεμειγνύοντο εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑποθέσεις, διὸ καὶ πλὴν ὀλίγων χωροφυλάκων, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ Μποσταντζῆ, οὔτε στρατὸν οὔτε ἄλλην ἀστυνομικὴν δύναμιν διετήρουν ἐκεῖ [1].

Δέον ὅμως ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ, ὅτι παρὰ τὴν γενικῶς ἐφεκτικὴν γραμμὴν τῶν μοναχῶν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις των πρὸς τὸν ἔξω «κόσμον» καὶ τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ καθαρῶς θρησκευτικά των καθήκοντα, ἕνεκα τῆς ὁποίας παρεχωροῦντο εἰς αὐτοὺς κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων σουλτάνων προνόμια ἐξασφαλίζοντα ἕν εἶδος αὐτονομίας, ἐδοκίμασαν καὶ οὗτοι, καὶ δὴ εἰς βαθμὸν ἱκανόν, τὴν στυγνὴν τυραννίαν τοῦ κατακτητοῦ, ὁ ὁποῖος συχνάκις παραβιάζων τὰ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὄρους προέβαινεν εἰς ἁρπαγὰς καὶ λεηλασίας κατασφάζων τοὺς ἐκ τῶν μοναχῶν ἀνθισταμένους. Αἱ τοιαῦται ἀγριότητες τῶν Ὀθωμανῶν συνετέλουν, ὥστε παραλλήλως πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα νὰ καλλιεργῆται μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ ὁ στενότατα πρὸς αὐτὸ συνδεδεμένος πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους. Αἱ παραδόσεις ἐξ ἄλλου καὶ οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν θρῦλοι, τοὺς ὁποίους συναντᾷ τις ἀνὰ πᾶν αὐτοῦ βῆμα εἰς Ἅγιον Ὄρος, καὶ τὸ ἀλλόθρησκον ἀφ' ἑτέρου τοῦ κατακτητοῦ, ἐκαλλιέργουν ἐντόνως τὴν ἰδέαν καὶ τὸν πόθον ἀναδημιουργίας καὶ ἀνασυστάσεως τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου μὲ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοκράτοράς του, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἱδρύσει τὰς περισσοτέρας τῶν μονῶν καὶ εἶχον προικίσει αὐτὰς διὰ σημαντικῶν δωρεῶν [2]. Τοιουτοτρόπως ὁ θρησκευτικός, πνευματικὸς καὶ ψυχικὸς δεσμὸς τοῦ Ἁγίου Ὄρους μὲ τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν μοναχῶν ἐδημιούργουν εὐνοϊκὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὴν καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἄθω ζωηρὰν κίνησιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, τῆς ἀντικαταστάσεως δηλονότι τοῦ μωαμεθανικοῦ κράτους διά τινος ἑλληνορθοδόξου πολιτείας.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅμως τοῦτο, ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω ἀποφυγὴ ἐκ μέρους τῆς ἁγιωνύμου πολιτείας τοῦ Ἄθω στενῆς μετὰ τοῦ ἔξω «κόσμου» ἐπαφῆς, ἐδυσχέραινε τὴν διάδοσιν καὶ καλλιέργειαν ἐν αὐτῇ ἰδεῶν κοσμικοῦ καὶ μάλιστα ἐπαναστατικοῦ χαρακτῆρος, ὡς συνέβαινεν εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα. Ἐπανειλημμέναι προσπάθειαι τῶν Φιλικῶν ὅπως εἰσχωρήσουν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος δὲν εὗρον πρόσφορον ἔδαφος,

1. Ἰδὲ Γ. Σμυρνάκη, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 334 κέ.

2. Ἰδὲ Ἰω. Μαμαλάκη, Ἡ ἐπανάστασις στὴ Χαλκιδικὴ τὸ 1821 Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἁγιορειτῶν καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 6 κέ.

καθόσον αἱ ἰδέαι των, παρὰ τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα, ἐθεωροῦντο ἐπαναστατικαί. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον, ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν ἐξαιρέσεων, δὲν εὑρίσκομεν συστηματικὴν προσπάθειαν πρὸς μύησιν τῶν Ἁγιορειτῶν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν. Οἱ ὀλίγοι Ἁγιορεῖται Φιλικοί, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα γνωρίζομεν, ἐμυήθησαν ἔξω τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους. Ὁ Ἰ. Φιλήμων [1] εἰς τὸν κατάλογον τῶν Φιλικῶν περιλαμβάνει δύο μόνον μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὸν Γερμανὸν τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου [2] καὶ τὸν ἐκ Σκύρου προηγούμενον τῆς μονῆς Καρακάλου Σεραφεὶμ Τριεραρχίτην, ὅστις κατηχήθη τὸ ἔτος 1819 εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδοβλαχίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Δικαίου - Παπαφλέσσα.

Οἱ ἐλάχιστοι δὲ οὗτοι Ἁγιορεῖται Φιλικοὶ [3] ἐφύλασσον τὰ μυστικὰ καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας κυρίως δι' ἑαυτούς, ἢ ἐνίοτε καὶ διὰ τὸν λίαν περιωρισμένον κύκλον τῶν ἐξαιρετικῶς ἐμπίστων εἰς αὐτοὺς προσώπων. Τοιουτοτρόπως αἱ ἰδέαι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξαπλωθοῦν καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν μεταξὺ τῆς εὐρείας μάζης τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Εἰς τὸν στενὸν τοῦτον κύκλον τῶν Φιλικῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καὶ δὴ μεταξὺ τῶν πλέον δυναμικῶν, συγκαταλεκτέοι: 1) ὁ στενὸς συνεργάτης τοῦ Ἐμμανουὴλ Παπᾶ ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος, ὅστις λόγῳ τοῦ ἀξιώματός του ὡς ἡγουμένου τῆς μονῆς ἔθεσεν ὁλόκληρον τὴν μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς αὐτῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, καὶ 2) ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ὁ Ἰβηρίτης. Οὗτος ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων ἐν ἐξορίᾳ διατελοῦντος πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ μετέπειτα ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε', [4] εἶχεν ὁπωσδήποτε μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑται-

1. Ἰ. Φιλήμονος, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀθῆναι 1859, τ 1 σ. 387 κἑ.

2. Τοῦτον ἀναφέρει καὶ ὁ Τάκης Καν δηλῶρος, Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία, 1814 - 1821, Ἀθῆναι 1926. Ὁ Κων. Βοβολίνης ὅμως διατείνεται ὅτι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς Φιλικοὶ ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν Σεραφείμ Καρακαλινός, ὁ Ἐσφιγμενίτης μοναχὸς Λουκᾶς Λεονταρίδης, ὁ Λαυριώτης παπα-Ἀνδρέας καὶ ὁ Γρηγόριος Βατοπαιδινός (Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας, Ἀθῆναι 1952, σ. 171).

3. Ἀγνοοῦμεν εἰσέτι πόσοι καὶ ποῖοι Ἁγιορεῖται εἶχον μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ἀφοῦ ἀγνοοῦμεν ἀκόμη πόσοι μοναχοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Ὁ Φιλήμων, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143, ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς «ὑπερδεκάκις χιλίους», ὁ δὲ Γουστᾶυος Χέρτσβεργ, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, μετάφρ. Π. Καρολίδου, τ. 1, Ἀθῆναι 1906, σ. 92, εἰς ἓξ χιλιάδας, ἄλλοι δὲ ἄλλως ἀριθμοῦσι, καὶ τοῦτο διότι ἐλλείπει εἰσέτι συστηματικὴ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἱστορία.

4. Τὸ 1818 ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους διαμένοντα μετὰ τὴν δευτέραν πατριαρχείαν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχην Γρηγόριον Ε' ὁ Φιλικὸς

ρείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγνώριζε τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν Φιλικῶν. Μάλιστα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν ὅτι οὗτος εἶχε μυηθῆ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐνωρίτερον, ὅτε εἶχε μεταβῆ εἰς Βλαχίαν δι' ὑποθέσεις τῆς μονῆς του. Διότι ὁ ἐνθουσιασμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθη τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ δεύτερος πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ μετέπειτα σταθερὰ αὐτοῦ στάσις ἔναντι τῶν Φιλικῶν καὶ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἰδίᾳ ἐπαναστάσεως, ἀποδεικνύουν ὅτι οὗτος ἦτο ἤδη μεμυημένος καὶ ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ἑταιρείας.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μεγάλης πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην ἐπιμέλειαν τοῦ λογίου μοναχοῦ πατρὸς Ἀθανασίου, τρεῖς ὀγκώδεις φάκελλοι πλήρεις ἐγγράφων ἐπ' ὀνόματι τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου μοναχοῦ τοῦ Ἰβηρίτου. Ἐκ τῶν φακέλλων τούτων οἱ μὲν δύο περιέχουν χρονολογημένην [1] αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν τῶν ἐτῶν 1794 - 1839 ἐκ 314 ἐγγράφων, ὁ δὲ τρίτος περιέχει ἀχρονολόγητον ἀλληλογραφίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἰδιωτικῆς φύσεως, ἐκ τεσσαράκοντα ἑπτὰ (47) ἐγγράφων.

Τὸν ἄγνωστον εἰσέτι τοῦτον Φιλικὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα τὸν Ἰβηρίτην καὶ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν προτιθέμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ. Προσέτι δὲ τὴν ἀνέκδοτον αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν νὰ φέρωμεν εἰς φῶς, ἥτις πιστεύομεν ὅτι τὰ μάλιστα θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους [2].

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ

Τὶς ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ προτοῦ ἔλθῃ εἰς Ἅγιον Ὄρος οὐδείς τῶν ἐπιζώντων μοναχῶν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἔστω καὶ ἐκ παραδόσεως, γνωρίζει. Τὸ κατὰ κόσμον ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ, ἡ καταγωγή του καὶ ἡ ἡλικία του εἶναι εἰσέτι ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς. Οἱ «οὐρανοπολῖται» μοναχοί, «οἱ μὴ ἔχοντες ᾧδε κατοικίαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦντες», δὲν διαφέρονται διὰ τὸν παρόντα κόσμον, οὔτε διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας.

Ἰωάννης Φαρμάκης. Κατὰ τὴν περὶ τῆς Ἑταιρείας ἀφήγησιν αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης «ἔδειξεν εὐθὺς ζωηρότατον ἐνθουσιασμόν» καὶ «ηὐχήθη ἀπὸ καρδίας» ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας, ἠρνήθη ὅμως νὰ δώσῃ τὸν ὅρκον τοῦ Φιλικοῦ εἰπών· «ἐμένα μ' ἔχετε ποὺ μ' ἔχετε», διότι ὡς κληρικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὁρκισθῇ. Προσέθεσε μάλιστα ὅτι ὁ ὅρκος του ἠδύνατο νὰ βλάψῃ διότι «ἂν ἀποκαλυφθῇ εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρείας τὸ ὄνομά του, θὰ ἐκινδύνευεν ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος, τοῦ ὁποίου καίτοι ἐξόριστος προεῖχε πάντοτε» καὶ καλὸν εἶναι «νὰ προσέξωσι πολὺ οἱ Ἑταῖροι μήπως βλάψωσιν ἀντὶ νὰ ὠφελήσωσι τὴν Ἑλλάδα».

1. Ἡ ταξινόμησις τῶν ἐγγράφων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Ἀντωνίου Ταχιάου.

2. Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα ὅτι ὁ συνάδελφος κ. Ἰωάννης Μαμαλάκης, ὁ τόσον ἐντριβὴς εἰς τὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ ἱστορίαν αὐτοῦ.

Ὁ οὐρανός, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, εἶναι δι' αὐτοὺς τὸ πᾶν. Δι' αὐτὴν ἐργάζονται νυχθημερὸν καὶ αὐτὴν ἐπιποθοῦν νὰ ἀπολαύσουν.

Τὸ μόνον ὅπερ μετὰ βεβαιότητος γνωρίζομεν εἶναι ὅτι ὁ Νικηφόρος ἐνωρὶς ἀπέκτησε τὸ ὀφφίκιον τοῦ Χαρτοφύλακος, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μόνον εἰς μεμορφωμένους καὶ λογίους κληρικοὺς καὶ μοναχούς. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ἐπεμελοῦντο τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐπισκόπου, ἀπετέλουν μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ ἐξήσκουν ἐποπτείαν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν κληρικῶν. Ὡσαύτως ἐπόπτευον τοῦ Ἀρχείου καὶ ἐφύλαττον εἰς ἴδιον κιβώτιον τὰ ἔχοντα ἱστορικὴν ἀξίαν ἔγγραφα. Συνεπῶς καὶ ὁ Νικηφόρος, ὡς συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τούτων, διεκρίνετο εἰς μόρφωσιν ὅλων αὐτοῦ τῶν συναδέλφων μοναχῶν.

Ἡ διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀλληλογραφίας ἐξελικτικῶς βελτιωμένη γλῶσσα τοῦ Νικηφόρου τυγχάνει μᾶλλον καθαρὰ εἰ καὶ οὐχὶ ἄπταιστος. Ἡ διαλεκτικὴ ὅμως τοῦ ἀνδρὸς ἐπιχειρηματολογία τυγχάνει ἀρκούντως ἰσχυρά. Ταῦτα πάντα προδίδουν ἱκανὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελῆ καὶ ἐργώδη προσπάθειαν πρὸς ἐπιμόρφωσιν διὰ τῆς κατ' ἰδίαν μελέτης. Ὁ διὰ μέσου τῆς ἀλληλογραφίας του ἐπιδεικνύμενος διακαὴς αὐτοῦ πόθος, πρὸς ἀπόκτησιν, δι' εἰδικῶν παραγγελιῶν, βιβλίων καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῶν, δηλοῖ τὴν διάθεσιν πρὸς περαιτέρω ἐπιμόρφωσιν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν ἐπὶ ζητημάτων διαφερόντων αὐτόν.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικηφόρου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς Ἰβήρων διαπιστοῦται τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἀπριλίου 1794 ἔγγραφον τῶν προεστώτων τῆς μονῆς, δι' οὗ ὁ Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ καὶ διδάσκαλος διορίζεται ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Βλαχίᾳ πρὸς διευθέτησιν καὶ παρακολούθησιν τῶν ἐκεῖσε ὑποθέσεων καὶ κτημάτων τῆς μονῆς. *«Ὁ κὺρ Νικηφόρος ἐδιωρίσθηκεν παρὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου νὰ ἀπέλθῃ διὰ τῆς Βασιλευούσης εἰς τὸ Βλαχομπογδάνι δι' ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίου»* [1]. Φαίνεται ὅτι ὀξύ τι ζήτημα εἶχεν ἀναφυῆ εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ τὰ μετόχια τῆς μονῆς καὶ ἐν γένει διὰ τὰ περιουσιακὰ αὐτῆς δικαιώματα, διότι εἰς πολλὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν μονήν του ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν τῆς μονῆς, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε δηλονότι μεταβάσεώς του μέχρι τοῦ 1805, γίνεται, σύν τοῖς ἄλλοις, πολὺς ὁ λόγος *«περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν»*. Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μάλιστα ταύτην μετέχουν συχνάκις, ἐκτὸς τῆς μονῆς Ἰβήρων, καὶ ἄλλαι μοναὶ διαφερόμεναι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, διότι ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἀπαντῶμεν συχνάκις ὑπογράφοντας· «Προηγού-

1. Ἡ μονὴ τῶν Ἰβήρων εἶχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἑκατὸν τέσσαρα (104) μετόχια ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ δὴ ἀνὰ τὰ ὀρθόδοξα κράτη.

μενος Ἰβήρων Συμεὼν καὶ Ἁγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ» καὶ τοῦτο διότι τὸ μετόχιον «τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» ἀνῆκεν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς εἴκοσι τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους μονάς.

Ὁ Νικηφόρος ἐν τῇ ἐπιμελεῖ αὐτοῦ προσπαθείᾳ νὰ ἐπιλύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἐκ τῶν κτημάτων συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἦλθε προφανῶς εἰς ῥῆξιν μὲ δυναμικὰ πρόσωπα, ἴσως δὲ καὶ μὲ πρόσωπα τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅτινα καὶ κατηγόρησαν καὶ ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Πατριάρχην. Τοῦτο δηλοῦται ἔκ τινος ἐγγράφου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν, ὅπερ διαλαμβάνει· «*Ἀπαλλάξαντες τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κατακρίσεως ἀνακτᾶται ἡ καλή σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρυλλημένων διαλυομένων ὡς ἴστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουνεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου . . . θέλομεν σέ ἔχῃ ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες καὶ εὐχόμενοι . . .*» [1]. Μάλιστα ὁ αὐτὸς Πατριάρχης εἰς ἑτέραν πρὸς τὸν Νικηφόρον ἐπιστολὴν γράφει μετὰ πολλῆς τρυφερότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον [2].

Ὁπωσδήποτε ὁ Νικηφόρος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν Βλαχίᾳ διαμονῆς του ἐμυήθη [3] εἰς τὴν ἐν Ρωσίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀναπτυχθεῖσαν δρᾶσιν τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐπὶ τετρακόσια ὁλόκληρα ἔτη στεναζούσης ὑπὸ τὸν ζυγὸν βαρβάρου καὶ ἀθέου ἔθνους μητρὸς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκ Βλαχίας ἀλληλογραφία αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἰδίως τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἐτῶν, γράφεται ἀνωνύμως, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμφανίζεται τὸ ὄνομά του ὄχι μόνον ἐκ λόγων μοναχικῆς ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐνιαχοῦ ὑπαινιγμούς του περὶ κρύφιά τινα ζητήματα. Ἀπὸ δὲ τῆς 5ης Αὐγούστου 1808, ὅτε εὑρίσκομεν αὐτὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁλόκληρος αὐτοῦ ἡ ἀλληλογραφία φέρει ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς τὰς λέξεις· «*ὁ σός*», «*οἶδας*», «*οἶδας τὸν σόν*», «*οἶδας καλῶς*», «*οἶδας τοὺς σούς*», «*οἶδας τὸν πάσχοντα*», «*οἶδας τοὺς πάσχοντας*».

Εἰς τὴν ἀπὸ 7ης Ἰουνίου ἐπιστολήν του κάμνει λόγον περὶ τῆς καταλήψεως τῆς Βιέννης ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων· «*Ἐπληροφορήθημεν ὅτι οἱ Γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν Βιέννην σίγουρα ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων*». Εἰς δὲ τὴν ἀπὸ 12ης Σεπτεμβρίου 1808 ἐπιστολήν του κάμνει λόγον περὶ τῶν ἐν Φαναρίῳ παρασκηνιακῶν κινήσεων διὰ τὴν ἐκλογὴν οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπανέρχεται δ' ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ εἰς

1. Ἰδὲ τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαΐου 1806 ἔγγραφον.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Σεπτεμβρίου 1807.

3. Ἡ καθαρῶς ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος μύησις αὕτη τοῦ Νικηφόρου δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀργότερον τεκτονικῆς μορφῆς μύησιν τοῦ Ξάνθου.

τὴν ἀπὸ 1ης Μαΐου 1809 ἐπιστολήν του καὶ διεκτραγῳδεῖ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκαταστασίαν, εὐχόμενος ὅπως ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον καὶ πάλιν εἰς τὸν θρόνον του ὁ εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων καὶ μονήν του ἐξορισθεὶς τὸ πρῶτον ἐθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος Ε΄. «Ἴσως, λέγει εἰς τὴν ἐπιστολήν του, *μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ παναγιωτάτου διορθωθοῦν τὰ πράγματα*». Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν κάμνει λόγον περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν, πληροφορῶν αὐτὸν τὰ ἐν τῷ Φαναρίῳ συμβαίνοντα· «*ὁ ἐρχομὸς τοῦ Πατριάρχου θὰ τὰ ξεκαθαρίσῃ*» [1].

Τοιαῦται εἶναι αἱ εὐφυεῖς τοῦ Νικηφόρου ἐνέργειαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῆς μονῆς του, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν συγκοινοβιατῶν του, ὥστε μετὰ πολλῆς τῆς ἐκπλήξεως ἐπιστολογράφος του γράφει πρὸς αὐτόν· «*δὲν ἐπίστευον νὰ εὕρω εἰς Ἅγιον Ὄρος τοιοῦτον πολιτικόν*» [2].

Ὁλόκληρον σχεδὸν ἐπιστολὴν ἀφιεροῖ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν σφαγῶν καὶ λεηλασιῶν, τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ γενίτσαροι κατὰ τὸ κίνημα αὐτῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1808 [3].

Β. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑ

Ὁ Νικηφόρος εὑρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἑπτὰ συνεχῆ ἔτη, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1815, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ πολλοὺς Φιλικούς. Τὸ 1815 ἐπιστρέψας εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του δὲν ἔπαυσε νὰ ἀλληλογραφῇ τακτικῶς μετὰ διαφόρων προσώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ πάσης φύσεως ὑποθέσεις, ἀτομικάς, τῆς μονῆς, τῆς ἱερᾶς ἐπιστασίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικάς.

Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ἀλληλογραφία του αὕτη (τῶν ἐτῶν 1815 - 1818) ἀφεώρα εἰς ἐμβάσματα σεβαστῶν χρηματικῶν ποσῶν προσωπικῶς εἰς αὐτὸν ἀποστελλομένων, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐντέλλεται εἰς ἐπιστολήν του, δέον νὰ τῷ ἐμβάζωνται δι' ἐμπίστων προσώπων ἢ μὲ πόλιτζαν (τραπεζικὸν γραμμάτιον). Μὴ δὲ νομίσῃ τις ὅτι πάντα τὰ ποσὰ ταῦτα ἀπετέλουν προσωπικήν του περιουσίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν οὗτος ἀσφαλίσει ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐξ ὅσων γράφει σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν Σούμλᾳ εὑρισκόμενον προηγούμενον τῆς μονῆς Ἰβήρων Ἀνατόλιον· «*τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρός με χρεωστι-*

1. Ἐπιστολὴ 27ης Ἰουνίου 1808.
2. Ἐπιστολὴ 2ας Σεπτεμβρίου 1808.
3. Ἐπιστολὴ 10ης Νοεμβρίου 1808.

κῆς, ὡς καὶ τῶν ρουβλίων ἐκείνων . . . νὰ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν . . . νὰ μοὶ ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶον αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν . . . ὑπὸ σφραγῖδα . . . μὲ σίγουρον . . .» [1], φαίνεται ὅτι τὰ μεγάλα ἐκεῖνα χρηματικὰ ποσὰ συνελέγοντο ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν προοριζόμενα δι' ἀνώτερόν τινα σκοπὸν καὶ ὁπωσδήποτε διὰ τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

Τὴν 1ην 'Ιανουαρίου τοῦ ἔτους 1819, ἀκολουθῶν τὸν διὰ τρίτην ἤδη φορὰν ἀποκαθιστάμενον εἰς τὸν θρόνον μαρτυρικὸν Πατριάρχην, ἦλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα προηγούμενον 'Ανατόλιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1-1-1819 μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεώς του γράφων τὰ ἑξῆς· *«ἐν συντόμῳ γράφω ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ Παναγιωτάτου Δεσπότου κυρίου Γρηγορίου εἰς Κωνσταντινούπολιν »* [2].

'Επανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν λοιπὸν ὁ Νικηφόρος συνέχισε τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλληλογραφίαν του ὡς καὶ τὰς μετὰ τῶν Φιλικῶν ἐπαφάς του. Εἰς τοῦτο συνετέλει κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ἐκτίμησις, ἣν ὁ Πατριάρχης ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπόν του καὶ τὴν ὁποίαν διαβλέπομεν ἔν τινι ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐν ᾗ χαρακτηριστικῶς γράφει· *«ἰδοὺ παρακαλῶντας τῇ Παναγιότητι ἔγιναν καὶ αἱ δύο ὑποθέσεις»* [3].

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον ἦλθεν εἰς λίαν στενὴν σχέσιν μετὰ τοῦ ἐκ Σερρῶν φλογεροῦ πατριώτου 'Εμμανουὴλ Παπᾶ [4]. Υἱὸς ἱερέως ὁ 'Εμμ. Παπᾶς, εὐφυής, ἱκανός, ἀλλὰ καὶ τίμιος, ἀνεδείχθη ἐνωρὶς μεγαλέμπορος, τὸ δὲ 1810 διωρίσθη πρῶτος τραπεζίτης τοῦ 'Ισμαὴλ βέη τῶν Σερρῶν. Διαφωνήσας ὅμως μὲ τὸν διάδοχον καὶ πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν Γιουσοὺφ, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ καταχρασθῇ χρήματα, ἅτινα αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του εἶχον δανεισθῆ παρὰ τοῦ Παπᾶ, καὶ ὁ ὁποῖος ἠπείλησε καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Παπᾶ ἀκόμη, κατὰ τὴν συνήθη τῶν Τούρκων τακτικήν,

---

1. 'Επιστολὴ 11ης 'Ιουνίου 1819.

2. 'Ο Πατριάρχης ἐξαναγκασθεὶς εἰς παραίτησιν τὴν 10ην 'Ιουλίου 1808 ἀπεσύρθη εἰς Πρίγκιπον κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν εἰς "Αγιον "Ορος (μονὴν 'Ιβήρων), ὅπου παρέμεινεν ἀσκητεύων ἐπὶ ἐννέα συναπτὰ ἔτη. Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1818 ἀνῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ ν' ἀποβῇ μετὰ τρία ἔτη ὁ 'Εθνομάρτυς πατριάρχης. 'Ο Γρηγόριος τρὶς ἀνῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Τὸ πρῶτον τὸ 1797 - 1798, τὸ δεύτερον τὸ 1806 - 1808 καὶ τὸ τρίτον τὸ 1818-1821 (ἰδὲ Μ. Γ ε δ ε ὼ ν, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, Κωνσταντινούπολις 1884, σ. 684).

3. 'Επιστολὴ 9ης 'Οκτωβρίου 1819.

4. 'Ο 'Εμμ. Παπᾶς (Παπᾶ, κατὰ τὸν 'Ιω. Μ α μ α λ ά κ η ν) ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἐγεννήθη εἰς Δ ο β ί σ τ α ν (μετονομασθεῖσαν ἀργότερον εἰς Παπᾶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρὸς) χωρίον τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται δύο ὥρας ἀνατολικῶς τῶν Σερρῶν ('Ι ω. Β α σ δ ρ α β έ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, ἔκδ. β', Θεσσαλονίκη 1950, σ. 63 κέ.).

ἠναγκάσθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1817 νὰ ἀναχωρήσῃ κρυφίως καὶ ἄνευ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν φιρμανίου, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο ὁ Γιουσοὺφ νὰ ἐξοφλήσῃ μέρος τῶν κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα εἶχε δανεισθῆ. Τὸ ὅλον ζήτημα ἐγένετο, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, κατὰ θείαν οἰκονομίαν, καθόσον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Παπᾶς ἐμυήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1819 παρὰ τοῦ συμπατριώτου του Ἰωάννου Φαρμάκη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς ὁποίας ἔκτοτε διέθεσε τὴν περιουσίαν του, τὴν ψυχήν του, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά του [1]. Ὡς πρώτην καταβολὴν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγῶνα προσέφερε τότε ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τὸ ποσὸν τῶν χιλίων γροσίων καὶ ἀργότερον ὁλόκληρον τὴν μεγάλην περιουσίαν του ἀνερχομένην εἰς τριακοσίας χιλιάδας ταλήρων διστήλων [2].

Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε΄ (10 Ἀπρι-

---

1. Ὁ Φ ι λ ή μ ω ν ὡς ἑξῆς ἐκφράζεται περὶ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ· «ἐὰν εἶναι μεγαλυτέρας τιμῆς ἄξιοι ὅσοι ἐκτίθενται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ πατρίδος, ἔχοντες πλοῦτον καὶ ἄλλα ἀγαθά, βεβαίως ἀξιοῦται καὶ ὁ Ἐμμ. Παπᾶς τοιαύτης τιμῆς, ὡς ὁρμηθεὶς πρὸς τὸν ἀγῶνα οὐχὶ διὰ μεταβολὴν τύχης, ἀλλὰ δι' ἣν ἔφερε πίστιν ἀληθῆ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς χριστιανὸς καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς Ἕλλην» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 392).

Ὁ γέρων Π α χ ώ μ ι ο ς Ἐ σ φ ι γ μ ε ν ί τ η ς εἰς χειρόγραφον ἐργασίαν του περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ τοποθετεῖ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1812 καὶ ἐπομένως πέντε τοὐλάχιστον ἔτη πρὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσεώς του, λόγῳ τῆς διαφωνίας του μετὰ τοῦ Γιουσούφ μπέη· «ὁ ἐκ Σερρῶν Ἐμμ. Παπᾶς, λέγει, ἴσως ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς ἐμπόρου περιήρχετο τὸ μεταξὺ Σερρῶν καὶ Θεσσαλονίκης τμῆμα τῆς Μακεδονίας, κατηχῶν τοὺς διανοουμένους καὶ διεγείρων τὸ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς σχεδιαζομένης ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ γένους ἀπὸ τῆς τυραννικῆς δουλείας, ἡ δρᾶσις τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1812, δηλονότι πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας». Τὴν πληροφορίαν ταύτην ὁ Παχώμιος στηρίζει εἰς τρεῖς ἐπιστολὰς πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον, αἱ ὁποῖαι ὅμως νομίζομεν, ὅτι δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Παπᾶ (ἰδὲ τὰς ἐπιστολὰς ἐν Ι. Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χαλκιδικῆς τὸ 1821, Ἀθῆναι 1960, σ. 426 κέ.).

2. Ὁ Ἀλέξ. Ὑψηλάντης ἀπέστειλε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸ ἑξῆς ἔγγραφον ἀπὸ τὸ Ἰσμαὴλ τῆς Ρουμανίας· «Φιλογενέστατε κ. Ἐμμανουὴλ Παπᾶ, πληροφορηθεὶς παρὰ πολλῶν καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου, πόσον ἡ εὐαίσθητος ψυχή σας καταφλέγεται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔνθεον ἔρωτα, δὲν ἐλπίζω ὅτι θέλετε δείξει ἀδιαφορίαν νωθρὰν τώρα, ὅτε ὅλων τῶν τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους τὰ μέλη ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' ὅτι θέλετε φιλοτιμηθῆ νὰ συνεργήσητε εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν καὶ νὰ συγκαταλεχθῆτε εἰς τὸν χορὸν τῶν σωτήρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀκούσατε λοιπὸν τὰς συμβουλὰς τοῦ κ. Παπαδάτου, ὅστις εἶναι διωρισμένος νὰ σᾶς δείξῃ εἰς τί πρέπει νὰ ἐνεργήσητε, καὶ στεφάνους ἀειθαλεῖς τῆς εὐκλείας θέλει ἑτοιμάσει ἡ πατρὶς διὰ τὴν ἀξιοσέβαστον κεφαλήν σας. Ὑγιαίνετε. Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς Ἀλέξ. Ὑψηλάντης. Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820».

λίου 1821) τὰ ἴχνη τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου χάνονται [1], φαίνεται δ' ὅτι οὗτος ἀκολουθῶν ὁπλαρχηγόν τινα ἢ ἄλλον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐκπρόσωπον ἀνεχώρησε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δι' ἐθνικήν τινα ἀποστολήν. Τοῦτον συναντῶμεν ἐνωρίτερον εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του καὶ δὴ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐνθουσιῶντος Φιλικοῦ Ἐμμ. Παπᾶ τὸν Φεβρουάριον ἢ Μάρτιον τοῦ 1821. Εἰς ἐπιστολήν του ἀπευθυνομένην πρὸς ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς «σεβασμίαν πανοσιότητα» ὁ Νικηφόρος γράφει τὴν 14ην Ἰουνίου 1821 μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας· *«ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφραινόμεθα μανθάνοντες τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὅμως εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τὸ τέλος, τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ, καταβαλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρωμεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον εὐδοξαζομένου τοῦ Παναγάθου Θεοῦ, διὰ τῶν ἀγαθοεργετημάτων τῆς περικλεοῦς παντοδοξότητός του καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ χριστεπωνύμου στρατοῦ. Ἀμήν»* [2].

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ Ἐμμ. Παπᾶς πιστὸς εἰς τὸν ὅρκον του πρὸς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν καὶ φίλον του Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην. Ἠγόρασε δι' ἰδίων χρημάτων ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, ἐφόρτωσεν αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατζῆ Βιζβίκη ἐκ Λήμνου καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ἀπέπλευσε διὰ τὸν Ἄθω, ὅπου θὰ παρεσκεύαζε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ἄθως ἦτο διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Μακεδονίας ὅ,τι καὶ ἡ Λακωνία διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Πελοποννήσου [3]. Ἐπέλεξε δὲ τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας ὁ Ἐμμ. Παπᾶς, διότι ἀνέμενε τὴν προέλασιν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς νότον, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος πρὸς βορρᾶν, ὡς καὶ τὴν κινητοποίησιν τῶν ἁρματολῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ διασπασθοῦν τοιουτοτρόπως αἱ τουρκικαὶ δυνάμεις. Οὐδέποτε ὅμως ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐγκατελείπετο καὶ ὅτι θὰ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀντικρούσῃ μόνος αὐτὸς ἔστω καὶ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ σταθμεύοντα τότε τουρκικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος συγκεντρούμενος ἠδύνατο νὰ καταπνίξῃ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Μακεδονίας. Ἐγνώριζεν ὅμως καλῶς ὁ Παπᾶς ὅτι ἡ θέσις τῆς Μακεδονίας ηὐνόει τὴν ἔγκαιρον ἀποστολὴν καὶ ἄλλων ἐνισχύσεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ θὰ καθίστα τὴν θέσιν του ἔτι δυσκολωτέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηγορεύετο δυνάμει παλαιοτέρων σουλτανικῶν φιρμανίων ἡ εἴσοδος τουρκικῶν στρατευμάτων εἰς Ἅγιον

1. Ὁ Σπυρίδων Τρικούπης, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Λονδῖνον 1860, τ. 1 σ. 81, μᾶς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φιρμανίου περὶ ἐκπτώσεως τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «συνοδευόμενος ὁ Πατριάρχης *ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου τοῦ πιστοῦ του ἀρχιδιακόνου*, ἀπήχθη κατὰ διαταγήν, ὡς φαίνεται μυστικήν, εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Μποστανtσήμπαση».

2. Ἐπιστολὴ 14ης Ἰουνίου 1821.

3. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143.

Ὄρος, ὁ τόπος οὗτος ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐπικίνδυνος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶλκυε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν των. Τοιουτοτρόπως αἱ κινήσεις τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ μελετωμένη κάθοδος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς Ἅγιον Ὄρος περιῆλθεν ἐγκαίρως εἰς γνῶσιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ ὁποία καὶ ἔδωκε τὰς δεούσας διαταγὰς κινήσεως πρὸς Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Πραβίῳ στρατευμάτων Μπαϊρὰμ πασᾶ καὶ Ἀρίφ ἀντιστοίχως, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς τυχὸν δημιουργηθησομένης καταστάσεως [1].

Τὸ κατάφορτον ἀπὸ ὅπλα καὶ πολεμεφόδια πλοῖον τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ἔφθασεν εἰς Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821, τοῦτον δὲ ὑπεδέχθη ὁ ἀπὸ πολλοῦ μεμυημένος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιος μὲ συγκίνησιν καὶ ἐνθουσιασμόν. Μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ὅπλων ὁ Παπᾶς μετέβη εἰς τὰς μονὰς μεγίστης Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἔνθα συναντήσας τὸν παλαιόν του φίλον καὶ Φιλικὸν Νικηφόρον ἀντήλλαξε γνώμας περὶ τοῦ πρακτέου καὶ κατέστησε τοῦτον ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς «πληρεξούσιόν» του: *«Γράφομεν*, γράφει πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν, *περὶ τούτου εἰς τὸν ἡμέτερον πληρεξούσιον κύριον Νικηφόρον, χωρὶς τοῦ ὁποίου τὴν εἴδησιν καθὼς εἰς πάντα, νὰ μὴν ἐνεργῆται καὶ περὶ τούτου τίποτε»* [2].

Ἐπὶ πόσον χρόνον διήρκεσαν αἱ συνεννοήσεις τοῦ Παπᾶ μὲ τοὺς γνωστούς του καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Ἁγίου Ὄρους δὲν γνωρίζομεν. Πάντως βέβαιον εἶναι ὅτι οὗτος ἐξέθεσεν ὁπωσδήποτε εἰς αὐτοὺς τὸν ἱερὸν τοῦ ἀγῶνος σκοπὸν καὶ τὰς ἐλπίδας αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον διὰ τὴν ἐπιτυ-

---

1. Ἰδὲ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 68.

2. Ἰδὲ γράμμα τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα παρὰ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, σ. 504. Τοῦτο ἄλλωστε μᾶς τὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησίν του περὶ Ἁγίου Ὄρους» λέγων· «Κατ' αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἡμέρας ἦλθε καὶ ὁ ἄρχων Μανολάκης ὁ ἐκ Σερρῶν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν εἰς Ἅγιον Ὄρος· καὶ πρῶτον ὑπῆγεν εἰς τὴν μεγίστην Λαύραν, ἔπειτα εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων, *καὶ ἐκεῖ συνανεστράφη μυστικὰ μὲ τὸν φίλον του κύρ Νικηφόρον καὶ μὲ ἄλλους φίλους του, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐδιωρίσθη νὰ διατρίβῃ εἰς τοῦ Ἐσφιγμένου τὴν μονήν, ὅπου ἔμελλον νὰ συσκευθοῦν (sic) περὶ τῶν πρακτέων· διὰ νὰ κερδίσουν τὸν σκοπόν των νὰ ἐπαναστατήσουν δηλαδὴ τὸ Ἅγιον Ὄρος*».

Ὁ Βασδραβέλλης, Οἱ Μακεδόνες, σ. 65, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς μετέβη τὸ πρῶτον εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἔνθα ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς «*ὀργανωθείσης ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ καὶ Φιλικοῦ πιθανώτατα Νικηφόρου*», ὁ δὲ Σμυρνάκης, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 173, γράφει· «μεταβὰς δὲ (ὁ Παπᾶς) εἰς τὰς μονὰς Λαύρας καὶ Ἰβήρων, *ἐνθ' ἦν ὁ φίλος αὐτοῦ Νικηφόρος*... ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου».

Ὑπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου μὲ τὸν τίτλον «*ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος*» εὑρίσκομεν τὸ πρῶτον εἰς ἀπόδειξιν περὶ φορτώσεως κανονιοῦ πρὸς τὴν μονὴν Διονυσίου (ἰδὲ ἔγγραφον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Σεπτεμβρίου 1821).

χίαν του, ἀφοῦ τοῦ ὅλου ἀγῶνος προῒστατο ὁ ἰδιαίτερος ὑπασπιστὴς τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Ὁ λόγος οὗτος λοιπόν, ἀλλὰ κυρίως τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται βλέποντες ἐπαναστατημένας ὅλας σχεδὸν τὰς ἑλληνικὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν πλοίων των ἐκυριάρχουν τῆς θαλασσίας περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἐπίστευον ὅτι αὗται θὰ ἔσπευδον εἰς βοήθειάν των, ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη, μὴ ἐπιτρέπουσαι τουρκικὴν κατὰ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐπιδρομήν, ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ ἀποφασίσουν ὅπως μετάσχουν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Συνῆλθον ὅθεν οἱ προϊστάμενοι τῶν σπουδαιοτέρων μονῶν εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ μὲ προθυμίαν καὶ συγκίνησιν ηὐλόγησαν πάντες τὸ ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμέσως δέ, λόγῳ τῆς ραγδαίας ἐξελίξεως τῶν γεγονότων, ἤρχισαν μὲ πολλὴν μυστικότητα νὰ στρατολογοῦν ἄνδρας καὶ νὰ κατασκευάζουν φυσίγγια μὲ τὰ ὑλικὰ τὰ ὁποῖα διέθετον[1]. Πόσοι ἐκ τῶν μοναχῶν ἠκολούθησαν τὸν Παπᾶν δὲν εἶναι εἰσέτι ἐξηκριβωμένον. Ὁ Φιλήμων [2] ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς «δισχιλίους», ὁ Πύρρος ὁ Θετταλὸς εἰς χιλίους πεντακοσίους, ὁ δὲ Ἰ. Βασδραβέλλης μόνον εἰς χιλίους [3].

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην συνέλευσιν ἐν τῇ μονῇ Ἐσφιγμένου, ἥτις συνῆλθε περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821, ὁ Παπᾶς φέρεται δανείσας εἰς τὴν μονὴν ταύτην 240 μαχμουτιέδες (3.600 γρόσια), οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν ἐψήφισαν αὐτὸν ὡς ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας [4]. Ἐκ τῆς μονῆς δὲ Ἐσφιγμένου ἀνελθόντες εἰς Καρυὰς περιώρισαν τὸν μποσταντζῆ

1. Εἰς τὴν ἱστορικὴν περιήγησιν τοῦ Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ ἀναγινώσκομεν· «τότε ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπαρακίνησε τοὺς καλογήρους νὰ σηκωθῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ χτυπήσωσι τὸν Τοῦρκον καὶ οὕτω νὰ λάβωσι τὴν Θεσσαλονίκην. Οἱ καλόγηροι ἐκεῖνοι, διὰ νὰ μὴ μείνωσι καὶ αὐτοὶ ἔξω τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ καταφρονῶνται ἔπειτα ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἤκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ ἄρχοντος. Αἱ φῆμαι τοῦ Ὑψηλάντου τότε ἔτρεχον παντοῦ ὡς νικητοῦ καὶ τροπαιούχου» (ἰδὲ Γ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, Ἐγγραφα Ἁγίου Ὄρους τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1821 - 1832), Ἀθῆναι 1966, σ. 56).

2. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 145.

3. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 75.

4. Τὴν ψήφισιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ὡς ἀρχιστρατήγου τῆς Μακεδονίας μᾶς τὴν ἀναφέρει ρητῶς ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησίν» του (σ. 230)· «εὐθὺς ἐψήφισαν οἱ εὑρεθέντες τότε προεστῶτες εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, τὸν ἄρχοντα Μανολάκην ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας». Ἀλλὰ καὶ ὁ Δημ. Ὑψηλάντης γράφων ἐκ Τριπολιτζᾶς πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸν καθιστᾷ πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης· «Διὰ νὰ ἐκτελῆς δὲ ἐντονώτερον τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας ὀρθοὺς καὶ δικαίους σκοπούς σου, σὲ κατασταίνω δι' ἐνσφραγίστου γράμματος πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, μὴν ἀμφιβάλλων ὅτι θέλεις ἐξομαλύνει πολλὰ ἀντιβαίνοντα καὶ κατορθώσει πολλὰ συμφέροντα ἑνώνων τὴν φρόνησιν μὲ τὴν δύναμιν» (ἰδὲ πλήρη τὴν ἐπιστολὴν ἐν Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 75).

Χασεκὶ Χαλὴλ εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου, χοροστατοῦντος τοῦ Μαρωνείας Κωνσταντίου, ἀπηύθυναν θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν προστάτιδα τοῦ Ἁγίου Ὄρους Θεοτόκον, ὅπως διαφυλάξῃ αὐτὸ ἀπὸ τοὺς ἀλλοθρήσκους. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἡ Ἱερὰ Κοινότης ἀπεφάσισε καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς σφραγῖδος διὰ τῆς νέας ἐπαναστατικῆς εἰς σχῆμα ρόμβου μὲ σταυρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὸ ἔτος 1821, γύρωθεν δ' αὐτῆς τὰς λέξεις «Σφραγὶς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους» [1].

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ χερσόνησος τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα· «ἡμεῖς οἱ ἐν Χερσονήσῳ Κασσάνδρᾳ, γράφουν, ἐσηκώσαμεν τ' ἄρματα κατὰ τοῦ τυράννου μας» [2], προτρέπουν δὲ καὶ τοὺς Ἁγιορείτας νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Ὅταν ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπληροφορήθη τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ μὲ τὰ παληκάρια του εἰς τὰ Μαντεμοχώρια καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἐνισχύσει καὶ ἄλλων τμημάτων νὰ συνεχίσῃ τὴν προέλασιν πρὸς κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης [3]. Θεωρῶν δὲ τὴν Κασσάνδραν «τεῖχος καὶ ὀχύρωμα μέγιστον τοῦ Ἁγίου Ὄρους» [4], ἀποστέλλει διὰ θαλάσσης τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἐξεγερθέντας ἐκεῖ τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἀναχώρησίν του ἤδη διὰ ξηρᾶς [5].

Ἀτυχῶς ὅμως ἡ προέλασις αὕτη τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ δὲν εὐωδώθη. Τὰ εἰς τὸ στενὸν τῆς Ρεντίνης συγκεντρωθέντα ἔνοπλα τμήματά του ἠναγκάσθησαν τὴν 15ην Ἰουνίου 1821 νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ

1. Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου, εἰς σημείωμα τῆς 3ης Ἰουλίου 1821, ὑπάρχει ἡ πληροφορία περὶ τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης σφραγῖδος. Φωτοτυπίαν αὐτῆς βλέπει τις ἐν Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, σ. 469.

2. Τὴν ἐπιστολὴν τῶν ἀνταρτικῶν τμημάτων τῆς Κασσάνδρας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 Μαΐου 1821 εὑρίσκει τις εἰς τοῦ Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 431.

3. Πληροφορηθεὶς ταῦτα ὁ διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης Γιουσοὺφ μπέης ἀπεθηριώθη καὶ πρὸς ἐκδίκησιν διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κρατουμένων Ἑλλήνων, ὡς καὶ τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ Φιλικοῦ ἐπισκόπου Κίτρους Ἰωσήφ, ὅστις ἀνεπλήρου τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, παρὰ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 66.

5. Εἰς τὴν «Διήγησιν» τοῦ Δοσιθέου εὑρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ταύτην περὶ Νικηφόρου· «Ἀπεφάσισαν ὁ ἄρχων Μανολάκης νὰ εὔγῃ εἰς τὰ ἔξω τοῦ Ὄρους χωρία, *ὁ δὲ κὺρ Νικηφόρος νὰ περάσῃ εἰς Κασσάνδραν διὰ θαλάσσης*» (αὐτόθι, σ. 230). Μάλιστα εἰς τὴν Ἱερὰν μονὴν Διονυσίου σώζεται ἀπόδειξις, μὲ ὑπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται ὅτι οὗτος παραλαμβάνει ἐκ τῆς μονῆς κανόνιον, ὅπερ ἀποστέλλει εἰς Κασσάνδραν πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν· «*εἰς παραλαβὴν ἑνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλθηκεν εἰς Κασσάνδραν εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν*» (τὴν ἀπόδειξιν ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 73).

τοῦ Μπαϊρὰμ πασᾶ, ὅστις καὶ πολυαριθμότερος ἦτο, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπόψεως ἐξοπλισμοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συγκριθῇ μὲ τοὺς ἐπαναστάτας, οἱ ὁποῖοι οὐδὲ μπαρούτι ἀρκετὸν εἶχον [1]. Πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ σφαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τοῦ πανικοῦ ὅστις κατέλαβε τοὺς πάντας, ἤρχισαν νὰ καταφεύγουν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Ἐμμ. Παπᾶν Ἁγιορεῖται μοναχοί. Ἀναγκασθεὶς εἰς ὑποχώρησιν ὁ Ἐμμ. Παπᾶς κατηυθύνθη διὰ τοῦ Πολυγύρου εἰς τὴν Κασσάνδραν καὶ ὠχύρωσε τὸν λαιμὸν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ποτειδαίας (Πόρτες) μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νὰ ἀναχαιτίσῃ ἐκεῖ τὴν προέλασιν τῶν Τούρκων. Ταυτοχρόνως στέλλει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἄθωνος τὸν Ρήγαν Μάνθον μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν εἴσοδον τῶν Τούρκων εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἡ πρώτη ὅμως ἐπαφή, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ρήγας μὲ τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν εἰς τὰς Καρυάς, δὲν ἦτο ἐνθαρρυντική. Οἱ Ἁγιορεῖται ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὸν πανικὸν ὅστις εἶχε καταλάβει πάντας τοὺς καταφυγόντας εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀνέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἄθω εἰσόρμησιν τῶν Τούρκων. Τόσον ὅμως τὸ μέτωπον τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὅσον καὶ τὸ τῆς Κασσάνδρας, ἂν καὶ μετὰ δυσκολίας, ἐκρατήθησαν [2]. Ἔχομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι, ἐὰν ταυτοχρόνως μὲ τὴν μάχην τῆς Ρεντίνης ἐκινοῦντο καὶ οἱ ἀρματολοὶ τοῦ Ὀλύμπου, τῶν Πιερίων καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ἀλλοία θὰ ἦτο ἡ κατάστασις εἰς τὴν περὶ τὴν Θεσσαλονίκην περιοχὴν ταύτην.

Γ. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Μετὰ τὴν δυσμενῆ ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ οἱ Ἁγιορεῖται ἀπεφάσισαν νὰ διαχωρίσουν τὰς ἔναντι τοῦ ἀγῶνος εὐθύνας των καί, ἀνεξαρτήτως τῶν μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ συμπεφωνημένων, ἀπέδωκαν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον αὐτοῦ Ρήγαν Μάνθον τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς καὶ *«τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατεύματος»*. Οὕτω, καί-

1. Τοὐναντίον ὁ Φ ι λ ή μ ω ν ὡς ἐξῆς ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἐκφράζεται περὶ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει στρατιωτικῆς τότε καταστάσεως· «οὔτε ὀχυρότητος καὶ τηλεβόλων τινῶν, οὔτε ὅπλων ψιλῶν καὶ πολεμοφοδίων ἱκανῶν ἐστεροῦντο τὰ μοναστήρια...δεκάκις χίλιοι μοναχοί, ἰσαρίθμους ἄλλους λαϊκοὺς ὁπλοφόρους ἔχοντες καὶ ὀχυρούμενοι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἠδύναντο νὰ πολεμήσουν οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολυαριθμοτέρου ἐξωτερικοῦ στρατοῦ. Κατὰ θάλασσαν δέ, ὡς ἡ Σάμος ἐσώθη...οὕτω καὶ ὁ Ἄθως ἐσῴζετο εὐκολώτερον, ὡς μὴ χορηγῶν τοῖς ἐχθροῖς θέσεις εἰδικῶς δεξιὰς πρὸς ἀποβάσεις» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284).

2. Ἰδὲ B α σ δ ρ α β έ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 78 κέ. Πρβ. καὶ Ἀπ. B α κ α λ ο π ο ύ λ ο υ, Νέα ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς ἐπαναστάσεις τοῦ 1821 καὶ 1854 στὴ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1956, σ. 9 κέ.

τοι ὁ τίτλος οὗτος τοῦ Ρήγα δὲν διέφερεν ἐκείνου τοῦ Παπᾶ, ὁ τελευταῖος οὗτος παρεγνωρίζετο τελείως ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν, εἰς τὸ ἑξῆς δὲ τὴν Κοινότητα διηύθυνεν καὶ κατηύθυνεν εἰς τὰς ἀποφάσεις της ὁ Ρήγας, πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ [1]. Ὁ τελευταῖος πληροφορηθεὶς τὴν εἰς Καρυὰς ἐγκατάστασιν «Διευθυντηρίου» ἐξ ἑπτὰ πληρεξουσίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἦτο ὁ Ρήγας, καὶ προσκληθεὶς προφανῶς ὑπὸ τῶν παραμερισθέντων προϊσταμένων τῶν μονῶν, ἀπεβιβάσθη τὴν 27ην Ἰουλίου μὲ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ ἐκεῖθεν ἀνῆλθεν εἰς Καρυάς. Ἐκεῖ εἰς σύσκεψιν τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν μονῶν, εἰς ἣν παρίστατο καὶ ὁ Ρήγας, μετ' ὀξεῖαν ἀντίθεσιν καὶ διαμάχην μεταξὺ τῶν δύο ὁπλαρχηγῶν, ὁ Παπᾶς διέταξε τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, ὅπερ ἀποτελεῖ οὐχὶ μόνον λυπηρόν, ἀλλὰ καὶ τραγικὸν σημεῖον εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Παπᾶς εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ Ρήγα ἐνέργειάν του ταύτην, ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ά κ η ς [2], πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ ὁ Β α σ δ ρ α β έ λ λ η ς, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς προέβη εἰς τοῦτο εὑρεθεὶς ἐν ἀμύνῃ, καθόσον ὁ Ρήγας διαφωνήσας εἰς ὡρισμένα σημεῖα τακτικῆς ἐπετέθη ἐναντίον του διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ [3]. Πάντως ἡ φοβερὰ αὕτη ἐνέργεια τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ πολυτίμους ὑπηρεσίας προσενεγκόντος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἔθνους Ρήγα παραμένει εἰσέτι ἀδικαιολόγητος.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν νέαν σύνθεσιν τῆς διοικητικῆς μορφῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅσον τοὐλάχιστον ἀφεώρα εἰς τὰ ζητήματα στρατηγικῆς, ἐξέχουσαν θέσιν κατέλαβεν ὁ *«ἀνδρεῖος πολεμιστὴς καὶ ἔντιμος πατριώτης»*, ἔμπιστος τοῦ Παπᾶ, Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος, τὸν ὁποῖον, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, [4] εἶχε μαζί του εἰς Κασσάνδραν. Τοῦτον ὁ Παπᾶς διώρισε *«πληρεξούσιόν»* του, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως παρευρίσκηται πάντοτε ἐκεῖ, ὥστε

---

1. Ἰδὲ Μ α μ α λ ά κ η, ἔ.ἀ., σ. 56 κέ.
2. Σ μ υ ρ ν ά κ η, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 175 κέ.
3. Β α σ δ ρ α β έ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 83.
4. Ἰδὲ Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 63. Τὰ αὐτὰ περίπου διαλαμβάνει διὰ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ὁ Δ ο σ ί θ ε ο ς εἰς τὴν «Διήγησιν» αὐτοῦ περὶ Ἁγίου Ὄρους (σ. 230). «Τότε λοιπὸν μὲ θέλημα τοῦ Ἄρχοντος καὶ τῶν πατέρων τοῦ Ὄρους ἐψηφίσθη *ὁ κῦρ Νικηφόρος Λιοικητὴς καὶ Κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους*, τὰ ὁποῖα αὐτὰ ἀπεφασίσθησαν τὸ δεύτερον ὅταν ἤλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, ὁ Ἄρχων καὶ ἡ ἱερὰ Σύναξη: νὰ εἰσακούεται ὅμως ὁ κῦρ Νικηφόρος *μὲ τὴν κοινὴν Σύναξιν τοῦ Ὄρους καὶ μὲ τοὺς ἁγίους ἐπιστάτας, νὰ κρίνῃ δηλαδὴ καὶ νὰ διορθώνῃ τοῦ καθένα μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ διάκρισιν πολλήν, ὡς ἐπίσταται»*.

«νὰ διενεργῶνται αἱ ἐκ τοῦ κοινοῦ ὑποθέσεις διὰ τῆς πανοσιότητός του, ὡς ἐπέχοντος τὸν ἡμέτερον τόπον, τακτικώτερον καὶ νὰ ἐκτελῶνται ταχύτερον». Ἔδωκεν ἐπίσης ἐντολὴν ὅπως οἱ προϊστάμενοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπακούουν εἰς αὐτὸν καὶ οὐδέποτε νὰ γίνηταί τι ἄνευ τῆς γνώμης του: *«Ὅθεν καὶ ὑμεῖς ἅπαντες κοινῶς κατὰ χρέος νὰ τὸν ὑπακούετε καὶ νὰ διενεργῆτε πᾶν ὅ,τι κοινωφελῶς καὶ συμφέρον τῇ ἀποφάσει τῆς πανοσιότητός του, χωρὶς νὰ δύνασθε νὰ ἀποφασίζητε τὸ παραμικρὸν ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ»*. Τοιουτοτρόπως ὁ Νικηφόρος μετ' ἀπόφασιν τοῦ Παπᾶ καὶ τῶν προϊσταμένων τοῦ Ἁγίου Ὄρους διωρίσθη *«Διοικητὴς καὶ κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους»*, ὁ δὲ Παπᾶς καθησυχάσας πως τὴν ὀξύτητα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καταστάσεως ἐπέστρεψε περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου διὰ θαλάσσης εἰς Κασσάνδραν [1].

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀναχώρησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ὅμως ἤρχισαν οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν μονῶν των μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ἐπωφελῆ ἔκβασιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτο καὶ μάλιστα ἡ ἄρνησις τῆς μονῆς Λαύρας καὶ ἄλλων τινῶν νὰ πληρώνουν τὰ χρήματα, ἅτινα ταῖς ἐζητοῦντο χάριν τοῦ ἀγῶνος, ἐξηνάγκασε τὸν Παπᾶν νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν δριμεῖαν ἐπιστολήν, ἥτις, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν πρόσφατον εἰσέτι ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, μεγάλως ἐνίσχυσε τὴν θέσιν τοῦ «Ἀρχηγοῦ» Χαρτοφύλακος Νικηφόρου, δυναμένου εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν του ὡς θέλησιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ καὶ τοῦ ὅλου ἑλληνικοῦ ἀγῶνος· *«Ὁ δὲ κὺρ Νικηφόρος καθήσας εἰς τὸν τόπον τοῦ ἄρχοντος... ἔρριψεν εὐθὺς δόσιμον εἰς τοὺς καλογήρους, καὶ εἰς τὸ δόσιμον αὐτὸ ἐφυλακίσθησαν πολλοί»* [2]. Ὁ Νικηφόρος δηλαδὴ μὲ τὰ νέα του δικαιώματα ἐπέβαλε γενναίαν ἀναγκαστικὴν εἰσφοράν, «δόσιμον», εἰς τὰς μονάς, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν (ὡς τῆς Λαύρας, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Παντοκράτορος κ. ἄ.) ἀπεφάσισαν νὰ μεταφέρουν τοὺς θησαυροὺς τῶν ὑπ' αὐτοὺς μονῶν εἰς τὰς νήσους Σκόπελον, Σκίαθον καὶ Ὕδραν, φοβούμενοι ρευστοποίησιν αὐτῶν [3].

Ἡ ἐκ τῆς βαρείας ταύτης φορολογίας δημιουργηθεῖσα δυσαρέσκεια ὅμως εἰς ἁπάσας τὰς μονάς, ἡ προηγηθεῖσα ἐκτέλεσις τοῦ Ρήγα, ὁ παραμερισμὸς τινῶν τῶν προϊσταμένων ἐκ τῆς κοινῆς Συνάξεως, τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐπαναστάται δὲν εἶχον ἐπιτυχίας καὶ αἱ δελεαστικαὶ προτάσεις τῶν Τούρκων περὶ συνθηκολογήσεως, ἤρχισαν νὰ ἐμβάλλουν τοὺς Ἁγιορείτας εἰς σκέψεις διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου, ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ τὸ Ἅγιον Ὄρος

1. «Ταῦτα λοιπὸν καλῶς διορθώσας ὁ Ἄρχων Μανολάκης... καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Κασσάνδραν» (Δοσιθέου, «Διήγησις», σ. 231-232).

2. Δοσιθέου, «Διήγησις», σ. 232.

3. Ἰδὲ Α. Λιγνοῦ, Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὕδρας, Πειραιεὺς 1921-1932, τ. 8 σ. 194.

τὴν παλαιὰν ἡσυχίαν του, ἧς ἀπέλαυεν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν [1].

Τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχητικὰς σκέψεις τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ περὶ τῆς περαιτέρω στάσεως τῶν Ἁγιορειτῶν ἔναντι τοῦ ἀγῶνος [2] ηὔξησαν ἔτι πλέον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀπροθυμία τῶν μονῶν νὰ τοῦ ἀποστείλουν μπαροῦτι καὶ σίτον, ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ «μὲ προσθήκην περισσοτέραν», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀπροθυμία ἀποστολῆς ἐνισχύσεων, εἰς τὰς ὁποίας πολὺ ἤλπιζεν [3] ἐκ μέρους τοῦ Διαμαντῆ [4] τῆς περιοχῆς τοῦ Ὀλύμπου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ Ναούσης καὶ Σερρῶν, διὰ τοῦ Φιλικοῦ μητροπολίτου Χρυσάνθου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Κασσάνδραν εἶχε καταστῇ δεινή. Οἱ πολεμισταί της ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, τὰ δὲ ἐπαναστατικὰ πλοῖα, μὴ λαμβάνοντα πλέον ἀρκετὰ χρήματα καὶ εἴδη, ἐγκατέλιπον τὸν Θερμαϊκόν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ πτῶσις τοῦ μετώπου αὐτοῦ πρὸ τῆς ραγδαίας προελάσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀμποὺλ Ἀβοὺδ τὴν 31ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1821.

Ἡ πτῶσις τῆς Κασσάνδρας ἐδημιούργησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὸν Ἄθω. Αἱ γνῶμαι τῶν Ἁγιορειτῶν ἐδιχάσθησαν. Διαβλέποντες οὗτοι σκληρὰν τὴν τιμωρίαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον ζητοῦντες νὰ ἀποστείλῃ πρὸς φύλαξιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοὺς ὑπὸ τοῦ Παπᾶ ἀναμενομένους, πλὴν οὐδέποτε φθάσαντας, ἀρματολοὺς τοῦ Διαμαντῆ «ἵνα, καθὼς ἔγραφον, προφθάσῃ αὐτὴ ἡ δύναμις νὰ ἐξοστρακίσωμεν τῇ βοηθείᾳ τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τοὺς ἐχθρούς μας βαρβάρους» [5],

---

1. Ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀντικατάστασις τῆς ἐπαναστατικῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους σφραγῖδος διὰ τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς τοιαύτης εἶχε τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐπεθύμουν νὰ ἐξαφανισθῇ πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ ἔφερε τὴν παλαιὰν σφραγῖδα, ἵνα μὴ ἀποτελέσῃ τοῦτο ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν Ἁγιορειτῶν εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

2. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εὑρισκόμενος ἐν ἀπογνώσει ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ πρὸς τοὺς Ἁγιορείτας·«ἔχομεν γράψει τῷ ἡμετέρῳ πληρεξουσίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ νὰ μᾶς στείλητε πεντακοσίας ὀκάδας μολύβδου, καὶ εἰσέτι δὲν τὸ εἴδομεν. Ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ μᾶς ἐξαποσταλῇ τὸ συντομώτερον, καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς ἑτοιμάσητε ἄλλας πεντακοσίας ὀκάδας διὰ νὰ μᾶς τὸ στείλητε ἐπομένως, διότι ἔχομεν ἀνάγκην μεγάλην περὶ τούτου. Τὸ περιμένομεν ἄφευκτα ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλο μέρος δὲν εὑρίσκεται, καὶ ἂς μὴ σᾶς πειράξῃ τίποτε, διότι ὕστερον αὐτὸ καὶ αὖθις τὸ ἐπιστρέφομεν μὲ προσθήκην περισσοτέραν» (Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 74).

3. «Ἕως αὔριον περιμένομεν καὶ τὰ ἀπὸ Ὀλύμπου στρατεύματα, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἐστείλαμεν αὐτοῦθεν πλοῖα διὰ τὴν μετακόμισίν των.» (Μ α μ α λ ά κ η, ἔ. ἀ., ἀριθμ. ἐγγρ. 33).

4. «Τὸ νὰ στείλωμεν κατὰ τὸ παρόν, ὡς μᾶς γράφετε, βοήθειαν δὲν μᾶς συμφέρει κατὰ τὸ ἐδικόν μας πλάνον.» (Φ ι λ ή μ ο ν ο ς, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 489).

5. Ἰδὲ Ἀ λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ Λ α υ ρ ι ώ τ ο υ, Ἔγγραφα Ἁγίου Ὄρους, σ. 46.

ἀπὸ δὲ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην ζητοῦντες τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων καὶ ἰδίως διὰ πλοίων [1]. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθησαν νὰ ἀμυνθοῦν καὶ ἤρχισαν νὰ προβαίνουν εἰς ἑτοιμασίας.

Ἡ θαρραλέα ὅμως διάθεσις αὐτῶν παρέλυσε καὶ ἀπεπνίγη πρὸ τοῦ φόβου τῶν ἄλλων, οἱ ὁποῖοι καὶ περισσότεροι ἦσαν καὶ ἀποφασισμένοι νὰ δεχθοῦν τὰς δελεαστικὰς προτάσεις, τὰς ὁποίας ἐκόμισαν ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀμπουλ Ἀβούδ. Μεταξὺ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτοῦ μάλιστα ἦσαν καὶ Ἑβραῖοι ἐκ Θεσσαλονίκης [2], τοὺς ὁποίους ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐπονείδιστον ταύτην πρᾶξιν ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον καὶ γενικῶς πρὸς τὸ ἐπιχειρηματικὸν τοῦ Ἕλληνος πνεῦμα. Οὗτοι ἦλθον ἀρχικῶς εἰς τὴν μονὴν Χιλανδαρίου τὴν 8ην Νοεμβρίου 1821, οἱ δὲ Χιλανδαρινοὶ ἀνέλαβον νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς προϊσταμένους τῶν ἄλλων μονῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφάσισαν μετὰ σύσκεψιν νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους των εἰς Καρυὰς πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κασσάνδρας, καὶ λῆψιν ἀναλόγων ἀποφάσεων. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ κυρίως ἀπησχόλει αὐτοὺς ἦτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑποταγὴν μὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ὀδυνηροὺς ὅρους. Ἡ σύσκεψις τῶν ἐκπροσώπων τῶν μονῶν ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου τὴν νύκτα τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην Νοεμβρίου, δὲν ἐκλήθη δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος.

Εἰς τὴν σύσκεψιν ἐκείνην ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ πασᾶ μὴ διασωθεῖσα [3] καὶ μετὰ συζήτησιν ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιρριφθῇ ὅλη ἡ εὐθύνη τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καταστάσεως εἰς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν, εἰς τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Τοῦρκος διοικητής, νὰ εἰδοποιηθοῦν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πασᾶ ὅτι δέχονται τὰς διαπραγματεύσεις καὶ νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἀποστολῆς εἰς τὰς νήσους 5-6 χιλιάδων προσφύγων καὶ κυρίως γυναικοπαίδων, τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐκ τῶν πέριξ ἐπαρχιῶν [4].

Πόσον ὅμως ἄστατος τυγχάνει ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! Ὁ

---

1. Λιγνοῦ, Ἀρχεῖον Ὕδρας, τ. 7 σ. 271. Ἰδὲ καὶ Φιλήμονος, ἔ.ἀ., τ. 4 σ. 121.

2. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 273, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Θεσσαλονίκη κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας, Θεσσαλονίκη 1946, σ. 18 κέ. Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς F. Pouqueville, εἰς τὸ ἔργον του Histoire de la régénération de la Grèce, Paris 1824, τ. 3 σ. 263, γράφει ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἔβλεπε τοὺς Ἑβραίους νὰ φέρουν στρατιωτικὰς στολάς.

3. Ἴσως ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη νὰ ἦτο ὁμοία μὲ τὴν σταλεῖσαν πρὸς τοὺς Κασσανδρινούς, τὴν ὁποίαν εὑρίσκει τις παρὰ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 91.

4. Ἰδὲ Παν. Χρήστου, Ἀθωνικὴ πολιτεία, Θεσσαλονίκη 1963, σ. 66 κέ. Πρβ. καὶ Β. Α. Βασιλικοῦ, Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη 1938, σ. 31.

μέχρι χθὲς κηρυσσόμενος ὑφ' ὅλων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν «θεόπεμπτος καὶ σωτὴρ» ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἐλπὶς ὅτι θὰ νικήσῃ, σήμερον στιγματίζεται ὡς κακοῦργος, διότι ἐφάνη ἡττηθείς! Εὐτυχῶς, ἐνῷ ἐπερρίπτετο πλήρης ἡ εὐθύνη εἰς τοὺς τρεῖς πρωτεργάτας τῆς ἁγιορειτικῆς ἐπαναστάσεως, ταυτοχρόνως ἐλαμβάνετο μέριμνα, ὅπως εἰδοποιηθοῦν οὗτοι ἐγκαίρως, ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Ἅγιον Ὄρος πρὶν ἢ εἰσέλθουν εἰς αὐτὸ οἱ Τοῦρκοι [1]. Μάλιστα διὰ νὰ παραπλανήσουν τὸν ἤδη ἐλευθερωθέντα Τοῦρκον διοικητήν, πείθουν αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἵνα συλλάβωσι τοὺς πρωταιτίους τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ ὁποῖοι δῆθεν εἶχον δραπετεύσει ἐκ Καρυῶν. «Σήμερον ἀπ' ἐδῶ ταῖς Καρυαῖς ἔφυγε, γράφει ὁ Τοῦρκος διοικητής, *ὁ λεγόμενος Ἄρχοντας μετὰ τοῦ ἐπαράτου καὶ ὀπαδοῦ του Νικηφόρου*».

Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς μὴ ἐλπίζων πλέον εἰς βοήθειαν παρ' οὐδενὸς ἀντελήφθη ὅτι πᾶσα περαιτέρω ἀντίστασις εἰς οὐδὲν θὰ ὠφέλει, μᾶλλον δὲ θὰ ἐγίνετο αἰτία καταστροφῆς καὶ βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπερ οὐδόλως ἐπεθύμει [2]. Ἠναγκάσθη λοιπὸν μὲ πόνον ψυχῆς νὰ ἐγκαταλεί-

1. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἔλθει εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ δὴ εἰς τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου, ἵνα συσκεφθῇ μετὰ τῶν προϊσταμένων περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τὰς ἀτυχεῖς ἐπιχειρήσεις. Μάλιστα ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μὲ πολλὴν πικρίαν γράφει ἀργότερον κατὰ τῶν Πατέρων καὶ ἀδελφῶν του Ἁγιορειτῶν·«*Ἀφοῦ ἐβγῆκαν*, λέγει, *εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ Ἅγιον Ὄρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν...ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινοῦ κινδύνου ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ...ἀπεφάσισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωῒ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν...μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην μόλις διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρυάς*». (Ἐπιστολὴ πρὸς ὁσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, 20 Ἀπριλίου 1824). Ὁ Νικηφόρος ὄντως εἶχε πιστεύσει ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐπεδίωξαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν δύναται νὰ εὐσταθήσῃ λογικῶς, διότι ἂν ὄντως οἱ προϊστάμενοι ἐπεθύμουν τὴν σύλληψιν αὐτοῦ θὰ τὴν ἐπραγματοποίουν ἀμέσως καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνέβαλον διὰ τὴν ἑπομένην, ὡς ἀπεφάσισαν οἱ προϊστάμενοι, ἵνα μὴ ὁ Νικηφόρος ἐκ φόβου ἐγκαταλείψῃ τὸ ταχύτερον τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὁ δὲ Τοῦρκος πιστεύσῃ ὅτι ὄντως ἐπεδιώχθη ἡ σύλληψις αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον δημοσιεύει ὁ Λ α υ ρ ι ώ τ η ς, ἔ.ἀ., σ. 55, βλέπομεν ὅτι ὁμὰς μοναχῶν εἶχε μεταβῇ εἰς Ἅγιον Μάμαντα μὲ σκοπὸν νὰ προσκυνήσῃ τὸν πασᾶν.

2. Τὴν βεβήλωσιν ταύτην ἐκφράζει μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα εἰς ἐπιστολήν του ὁ Νικηφόρος, τὴν ὁποίαν εὑρίσκομεν παρὰ Σ μ υ ρ ν ά κ η, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 183-184. Καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσόν,τὸ ὁποῖον ὑπεχρεώθησαν οἱ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους προϊστάμενοι νὰ πληρώσουν εἰς τὸν κατακτητήν,ἔχομεν διϊσταμένας πληροφορίας. Ὁ Τ ρ ι κ ο ύ π η ς καὶ ὁ Φ ι λ ή μ ω ν ἀναφέρουν τὸ ποσὸν τῶν δυόμισυ ἑκατομμυρίων γροσίων, ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ά κ η ς καταβιβάζει αὐτὸ εἰς ἑνάμισυ ἑκατομμύριον. Ἄλλοι δὲ ἐμφανίζουν ἄλλα ποσά. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅμως ὅτι εἰς τὸ πρὸς τοὺς μοναχοὺς φιρμάνι οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ φόρων καὶ ἀποζημιώσεων, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν ἀρχῇ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ ἀποζημιώσεων καὶ μόνον ὅταν ἐσταθεροποιήθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἤρχισε νὰ αὐξάνῃ κατὰ βούλησιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ πληρωτέον ποσόν (ἰδὲ Β α σ ι λ ι κ ο ῦ, ἔ. ἀ., σ. 30).

ψη μετὰ τοῦ ἡγουμένου Εὐθυμίου τὸ Ἅγιον Ὄρος, κατευθυνόμενος πρός τὴν Ὕδραν, παρὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24-10-1821 συγκινητικὴν ἔκκλησιν τῶν ἐπιζώντων ἡρώων τῆς Κασσάνδρας [1], ὅπως παραμείνῃ πλησίον αὐτῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅπως συνεχίσῃ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὅρους τὸν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ ἀγῶνά του. Αἱ συγκινήσεις δὲ τὰς ὁποίας ὑπέστη διὰ τὸ ἀτυχὲς τέλος τοῦ ἀγῶνός του, αἱ στερήσεις καὶ αἱ πικρίαι ,τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατ' αὐτόν καὶ σὺν τούτοις ἡ διαρκὴς σκέψις ὅτι ἀπώλεσε τὴν Κασσάνδραν καὶ τὴν νύμφην τοῦ Θερμαϊκοῦ, τὴν Θεσσαλονίκην, συνετέλεσαν ὥστε ἡ εὐγενικὴ καὶ πατριωτικὴ του καρδία νὰ παύσῃ νὰ κτυπᾷ, ἐνῷ ἀκόμη εὑρίσκετο ἐν πλῷ πρὸς τὴν Ὕδραν, ὅπου ἐπίστευεν ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐνισχύσεις πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀγῶνος τῆς Μακεδονίας. Τοὺς ὀφθαλμούς του ἔκλεισεν ὁ συνοδεύων αὐτὸν υἱός του Ἰωάννης [2], τὴν δὲ πρώτην εὐχὴν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του ἀνέπεμψεν εἰς Κύριον ὁ ἡγούμενος Εὐθύμιος. Ὁ νεκρός του μεταφερθεὶς εἰς Ὕδραν ἐκηδεύθη μὲ τιμὰς ἀντιστρατήγου.

Τὸ θλιβερὸν τέλος τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οὐδεὶς ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς εὑρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὅλου ἀγῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος ἐκτιμῶν τὴν σημασίαν τῆς ἐν Χαλκιδικῇ ἐπαναστάσεως νὰ ἀπέδιδε τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς αὐτὴν προσοχήν. Μόνον μετὰ διετίαν, ὅτε ἐσυστηματοποιήθη ὁ ἀγὼν ἐν Πελοποννήσῳ, διέγνωσαν οἱ ἰθύνοντες πόσον ἐξυπηρετικὴ θὰ ἦτο διὰ τὸ ἔθνος ἡ ὕπαρξις ἰσχυρᾶς ἐπαναστατικῆς ἑστίας εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἥτις θὰ ἀπετέλει διαρκῆ ἀπειλὴν κατὰ τῶν νώτων τῶν Τούρκων. «Ἐὰν συγχρόνως ἐκινοῦντο οἱ Ὀλύμπιοι, λέγει ὁ ἐθνικός μας ἱστορικὸς Κων. Παπαρρηγόπουλος, τὸ ἐπιχείρημα ἠδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ» [3].

Φαίνεται ὅμως ὅτι μέγα μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἄδοξον τέλος τοῦ ἀγῶνος τῆς Χαλκιδικῆς φέρουν καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, οἱ οἱ ὁποῖοι ὑποκύψαντες εἰς ψυχικὴν ἀδυναμίαν καὶ φεισθέντες τοῦ πλούτου

---

1. Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 87.

2. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Ἰωάννης πίπτει ἀργότερον μαχόμενος εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ἐκ τῆς αἰτήσεως δὲ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ υἱὸς τοῦ Παπᾶ Κων/νος τῷ 1865 πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως, πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εἶχε πολλοὺς υἱούς· «μαθόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Βιέννῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρός μας καὶ παραλαβόντες ἐκ τοῦ ἐκεῖ καταστήματος τὴν λοιπὴν περιουσίαν, ἔσπευσαν ἐνταῦθα, καὶ ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα ἐμάχοντο παντοῦ ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἐλευθερίας μέχρις ὅτου ὁ μὲν Ἀθανάσιος πολεμῶν εἰς Ἀταλάντην καὶ συλληφθεὶς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπήχθη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἀπεκεφαλίσθη ...καὶ ὁ Νικόλαος καταπολεμῶν καὶ κατατροπῶν ἀνδρείως τοὺς ἐχθροὺς εἰς Καματερὸν ἀπωλέσθη» (ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ φακέλλου τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ).

3. Κων. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7, Ἀθῆναι 1932, σ. 61.

τῶν μονῶν «οὔτε προθυμίαν οὔτε καρτερίαν ἱκανὴν ἔδειξαν» [1] καὶ ἐδέχθησαν νὰ ἔλθουν εἰς κρυφίας διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν ἀχαρακτήριστον ταύτην πρᾶξίν των ἐμέμφθησαν τόσον ἡμέτεροι [2], ὅσον καὶ ξένοι ἱστορικοί.

Βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἅγιον Ὄρος προσέφερε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας εἰς τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔργου τῶν μοναχῶν, τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν πρὸς διατήρησιν τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας καὶ ἰδίᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν. Ὅμως, ὅτε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεστρατεύθη τὸ Ἅγιον Ὄρος διὰ τὸν καθολικὸν τοῦ ἔθνους ἀγῶνα, ὅπως εἶχεν ἐπιστρατευθῇ σύμπας ὁ Ἑλληνισμός, ὤφειλε νὰ προσφέρῃ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ ἐζητήθησαν [3] διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ἂν ἀπέθνησκεν ἡ Πατρὶς οὐδεὶς λόγος διασώσεως τῶν μονῶν ὑπῆρχεν· «ὅλα τὰ ἱερὰ μοναστήρια, ἡ δόξα, ἡ ἡσυχία, ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν, τὰ πάντα κρέμονται ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τοῦ Γένους, καθὼς καὶ τὰ πάντα κινδυνεύουν μὲ τὸ Γένος, ἐὰν κακῶς συλλογιζόμενοι ἀμελήσωμεν . . . καὶ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς κόσμους τῶν ἱερῶν εἰκόνων πρέπει νὰ τοὺς μεταχειρισθῆτε κατὰ τῶν ἀσεβεστάτων εἰκονομάχων» [4].

Δέον, τέλος, νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, δὲν παρήχθη ἐκ τύχης, οὔτε ὑπῆρξε δημιούργημα πρόχειρον τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ἀλλ' ἦτο ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν προηγουμένων περιστάσεων, πόθων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἔθνους μας, εἰς τοιοῦτον μάλιστα σημεῖον, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ ὁ ἐθνικός μας ἱστορικὸς Κων. Παπαρρηγόπουλος νὰ εἴπῃ· «ὅ,τι ἐπέτυχεν ἡ ἐπανάστασις δὲν ἐπέτυχεν ἀργότερον ἡ ἐλευθερία καὶ τοῦτο διότι δὲν διεπλάσθησαν ἐπιτηδείως αἱ νέαι δυνάμεις, ὥστε νὰ συμπληρώσωσιν αὗται καὶ νὰ ἀσφαλίσωσι τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν» [5].

---

1. Κων. Παπαρρηγοπούλου, αὐτόθι.

2. Ἰδὲ Τρικούπη, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 125 κέ., Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284, 489 κέ. Παπαρρηγοπούλου, ἔ. ἀ., τ. 7 σ. 61.

3. Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν περὶ τῶν Ἁγιορειτῶν ὁ ἀπεσταλμένος του Ρήγας Μάνθος· «μὰ τί νὰ κάμῃ κανεὶς μὲ τὴν μικρολογίαν τῶν ἁγίων πατέρων;...αὐτὴ ἡ στυγερὰ ἀνελευθεριότης καὶ μικροπρέπεια αὐτῶν μᾶς ἐμπόδισεν ἀπὸ πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἀναγκαῖα...Ἔχουν τὰ φρονήματά των, τὰ ὁποῖα μόνα ἐγκρίνουν διὰ καλά...καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὴν συστήρησιν τῶν ἰδίων των ὑποκειμένων καὶ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων των» (ἰδὲ Φιλήμονος, ἔ.ἀ., τ. 4 σ. 439-440).

4. Αὐτὰ ἔγραφεν ὁ Δημ. Ὑψηλάντης πρὸς τοὺς Ἁγιορείτας διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των (ἰδὲ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 24).

5. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 5 μέρ. β', σ. 229.

Δ. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

Ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μετὰ τὴν ἐκ Καρυῶν φυγήν του δὲν ἐπρόφθασε τὸν Ἐμμ. Παπᾶν καὶ τὸν ἡγούμενον Εὐθύμιον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔφυγε μαζί μὲ αὐτούς. Τοῦτο εἰκάζομεν ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων ἀναγράφει· *«φεύγων ἀπὸ Καρυάς . . . . . διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένου. . . καὶ ἀπεράσας ἀπὸ Ἐσφιγμένου διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ εὑρισκόμενον λήμνιον πλοῖον»* [1].

Ποῦ ἀκριβῶς κατηυθύνθη ὁ Νικηφόρος ἀπὸ τὸν Πρόβλακα δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι. Ἐξ ἐπιστολῆς ὅμως τὴν ὁποίαν ἔπεμψεν οὗτος τὴν 20ὴν Ἀπριλίου 1824 πρὸς τὸν ὁσιώτατον Γαβριὴλ τὸν Ἰβηρίτην, ἀνεψιὸν τοῦ πρῴην Κορίνθου, πληροφορούμεθα ὅτι οὗτος μὲ λήμνιον πλοῖον ἔφθασεν εἰς Σκόπελον καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς μικρὸν λιμενίσκον, Πάνερμον ὀνόματι, δύο ὁλοκλήρους χειμῶνας. *«Ἐσιγουραρίσθην*, λέγει, *εἰς τὸ ἐκεῖ εὑρισκόμενον Λήμνιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μὲ τὸν ὁποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθεῖαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπείαν τοῦ καπετάνιου εἰς διάστημα δύο ἥμισυ χρόνων συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον, δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὡρῶν διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλα μέρη»*.

Ἐν πλῷ ἦ εἰς Σκόπελον θὰ ἐπληροφορήθη μὲ πολλὴν θλῖψιν ὅτι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Κασσάνδρας καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀπώλεσε καὶ τὸν πεφιλημένον Φιλικόν του Ἐμμ. Παπᾶν [2].

Σιγὴ καλύπτει τὴν δρᾶσιν τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ τότε (μέσα Νοεμβρίου 1821) μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1831, ἤτοι ἐπὶ δέκα συναπτὰ ἔτη, ὁπότε ἐμ-

---

1. Ἐπιστολὴ πρὸς ὁσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην (20 Ἀπριλίου 1824). Τὴν θλιβερὰν ἀποτυχίαν τῆς Κασσάνδρας ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, παρὰ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προσπαθείας των νὰ ἐξευμενίσουν τὸν νικητήν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν κατέβαλον εἰς τὸν Ἀμπούλ Ἀβοὺδ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν δυόμισυ ἑκατομμυρίων γροσίων εἰς χρῆμα καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀφιερώματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παρέδωσαν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ζητηθέντας ὁμήρους. Ὅμως ὁ Τοῦρκος κατακτητὴς δὲν ἠρκέσθη εἰς ταῦτα, διέταξε νὰ συλληφθοῦν πολλοὶ κληρικοί, ἐνῷ συγχρόνως τμήματα στρατοῦ κατελάμβανον τὰς μονὰς καὶ πολλὰ κειμήλια διηρπάγησαν. Οἱ συλληφθέντες μετεφέρθησαν εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου οἱ περισσότεροι ἀπέθανον μαρτυρικῶς, ἐνῷ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐγκατεστάθη τουρκικὴ φρουρὰ ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ἡ ὁποία διετρέφετο εἰς βάρος τῶν μονῶν καὶ κατετυράννησε τοὺς μοναχοὺς μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ ἐννέα ὁλόκληρα ἔτη (ἰδὲ Π α π α ρ η γ ο π ο ύ λ ο υ, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7 σ. 61).

2. Ἐσφαλμένη ἐν προκειμένῳ τυγχάνει ἡ πληροφορία τοῦ Σ μ υ ρ ν ά κ η, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, σ. 176, καθ' ἣν ὁ Νικηφόρος ἔφυγεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ.

φανίζεται εἰς τὸ Ναύπλιον. Τοῦτο πληροφορούμεθα ἐξ ἐπιστολῆς του «τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ Ὀνουφρίῳ», ἐν ᾗ ἀναγινώσκομεν· *«Καὶ αὖθις· Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ λείψῃ ἡ παράστασίς της εἰς τὸ νὰ μοὶ γίνῃ, πρὶν χειμὼν καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν της . . . διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου δύναται νὰ μοὶ στείλῃ . . .»* [1].

Ὡσαύτως ἐξ ἐπιστολῆς του ἐκ Ναυπλίου, γραφείσης πρὸς τὸν αὐτὸν «ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κὺρ Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, εἰς Μαραθωνῆσι» [2], πληροφορούμεθα τὴν κίνησιν μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ Ἄθω μονῶν, οἵτινες ἦλθον εἰς Ναύπλιον, κομίζοντες χρηματικὰ ποσὰ καὶ ἄλλα εἴδη διὰ τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὴν παράδοσιν πάντων τούτων εἰς τὸν ἔμπιστον ἐκπρόσωπον τῶν μονῶν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ τὰ ἴδια. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἡ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἀντιπροσωπεία θὰ ἔφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτῆς πολυτίμων προσφορῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὴν περίφημον ἐπτάφωτον λυχνίαν (λεμονέαν), δῶρον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Πορταΐτισσαν Θεομήτορα. Ὅταν κατ' ἐντολὴν τῆς μονῆς μετεφέρθησαν πάντα ταῦτα εἰς Ὕδραν καὶ ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης ἀντίκρυσε μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη προηγουμένως τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, φέρεται εἰπὼν εἰς τὸν Νικηφόρον· «Ὄχι, δὲν θὰ πειράξωμεν τὴν λυχνίαν αὐτὴν παρὰ θὰ τὴν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν μονήν της, ἵνα, ἡ ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένη Πορταΐτισσα μεσιτεύῃ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τοῦ Ἀγῶνός μας» [3]. Ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἔκτοτε δὲ ἡ περίφημος αὕτη ἑπτάφωτος λυχνία ἀποτελεῖ ἓν τῶν σπουδαίων κειμηλίων τῆς μονῆς, κειμένη πάντοτε εἰς τὸ ἀριστερὸν τοῦ Καθολικοῦ αὐτῆς καὶ φωτίζουσα τρὶς τοῦ ἔτους, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστον καὶ ἐπὶ ὀκταήμερον, τὴν διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μετακινουμένην θαυματουργὸν Εἰκόνα, ἐκ τοῦ ναΐδίου αὐτῆς εἰς τὸ Καθολικόν, τῆς Παντανάσσης Πορταΐτίσσης, ἵνα αὕτη παρακαλῇ καὶ μεσιτεύῃ εἰς

---

1. Ἐπιστολὴ 3ης Ὀκτωβρίου 1831.

2. Ἐπιστολὴ 10ης Φεβρουαρίου 1832.

3. Παντάνασσα Πορταΐτισσα! Ποῖος μέχρι σήμερον ἐγονάτισε πρὸ τῆς σεπτῆς Σου εἰκόνος καὶ προσεκύνησε αὐτὴν καὶ δὲν ἠσθάνθη χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Ποῖος ἔχυσε θερμὰ δάκρυα πρὸ Αὐτῆς καὶ δὲν εὗρε παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Εἰς τὸν νοῦν μου ἔρχονται οἱ λόγοι τοῦ ἀοιδίμου ἡμῶν καθηγητοῦ Ἰωάννου Μεσολωρᾶ· «Ὅπως προσηυχήθημεν πρὸ τῆς ὄντος ἱερᾶς ἐκείνης εἰκόνος τῆς Πανάγνου Μαριὰμ τῆς εὑρισκομένης ἐν τῇ μικρᾷ παρὰ τὴν θύραν τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐκκλησίᾳ, οὐδέποτε ἄλλοτε προσηυχήθημεν, οὐδέποτε κατελήφθημεν ὑπὸ ἱερωτέρου ἐνθουσιασμοῦ, ὃν ζωηρῶς ἠσθάνθημεν, ἀλλ' ὅστις δὲν περιγράφεται» («Ἀνάπλασις», 15 Αὐγούστου 1893).

Κύριον οὐ μόνον διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους ὁλοκλήρου ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων [1].

Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Φεβρουαρίου 1832 ἐπιστολὴν εὑρίσκομεν τὸ πρῶτον, ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὴν αἰτίαν τῆς κρύφᾳ ἐκ τῆς μονῆς ἀναχωρήσεώς του, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ παραλάβῃ οὐδὲ τὰ στοιχειωδῶς ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ εἴδη· *«μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἁπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκεῖθεν γυμνός . . . μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρός με καταδρομήν . . . ὡς ἔμαθες ἤδη τὰ κατ' ἐμὲ πάντα»* [2].

Παρὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅμως καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο ὁ Νικηφόρος διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσφερομένας ἐθνικὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του πρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν, νοσταλγεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, εἰς τὴν μονήν, εἰς τὸ *«περιβόλι τῆς Παναγίας»*, ὡς λέγει, ἵνα συμπροσευχηθῇ μὲ τοὺς ἁγίους ἀδελφούς του, ὄχι μόνον διὰ τὴν προσωπικήν του σωτηρίαν καὶ λύτρωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Ἔθνους μας, τοῦ Γένους μας ὁλοκλήρου τὴν σωτηρίαν. Ἕλλὰς καὶ Ἐσταυρωμένος ἔχουν τόσον ἑνωθῆ εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε δὲν δύναται νὰ διαχωρίσῃ τὰ δύο ταῦτα σύμβολα καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνίζεται καὶ διὰ τὰ δύο ὁμοίως· *«τὰ εἰς ἐμέ*, γράφει, *αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμότερον νὰ ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερᾷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκείνῃ τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅτ' ἐμὲ μόνον, κρίνω νὰ διαμείνω εἰσέτι εἰς τὰ ᾧδε, ὅπου τὸ ἐμὸν συμβὰν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως, ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι»*[3]. Χαίρει ὅμως ἐν ταυτῷ ἰδιαιτέρως πληροφορούμενος, ὅτι πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει μοναὶ διαβιοῦσιν ἡσύχως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κατακτητοῦ· *«Ὁ Ἰάκωβος μοὶ ἐδιηγήθη ὅτι*

---

1. Ἡ προστάτις τῆς μονῆς Ἰβήρων εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Πορταϊτίσσης μεταφέρεται, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ πατὴρ Ἀθανάσιος, ἐν μεγάλῃ πομπῇ, τρὶς τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτῆς ναΐδιου εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς μονῆς, ὁπότε καὶ πρὸ αὐτῆς, καθ' ὅλον τὸ ὀκταήμερον τῆς ἐν τῷ Καθολικῷ παραμονῆς της, καίει ἡ ὡς ἄνω περίφημος ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποικιλμένη ἑπτάφωτος λυχνία.

2. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν 1ης Ὀκτωβρίου 1833, 27ης Νοεμβρίου 1835 καὶ 10ης Ἰουνίου 1839 πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἐδάνεισε σεβαστὰ χρηματικὰ ποσὰ οὐ μόνον εἰς τὴν μετάνοιάν του, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, προφανῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἀγῶνος.

3. Ἐπιστολὴ 3ης Μαΐου 1832. Διὰ τῆς τελευταίας του φράσεως *«ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι»* ἠ ἐννοεῖ ὅτι ὡς ἐκ τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καταστάσεως, συνεπείᾳ τῆς συνεργασίας του μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτό, ἠ ἐννοεῖ ὅτι τοσαύτη εἶναι ἡ ἀναγκαιότης τῆς ὑπηρεσίας, ἣν εἰσέτι ἐπιτελεῖ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν, τοῦτο δ' ἄλλως τε διευκρινίζει εἰς ἄλλας αὐτοῦ ἐπιστολάς.

πολλὰ καλὰ ἀπερνοῦν ἤδη ἐκεῖσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων» [1].

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν ἐκ Ναυπλίου ἐπιστολήν του πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς μονῆς του κύρ Θεοδόσιον ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, ὅμως λόγοι ἐθνικοὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἐκεῖ παραμονήν του· *«... Εὐγνωμονῶν διὰ τὴν τοιαύτην πρός με ἀδελφικήν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην ἀδελφότητα, τὰ αἴτια ὅμως ὅπου μὲ ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι· καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε· διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι με δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπόν μου, τὸν ὁποῖον περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὁσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν . . . ὅπου ἡ ὁσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας ὅτι καὶ τῇ τὸν ἐξήγησαν σαφῶς καὶ ἐν πολλοῖς εἰς πλάτος»* [2].

Μάλιστα παραπονούμενος διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἀποστολὴν εἰς αὐτὸν χρημάτων, ἅτινα δικαιοῦται ἐκ τῆς μονῆς, γράφει εἰς τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν ὁσιολογιώτατον Θεοδόσιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1ης Ὀκτωβρίου 1833 ἐπιστολήν του καὶ πληροφορεῖ εἰς ἡμᾶς ἐμφανῶς πλέον τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μονήν του· *«φυγὼν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλαπούτ πασᾶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν καταδιωκόντων με».*

Ἡ ὑπὸ τῶν Ἁγιορειτῶν ἀδικαιολόγητος παρεξήγησις τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ Νικηφόρου καὶ ὁ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν ἄδικος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον ὡς *«θεοργίστου ἀποστάτου»* [3] ἐλέγχεται δριμύτατα εἴς τινα ἐπιστολὴν Κυρίλλου τινὸς ἐπισκόπου [4] πρὸς τὸν Ἰβηρίτην ἀρχιμανδρίτην Θεοδόσιον. Ἐν αὐτῇ ἀναγινώσκομεν· *«Ἀπορῶ, ἀγαπητέ, πῶς οἱ πατέρες ἠθέλησαν νὰ φερθοῦν ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κὺρ Νικηφόρον . . . . . τὴν ἄδικον ἐπιμονὴν ὅπου ἐκάματε εἰς τὰ δίκαια τοῦ κὺρ Νικηφόρου καὶ ἑπομένως τὴν*

---

1. Αὐτόθι. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἀπεχώρησε τοῦ Ἁγίου Ὄρους τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ τοῦ 1830.

2. Ἐπιστολὴ 20ης Δεκεμβρίου 1832

3. Οἱ ἁγιορεῖται μοναχοὶ εἰς τὴν αἴτησίν των πρὸς τὸν σουλτᾶνον, ἀφοῦ ζητοῦν νὰ δικαιολογηθοῦν διὰ πᾶν ὅ,τι τοὺς εἶχον ἐξαναγκάσει νὰ κάμνουν οἱ «ἀποστάται» ὁμογενεῖς των συνεχίζουν· «οὕτω παρηγορηθέντες καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ πολυχρονίου βεζίρη της, προστρέχομεν εἰς τὸ πολυεύσπλαγχνον ἔλεος τῆς συμπαθεστάτης μεγαλοκρατίας της ζητοῦντες δακρυρρόως τὴν συγχώρησιν καὶ ἄφεσιν εἰς ὅσα εἰς Θεὸν καὶ εἰς θεόσκεπον κράτος ἐπταίσαμεν ἑκουσίως καὶ ἀκουσίως καταδυναστευόμενοι *ὑπὸ τῶν θεοργίστων ἐκείνων ἀποστατῶν.*» (Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 103).

4. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.

ζημίαν, τὴν ὁποίαν προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους» [1]. Τὰ αὐτὰ διὰ τὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα γράφει εἰς δριμὺν τόνον καὶ μοναχός τις Μελέτιος εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰβηρίτην μοναχὸν Θεοδόσιον, καυτηριάζων τὰς δικτατορικὰς τῶν προεστώτων τῆς μονῆς ἀποφάσεις· *«Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Νικηφόρου κοιτάξετε νὰ δώσητε ἓν τέλος καὶ νὰ ἀναπαύσητε τὸν ἀδελφόν, μὴν τὸ πηγαίνωμεν μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον, καθ' ὅτι δὲν εἶναι ὠφέλιμον»* [2]. Καὶ εἰς δευτέραν πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπιστολὴν εἰς δριμύτερον τόνον γράφει ὁ αὐτὸς μοναχός· *«περὶ τῆς τοῦ Νικηφόρου ὑποθέσεως ἀκόμη θὰ γράψητε»*.

Δύο ἔτη σιωπῆς μόλις εἶναι ἱκανὰ νὰ μετριάσουν πως τὸν ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου διαγωγῆς τῶν συγκοινοβιατῶν του προελθόντα πόνον. Τὸ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του μοναχῶν ἑτοιμασθέν, κατόπιν τῆς δυσμενοῦς καὶ ἀδίκου μεταχειρίσεως αὐτοῦ, πικρὸν ποτήριον ἔπιεν ὁ Νικηφόρος μέχρι τρυγὸς διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ἐπιτελούντων τὸ καθῆκόν των.

Τὸ 1835 ἀκούομεν καὶ πάλιν τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ φωνὴν ὅμως οὐχὶ πλέον ἐκ Ναυπλίου, ἀλλ' ἐκ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς. Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1835 ἀποστέλλει περίφημον μακροσκελῆ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς πανοσιωτάτους ἁγίους Ἐπιτρόπους τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ πολλῆς τῆς ὀδύνης γράφει· *«Πολλάκις ἔγραψα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἠξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. Γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπά μοι δεινὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μου προέρχεται ἐξ ἁμαρτιῶν μου»*. Ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος τὴν κοινὴν μοῖραν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπιτελέσαντες εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθῆκόν των ἠσθάνθησαν καὶ ἐδοκίμασαν εἰς τὸ τέλος πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Παραπονεῖται ὅμως μετὰ ἰσχυρᾶς ἐπιχειρηματολογίας διὰ τὴν τοιαύτην τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς του διαγωγὴν καὶ παρακαλεῖ αὐτούς, βρέχων ἀσφαλῶς διὰ δακρύων τὴν ἐπιστολήν του, ἵνα δείξουν τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀγάπην. *«Παρακαλῶ νὰ δείξητε τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην . . . δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως»*.

Ἐπὶ ἔν ἔτος ὁ Νικηφόρος γράφει καὶ παρακαλεῖ καὶ ἱκετεύει τοὺς προεστῶτας τῆς μονῆς αὐτοῦ καὶ χύνει πικρὰ πρὸς τοῦτο δάκρυα, δηλῶν εἰς αὐτοὺς ὅτι οὐδὲν τὸ κακὸν ἔπραξε κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Ἀγῶνος καὶ παρακαλεῖ διὰ πολλοστὴν φορὰν νὰ τοῦ γράψουν καὶ νὰ τὸν λυπηθοῦν. Ἡ ὑπομονητικὴ αὐτοῦ εὐγενὴς ψυχὴ δὲν κάμπτεται πρὸς τῆς ἐσκεμμένης σιωπῆς τῶν προεστώτων. Κρούει συνεχῶς τὴν θύραν καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐξεύρῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς μονῆς τῆς

1. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.
2. Ἐπιστολὴ 16ης Δεκεμβρίου 1833.

μετανοίας του σχέσεων. Ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη· ἦσαν οἱ θησαυροὶ τῆς μονῆς του, οἱ ὁποῖοι εἶχον μεταφερθῆ εἰς Μοσχονήσια, ἵνα μὴ διαρπαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξηφανίζοντο ὁπωσδήποτε, ἂν δὲν ἐχειρίζετο τὸ ὅλον ζήτημα ὁ δεξιὸς τοῦ Νικηφόρου νοῦς, «ὁ διαφόρους τρόπους μεταχειρισθείς» [1].

Εἰς ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27ης Ἀπριλίου 1836 παρακαλεῖται οὗτος νὰ διαφερθῆ διὰ τὴν διάσωσιν τῶν εἰς τὴν μονὴν ἀνηκόντων θησαυρῶν τῶν Μοσχονησίων, τοὺς ὁποίους παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὁ εἰς Σάμον, ἵνα διασώσῃ ἑαυτόν, καταφυγὼν ἀδελφὸς τῆς μονῆς, Γρηγόριος ὀνόματι, καὶ ὁ ὁποῖος πρὸς πληρεστέραν αὐτῶν ἀσφάλειαν παρέδωσεν εἰς τὸν μητροπολίτην Σάμου Κύριλλον. Μεταξὺ τῶν θησαυρῶν συγκατελέγοντο, ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιστολή, καὶ ἅγια λείψανα. Ὡσαύτως νὰ διαφερθῆ διὰ τὴν εἰς τὴν μονὴν ἐπιστροφὴν μιᾶς πλήρους ἀρχιερατικῆς στολῆς, τὴν ὁποίαν οἱ προεστῶτες τῆς μονῆς ἔδωσαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἐλασσόνος, «ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐφ' ἱκανὸν καιρόν...καὶ ὅστις ἀηδῶς φερόμενος κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἵνα ἔλθῃ αὐτόσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἕως τώρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν» [2].

Τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων αὐτοῦ καὶ τῆς μονῆς δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν μετάνοιάν του, δεικνυει ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐθνικὸν ἔργον ἦτό τι τό μυστικόν, συνυφασμένον μὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μυστικά, ἅτινα καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος κατώρθωσαν καὶ ὡδήγησαν εἰς τὴν ἐκ τῆς τῶν Τούρκων βαρβάρου φυλῆς λύτρωσιν τοῦ Γένους ἡμῶν. Καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ Νικηφόρος δὲν παύει νὰ διαφέρηται διὰ τὰ συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὰ ἀτομικὰ τῶν ἀδελφῶν

1. Ἐπιστολὴ 10ης Ἰουνίου 1839. Παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ πασᾶ, ὅτι δὲν θὰ εἰσήρχετο τουρκικὸς στρατὸς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐκτὸς μικρᾶς ὁμάδος, ἥτις θὰ διεπίστωνε, ἂν ὑπάρχουν Ἕλληνες ἐπαναστάται, ὅπλα καὶ πολεμεφόδια ἐν αὐτῷ, καὶ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις, ὅτι οὗτοι οὐδόλως θὰ ἠνώχλουν τοὺς Ἁγιορείτας, ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐφοβοῦντο ὅτι οἱ εἰσερχόμενοι Τοῦρκοι δὲν θὰ συμπεριεφέροντο, ὡς τοὺς ὑπέσχετο ὁ πασᾶς, ἀλλὰ θὰ ἔπραττον τὰς συνήθεις εἰς αὐτοὺς βιαιοπραγίας. Ἕνεκα τούτου πολλοὶ τῶν προϊσταμένων καὶ μοναχῶν ἤρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς μονάς, συναποκομίζοντες τὰ ἅγια λείψανα, τοὺς θησαυροὺς καὶ πᾶν ὅ,τι πολύτιμον ὑπῆρχεν εἰς αὐτάς. Οἱ ἐναπομένοντες εἰς τὸ Ὄρος μοναχοὶ ἐπίστευον, ὅτι ἡ Θεοτόκος, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ἐπροστάτευσεν αὐτό, θὰ ἔσωζε καὶ νῦν τοῦτο ἐκ τῆς καταστροφῆς. Προὐτίμων νὰ μείνουν, διότι δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσουν ἐρήμους καὶ ἀπροστατεύτους τοὺς ναούς, τὰς μονάς, τὰ κελλία των, τὰ ὁποῖα πάντα ἀπετέλουν δι' αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα τῆς ζωῆς των (ἰδὲ Δοσιθέου, Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὄρους, σ. 232, καὶ Χρήστου, ἔ.ἀ., σ.55).

2. Εἰς ἄλλην ἐπιστολήν του, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἰουλίου 1839, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ ὡς ἄνω ἀρχιερεὺς ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς μητροπόλεως Αἰγίνης.

του ζητήματα, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους μοναχῶν. Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολήν του γράφει συγκεκριμένως πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ λοιποὺς πανοσιωτάτους ἁγίους τῆς μονῆς του Ἐπιτρόπους· *«Δηλοποιῶ ὑμῖν, ἀδελφοί, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ὑμῶν ταύτης ἀδελφικῆς ἀξιώσεως κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἱερὰν μοι μετάνοιαν ἀνέκαθεν ζῆλόν μου, ὡς ὁ Κύριος οἶδε, δὲν ἔλειψα νὰ προσπαθήσω ὅλαις τῷ ὄντι δυνάμεσι, καὶ νὰ δείξω τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν διὰ νὰ παραλάβω αὐτοὺς τοὺς μοναστηριακοὺς θησαυρούς, διαφόρους τρόπους μεταχειρισθείς».*

Ἀργότερον εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Γέροντα καὶ γραμματέα τῆς μονῆς Γαβριὴλ μετ' ἐθνικῆς ἱκανοποιήσεως ἀγγέλλει αὐτῷ τὴν αὐτομόλησιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου· *«καθὼς καὶ ὁ ἤδη αὐτομολήσας σουλτανικὸς στόλος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομμάτια, τὰ 2 τετράκροτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτας καὶ τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρίκια καὶ τὰ 2 κότερα»* [1].

Ἡ ὑψηλὴ θέσις, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε κατέχει ὁ Νικηφόρος πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐθνικῶν μας ζητημάτων καταφαίνεται ἔκ τινος αὐτοῦ ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ἀπαριθμεῖ πρόσωπα ὑψηλὰ τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλικῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἅτινα καὶ τὸν ἐβοήθησαν πρὸς διευθέτησιν καὶ ἐπίλυσιν πολλῶν τῆς μονῆς του ζητημάτων καὶ συνέβαλον εἰς τὴν διάσωσιν τῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων αὐτῆς ἐξ ἁρπακτικῶν τῶν ἀνθρώπων χειρῶν [2]. Εἰς ἑτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν καταφαίνεται ἡ ἐπαφή, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡσαύτως μὲ ἀνώτερα ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα καὶ μάλιστα καὶ μέ τινα μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συνδέεται δὲ πρὸς ταῦτα διὰ τοιούτων δεσμῶν, ὥστε παραγγέλλει καὶ διάφορα ἀκόμη εἴδη δι' αὐτά· *«τὸ ὁποῖον θέλω δι' ἓν ἀρχιερατικὸν μέλος τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς Συνόδου»* [3].

Ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμη τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα φαίνεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν ὁ Νικηφόρος. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ὀκτωβρίου 1839 ἔνθα κάμνει λόγον ὅτι ἦτο διωρισμένος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μάλιστα ταύτῃ ὁμιλεῖ διὰ πρώτην φορὰν ὁ Νικηφόρος, ὅτι προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος, διὰ τὰς ὁποίας λαμβάνει μάλιστα καὶ σύνταξιν. *«Ἤδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς εὐαρεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοὶ ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γηρατιά μοι*

1. Ἐπιστολὴ 1ης Αὐγούστου 1839.
2. Ἰδὲ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολήν του.
3. Ἰδὲ τὴν ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1839 ἐπιστολήν του.

ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου». Εἰς τὴν ἰδίαν μάλιστα ἐπιστολὴν παραπονεῖται ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ νὰ ζήσῃ. *«Αὔται δέν μοι ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, Βασιλικῇ καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκρίβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως»·* διὸ καὶ παρακαλεῖ θερμῶς, ὁ ἄλλοτε «πληρεξούσιος τοῦ Ἀρχηγοῦ», ὁ «διοικητὴς καὶ Κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους», ὅπως τοῦ στείλουν ἐκ τῆς μονῆς του *«ἕνα ζευγάρι συρτοπάπουτσα, τὰ ὁποῖα νὰ φορῶ ἐν τῷ οἰκήματί μου»* [1].

Ἡ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1839 πρός τινα «περιπόθητον ὁσιολογιώτατον» ἐπιστολή του, ἀποτελεῖ προφανῶς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ γραπτὴν ἐπιθυμίαν, ἥτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύκνειον αὐτοῦ ᾆσμα. Ἐν αὐτῇ ἀσπάζεται, ὡς ἕτερος Παῦλος, πολλὰ προσφιλῆ του πρόσωπα, ἁπλούστατα, διότι προαισθάνεται τὸ τέλος του· καὶ οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν τὰς ἀποχαιρετιστηρίους αὐτοῦ προσρήσεις. Κλείει δὲ ἡ ἐπιστολή του «αὕτη μὲ τὴν πληροφορίαν περὶ Καΐρη· *«ὁ δὲ Καΐρης σταλεὶς εὑρίσκεται περιορισμένος (sic) ἐν τῇ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβιακῇ μονῇ».*

Ἔκτοτε χάνομεν διὰ παντὸς τὰ ἴχνη τοῦ λαμπροῦ τούτου λευίτου. Ἡ προσφορά του διὰ τὸ καλὸν τῆς Φυλῆς μας εἶναι μεγάλη, εἰ καὶ οὐχὶ πλήρως εἰσέτι γνωστή. Φεύγει ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν ὁσίων καὶ τῶν δικαίων, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Πορταϊτίσσης μητρός του, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε καὶ τόσον εὐηρέστησε διὰ τοῦ ἐθνικοθρησκευτικοῦ του ἔργου. Ἀπῆλθεν ὅμως τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν διακαῆ του πόθον, νὰ ἐπιστρέψῃ δηλαδὴ εἰς τὴν Μετάνοιάν του καὶ ἐκεῖ νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν, εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Θεομήτορος Παρθένου τῆς Πορταϊτίσσης, ἥτις διὰ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων καὶ διὰ τῶν θερμῶν Αὐτῆς δακρύων ἐξησφάλισε, κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἁγιορειτῶν μοναχῶν, τοῦ μονογενοῦς Αὐτῆς Υἱοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι καὶ ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ θὰ συγκαταλέγηται μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν του, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως [2].

Ποῦ παρέδωσε τὸ πνεῦμά του καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐτάφη ὁ Νικηφόρος

---

1. Ἐπιστολὴ 20ῆς Ὀκτωβρίου 1839.

2. Ἡ περὶ μελλούσης κρίσεως ὀπτασία τοῦ μοναχοῦ καὶ μετέπειτα ἁγίου Γερασίμου ἀποτελεῖ σταθερὰν πίστιν τῶν ἁγιορειτῶν μοναχῶν. Κατ' αὐτήν, ἐν τῇ συνάξει τῆς δευτέρας παρουσίας, ἐρωτᾷ ὁ Κύριος τοὺς μοναχούς· «Εἴσθε ὅλοι ἄξιοι νὰ καθίσητε ἐκ δεξιῶν μου; Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς φέρουν ἀκόμη τὰ στίγματα τῆς ἁμαρτίας». Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑψώνει τὰς χεῖράς της ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου καὶ ἱκετεύει λέγουσα·«Κύριε εἶναι πολλοὶ οἱ ἀνάξιοι, ἀλλὰ σπλαγχνίσθητι αὐτοὺς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην Σου». Καὶ ὁ Κύριος προσβλέψας πρὸς τὴν θεϊκήν του μητέρα, συγκατανεύει καὶ οὕτω οἱ μοναχοὶ ἠξιώθησαν τῆς σωτηρίας.

εἶναί τι διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐνδιαφέρονται «οἱ οὐρανοπολῖται» τῆς μονῆς του. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἀπασχολεῖ αὐτοὺς εἶναι ἂν ὁ ἀδελφός των, ὁ ἔξω τοῦ περιβολίου τῆς Παναγίας τελευτήσας, ἦτο μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέλος καὶ συνεπῶς ἄξιον τοῦ ἐπουρανίου ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου [1].

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ [2]

1

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἁγίῳ γέροντι καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ προσκυνητῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν ἐρασμιωτάτην ἐλλογιμότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι ἡδέως προσαγορεύομεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς εὐκταίας ὑμῖν ὑγιείας σου εἰδοποιοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ ὁσιολογιότητι τὰ πάντα διὰ νὰ ἰξεύρῃς ποῖον ἄλλον ἀδελφὲ νὰ γράψωμεν τὰ τοιαῦτα ὁποῦ ἠμποροῦμεν νὰ προσκρούσωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ καλὸν τῆς κοινότητος πάσχομεν καὶ ὄχι διὰ κακόν. ἐν πρώτοις τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔκαμαν συμβουλὴν ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ ὁ μισὲλ σκαρλάτος διὰ τὸ χάτι νὰ τὸ κινήσουν καὶ ἐδιώρισαν τοὺς τόπους ποῦ καὶ ποῦ νὰ καταβάλουν δόσιν διορίσαντες τοὺς τόπους ἔγινε κατάστιχον κι' ἔγινεν ἡ σοῦμα τοῦ χατίου πουγγία 35 ὕστερον φεύγοντας ὁ μισὲλ σκαρλάτος εἰς τὴν θεραπία πάνε καὶ ἔλα ὁ ἀντωνάκης εἰς τὴν σαμοθράκη ἀλλὰ ὁ βεζίρης δὲν στέργει δέκα, δὲν στέργει δώδεκα δὲν στέργει δεκατρία, τέλος τὰ ἔκαμεν δεκαπέντε τοῦ βεζίρη καὶ χίλια εἰς τὸ φανερὸν ἐπῆρεν διὰ λόγου του. ὁ θεὸς ἰξεύρει καὶ κρυφὰ πόσα ἔφαγεν. κατήντησε τὸ χάτι πουγγεῖα μὲ τοιούτους τρόπους ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος σαρανταπέντε, πέϊσεν αὐτὸ ἔμαθον ὅτι ἐπῆραν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὰ τόσα ἄσπρα κίνησαν καὶ κάμαν ἄλλο φερμάνι πηγαίνει καὶ εἰς αὐτὸ καθὼς στοχάζομαι ἕως τρεῖα διὰ νὰ τὸ στείλουν εἰς τὴν

1. Κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον παραμονὴν ἡμῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος ἐδοκιμάσαμεν ζωηρῶς τὴν πρὸς τὰ μάταια τοῦ κόσμου τούτου περιφρόνησιν τοῦ μοναχισμοῦ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος ἐνενηκονταεπταετοῦς ἱερομονάχου Γαβριήλ, τοῦ γνωστοῦ ὡς «τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους», ἐν ἐξαρτήματι τῆς μονῆς Ἰβήρων.

2. Μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου τοῦ Ἰβηρίτου δημοσιεύομεν, μετὰ γνώμην τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων, ὡς ἔχει κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Μόνον δὲ ὅπου αὕτη χρῄζει διασαφήσεως σημειοῦμεν στοιχεῖά τινα. Τὰς χρονολογίας τῶν ἐγγράφων, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου, ἐκφράζομεν δι' ἀραβικῶν χαρακτήρων. Ἡ κατ' ἰδίαν μελέτη καὶ ἡ μετὰ μεμορφωμένων προσώπων ἀλληλογραφία τοῦ Νικηφόρου συμβάλλουν, ὡς διαπιστοῖ τις, εἰς τὴν περὶ τὴν ὀρθὴν γραφὴν πρόοδον αὐτοῦ.

Θεσσαλονίκην πρὸς τὸν πουμπασίρη μας ἀχμὲτ ἀγὰ νὰ κάμη ταξύλι τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔδωκαν οἱ ἁγιορεῖται. ὕστερα ἀπὸ αὐτὸ ἄκουσαν ὁποῦ ζητοῦν τὰς δύω χιλιάδας τὸ σιτάρι ὁ μουπαγιαντζῆς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ θέλοντας νὰ τὸ ξεκόψουν αὐτό, ἐπάϊσεν ὁ ἀντωνάκης πρὸς τὸν ποσταντζήμπαση καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐμύησεν ἡμᾶς ὁ ποσταντζήμπασης πρῶτα καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ κουσὰτ ναζίρης ἕνα μεχτούπι πρὸς τοὺς ἁγειορίτας κατὰ τὸ φιρμάνι ὁποὺ πέϊσεν νὰ δώσουν τὰς δύω χιλιάδας τὰ κιλά, ἀπεκρίθη ὁ ποσταντζίμπασης ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω τέτοιον μεχτούπι διατὶ θὰ γίνῃ ἀντέτι καὶ τὸ ὄρος σιτάρι δὲν κάμνει. ἀκούοντάς το αὐτὸ ὁ σαμουρκάσης ἔκαμεν ἕνα ἀρτζιχάλι καὶ τὸ πᾶσαμεν εἰς τὸν ποσταντζήμπαση νὰ κάμη καὶ αὐτὸς τακρίρι ὁμοῦ τὸ ἀρτζιχάλι μας νὰ στὰ στείλη εἰς τὴν πόρτα,καὶ πᾶϊσαν διὰ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸ ἄλλο φιρμάνι. τώρα ζιτεῖ ὁ ποσταντζήμπασης δι' αὐτὸ τὸ τακρύρι χίλια γρόσια καὶ εἰς τὴν πόρτα ἄλλα χίλια δὲν φτάνουν δι' αὐτὸ καὶ γίνονται τὰ δύω φερμάνια ἕως ἕξι ἢ καὶ ἑπτὰ πουγγεῖα. λέγω τὸν σαμουρκάση καὶ ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου πῶς ἡμᾶς δὲν μᾶς ἔγραψαν διὰ τέτοια φερμάνια εἰς τὸ νὰ ξοδεύσωμεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν τζιρὰν τὰ αὐτά. ἐκεῖνοι μᾶς ἀποκρίνονται πρέπει νὰ γίνουν αὐτά, καὶ μᾶς ζητοῦν καὶ ἄσπρα δι' αὐτὰ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχουμεν νὰ τοὺς δώσωμεν. ἐμπήκαμεν σὲ εἰκοσιέξι πουγγεῖα ἄσπρα μαζὶ μὲ τὸν σύντροφόν μου διὰ νὰ ἀποκριθῶμεν τοὺς ἐπιτρόπους μας τοῦ χατίου τὰ ἄσπρα. καὶ τὰ ἐπήραμεν προσωρινά, διὰ νὰ μὴν τὰ πάρωμεν ἀπὸ τὸ σαράφι καὶ τρέχουν πρὸς χίλια ἄσπρα τὸ πουγγεῖον. καὶ τώρα μᾶς ζητοῦν ἐκεῖνα ὁποῦ δάνεισαν, καὶ ἄλλα μᾶς ζητοῦν οἱ ἐπίτροποι δι' αὐτὰ τὰ δύω φερμάνια, καὶ ἐξόχως εἰς μηνιαῖα τοῦ δραγουμάνου, καὶ τόκους, καὶ τοῦ κρασίου μᾶς εὐγάζουν τὴν ψυχήν μας καθ' ἑκάστην καὶ ἐσαστήσαμεν τὶ νὰ κάμωμεν καὶ γράφω εἰς τὴν κοινότητα καὶ διὰ τὸ ἕνα φερμάνι εἰς τὸ γράμμα ὁποῦ ἔστειλεν μὲ τὸν μπουπασίρην, ὅμως διὰ τὸ ἄλλο δὲν ἔγραφα ἐπειδὴ δὲν μᾶς εἶπαν οἱ ἐπίτροποι πῶς θὰ πᾶνε καὶ τὸ ἄλλο ἔξοδον. νὰ μὴν τύχῃ ἀδελφὲ δίδοντας ἡμεῖς αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ πῇ ἡ κοινότης ποῖος σᾶς ἐδιώρησεν νὰ τὰ δώσετε αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ γίνῃ εἰς τὰ δύω μοναστήρια μας καμία ζημία. λοιπὸν ἀδελφὲ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ ἀμέσως ὁποῦ λάβῃς τὸ γράμμα μας νὰ μᾶς ἰδεάσῃς χωρὶς ἄλλο τὰ ἐκεῖσε ἐπειδὴ θὰ χάσωμε τὸν νοῦν μας, καὶ τὸ ἄλλο νὰ παρακινήσῃς τοὺς ἐπιστάτας νὰ μᾶς ἐστείλουν ἕως εἴκοσι πέντε χιλιάδας γρόσια νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας καὶ τώρα πλησιάζουν καὶ οἱ δύω χιλιάδες τὰ ραούσια, καὶ 400 διάφορα τῶν μουροζίδων, καὶ πλησιάζει καὶ τὸ ραμαζάνι καὶ τὰ ἀχασαμποκή. Ταῦτα ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη σας εἴησαν παρὰ θεοῦ πλεῖστα καὶ σωτήρια.

1805, αὐγούστου 28

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογίμου πανοσιολογιότητος πρόθυμοι.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος
ὁ προηγούμενος Ἰβηρίτης Συμεών:
ὁ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ.

2

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος

Ὁσιώτατε Χαρτοφύλαξ, καὶ προεστῶτα τοῦ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ ἄθωνος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων. τέκνον ἐν κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ Νικηφόρε, χάρις εἴη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Πολλοὶ πολλάκις κατὰ σοῦ διεθρυλλήθησαν λόγοι, καὶ πολλὰ καὶ διάφορα ἐναντία καὶ ἀνοίκεια τοῦ καλοῦ, καὶ ἐπαινουμένου σου χαρακτῆρος, καὶ μάλιστα τῆς κατὰ Χριστὸν μοναδικῆς πολιτείας, ἧς ἀκόλουθος γέγονεν καὶ ἡ ὁσιότης σου, διεκωδωνίσθησαν ἐνταῦθα, καὶ τὰς ἁπάντων ἐνέπλησαν ἀκοάς, εἰς τόπον ὅπου ὅσοι τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκλάμπρου καὶ πανευγενοῦς χορείας, καὶ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἐν εἰδήσει τῶν κατὰ σοῦ λεγομένων ἐγένοντο ἐξεπλάγησαν. τοιαῦτα δὲ καὶ ἡμεῖς,καὶ εἰς πλάτος μὲ ὅλον ὁποῦ παρὰ πολλῶν ἠκούσαμεν κατὰ σοῦ οὐκ ἐνεδώκαμεν ὅμως πίστιν ραδίως τοῦτο μὲν ἔχοντές σε γνώριμον ἐξ ἀρχῆς, καὶ οἰκεῖον, τοῦτο δὲ κρίναντες, ὅτι καὶ τὰ κατὰ σοῦ διαθρυλλούμενα ἀπ' ἐναντίας ἔχουσι τῆς καλῆς ὑπολήψεως, ἣν περὶ σὲ διασῴζομεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν εὐμενοῦς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἀδιαβλήτου τρόπου, καὶ τῆς διαγωγῆς, ἣν κατὰ χρέος ἄφευκτον ἔπεται νὰ ἀκολουθῇς, μηδόλως ἀνεχόμεθα μήτε τὴν ἀπομαύρωσιν αὐτῆς σου τῆς ὑπολήψεως, μήτε τὴν παρὰ πολλῶν μομφὴν καὶ κατηγορίαν, μήτε τὴν ἐκ τούτων ἐνδεχομένην δικαίαν ἡμῶν κατὰ σοῦ ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. ἤδη ὅμως παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μαθόντες καὶ πληροφορηθέντες ὅτι οἱ ὁσιώτατοι ἀσκηταὶ Πατέρες ἐνοχλοῦνται πάλιν, καὶ ἐπηρεάζονται, καὶ ἀπαιτεῖται εἰς τὸ νὰ δώσῃ πλείω τῶν ὧν διετάξατο, καὶ ὡρίσατο ἐγγράφως ἡ Ἐκκλησία κοινῶν συνδοσιμάτων, καὶ πάλιν ἤρξαντο συμβαίνειν ἔριδας καὶ λογομαχίας, καὶ προσκλαύσεις ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημένων ὁσιωτάτων ἀσκητῶν ἀπὸ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπηνοῦς τρόπου ὑμῶν τῶν μοναστηριακῶν, ἐξεταράχθημεν καὶ μετὰ δικαίας ὀργῆς μετεβάλομεν τὴν ἣν περὶ σοῦ εἴχομεν ὑπόληψιν, καὶ ἠναγκάσθημεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὅλα τὰ κατὰ σοῦ διαθρυλλούμενα, καὶ περιαδόμενα εἰσὶν ἄπταιστα καὶ ἀληθῆ, διότι συνάγεται ἐκ τοῦ ἐν αὐτοῖς ὅτι πρῶτος αἴτιος τούτων ἀποκαθίσταται ἡ ὁσιότης σου, καθότι δυνάμενος νὰ καταπαύσῃς ταύτην τὴν ἀναφυεῖσαν λογομαχίαν, καὶ τὴν ἀδίκως καὶ παραλόγως κινουμένην ἀπαίτησιν παρὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ διορίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν ὁσιωτάτων ἀσκητῶν καὶ νὰ καθησυχάσῃς διά τε τῆς φρονήσεώς σου, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν λόγων σου, καὶ τοῦ ἐν πᾶσιν ὀφειλομένου ἀσκητικοῦ τρόπου σου καὶ ὅμως παραμελήσας, οὐκ οἴδαμεν ὅπως, καὶ ἀδιαφορήσας ἐσιώπησας, μηδόλως ἀναλογιζόμενοι μήτε ἡ ὁσιότης σου, μήτε ἄλλος τις τῶν λοιπῶν, ὅτι οἱ πάσχοντες οὗτοι ἀσκηταὶ πατέρες εἰς οἱονδήποτε ἱερὸν κριτήριον ἤθελαν παρασταθῶσιν νὰ ἀποτυγχάνωσιν, ἀλλὰ δικαιοῦνται ἀναμφιβόλως διὰ τὴν παρὰ πᾶσιν δικαίαν ὑπόληψιν τῆς εὐαρέστου αὐτῶν ζωῆς, καὶ θεοφιλοῦς ἀδελφότητος, καὶ κατὰ Χριστὸν πο-

λιτείας, καὶ ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ὑπολήψεως αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν μεγάλως ὠφελοῦνται τὰ ἱερὰ τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους μοναστήρια, ἅτε δὲ πάντων προθύμως διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξαίρετον εὐλάβειαν βοηθούντων εἰς αὐτά, καὶ ἐλεούντων. Ὅθεν καὶ θέλοντες κατὰ ἀπόφασιν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοὺς μὲν νὰ ἀπαλλάξωμεν τῆς ἀπαισίας ταύτης, τὴν δὲ ὑπόληψιν τῆς ὁσιότητός σου νὰ ἀνακαλέσωμεν, σπουδάζοντες εἰς τοῦτο διὰ τὴν ὑπὸ εὐμενείας πρὸς σὲ ἀγάπην μας, καὶ κηδεμονίαν. Ἰδοὺ γράφοντες ἐντελλόμεθα, καὶ παραγγέλλομέν σοι, ὁποῦ νὰ σπουδάσῃς τρόποις σου παντοίοις, καὶ νὰ ἐπιμεληθῇς τὸ χρέος ἐκεῖνο ὁποῦ πρότερον ἔδει νὰ ποιήσῃς καὶ παραμελήσας οὐκ ἐποίησας, ἤδη νὰ ἐκτελέσῃς, καὶ νὰ ἐκπληρώσῃς προθύμως, τὸ νὰ καταπαύσῃς δηλαδὴ τὴν ἐπιγιγνομένην ἐνόχλησιν καὶ ἐπήρειαν εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ δυστυχεῖς ἀσκητὰς καὶ νὰ ἀγωνισθῇς ὁποῦ κατὰ τὴν ἔγγραφον ἤδη τῆς Ἐκκλησίας διαίτην καὶ ἐπιταγὴν νὰ διευθετηθῶσι τὰ κοινὰ κατὰ κεφαλὴν ἑνὸς ἑκάστου ἀσκητοῦ δοσίματα, ὡς φθάσασα ἡ Ἐκκλησία ὡρίσατο καὶ διέταξε περὶ αὐτῶν ἵνα μένειν ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ πλέον τῶν ἐγγράφως ὡρισμένων νὰ μὴν ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ ἑξῆς μηδὲ λεπτὸν ὅτι τοῦτο μήτε ἡ Ἐκκλησία, μήτε τὸ γένος ὅλως ἀνέχεται. νὰ ἐπιμεληθῇς δὲ ὁποῦ καὶ τὸ προσταλὲν ἐκεῖνο διαιτητικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν καὶ συνοδικὸν γράμμα ὑπογραφόμενον παρὰ πάντων καθὰ ἐν τῇ κοινῇ πρὸς ὑμᾶς ἐκκλησιαστικῇ ἐπιστολῇ διακελευόμεθα νὰ δοθῇ πρὸς ἀσφάλειαν τοῖς εἰρημένοις ἀσκηταῖς. καὶ τούτων οὕτω γενομένων ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κατακρίσεως ἡ ὁσιότης σου, καὶ ἀνακτᾶται ἡ καλή σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρυλλημένων διαλυομένων ὡς ἴστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουνεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου, καὶ τῆς προθύμου ἐκτελέσεως τῶν ὅσων ἀμεταθέτως σοι γράφει ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων πληροφορούμενοι, ὅτι τὰ κατὰ σοῦ ὑπῆρχον ἅπαντα κενοὶ λόγοι, θέλομεν σὲ ἔχει ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπερασπιζόμενοί σου. Περιμένομεν λοιπὸν τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραφομένων πληροφορηθῆναι καὶ ἀπὸ ἰδίου σου γράμματος. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου. *1806, Μαΐου 14*

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης [1]

3

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κὺρ Νικηφόρῳ Χαρτοφύλακι τῆς ἱερᾶς μο-

1. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε' ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1806.

νῆς τῶν Ἰβήρων τῷ ἐν Χριστῷ μοι καὶ ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ. εὐχετικῶς. [1]

Τὴν ὑμετέραν ὁσιολογιότητα ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος ὑπερῴδιστα προσαγορεύω.

Τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἐκτενῶς δεόμενος, ὅπως σκέπῃ καὶ διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιαίνουσαν καὶ ἀμεταπτώτως διαβιοῦσαν μεθ' ὅσον πλείστων ἐφίεται σωτηριωδῶν ἀγαθῶν μετὰ μακροβιότητος καὶ εἰπὼν τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας, δηλοποιῶ ὅτι φιλικόν μοι αὐτῆς ἄσμενος δεξάμενος, εἶδον ἐν αὐτῇ, ὅτι ὑπερβαλλόντως ἐχάρη ἀκούσασα τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ τὸν διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς ἕως τῆς μητροπόλεως προύσσης, αἴσιον καὶ ἀτάραχον ἀναβιβασμόν μου, ὃν ὁ καὶ ἐλεήσας μὲ ἠξίωσε, καὶ τῇ εὐχαριστῶ. κατὰ τοῦτο μόνον ἐλυπήθην ἐπειδὴ εἰς καιρὸν ὅπου εἶχα χρηστὰς ἐλπίδας νὰ τὴν ἀπολαύσω, καὶ νὰ τὴν ἰδῶ αὐτοπροσώπως ὁποῦ νὰ συναιφρανθῶ αὐτὴν καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, ἀπέτυχον τῆς ἐλπίδος, ἄνθρακας κατὰ τὴν παροιμίαν τοὺς θησαυρούς μου εὑρών. μακάριος δὲ εἶ, ὅτι ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς μοναδικῆς ζωῆς, ἀποφεύγουσα τὴν ματαιότητα, τὰς δόξας τῆς προσκαίρου ζωῆς, διὰ τοῦτο ὡς πλησιεστέρα τῷ Θεῷ, ἂς μὴ λείπῃ νὰ μοὶ εὔχεται συνεχῶς, διὰ νὰ δυνηθῶ ποιμᾶναι τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, καὶ ποδηγετῆσαι εἰς τρίβους εὐθείας, καὶ ὁδηγῆσαι αὐτὸ εἰς νομὰς σωτηρίας τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, ἡ δὲ ὁσιότης της ἐμάθαμε πὼς δὲν ἐδέχθη τὴν πρωτοσυγκελλίαν, ἔκαμα νέα τζιράκια, τὸν μέγαν ἀρχιδιάκονον πρωτοσύγκελλον, τὸν δὲ ἀνεψιὸν τοῦ δεσπότου λογιώτατον κὺρ δημήτριον μέγαν ἀρχιδιάκονον, καὶ τοὺς ἐχειροτόνησα σήμερον, καὶ εἴθε ἡ εὐχή της νὰ τοὺς ἀναδείξῃ ἱκανοὺς εἰς τὸ ὑπούργημά των. ἐμὲ δὲ γνωρίζουσα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς φίλον εἰλικρινῆ καὶ πιστόν, ἂς μὴ λείπῃ ἀπὸ τὸ νὰ μοὶ γράφῃ συνεχῶς ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγιείας, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν, πλεῖστα, σωτηριώδη καὶ πανευφρόσυνα:

1807, Σεπτ. 16

Τῆς περιποθήτου μοι αὐτῆς ὁσιολογιότητος

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος καὶ ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης

4

Τὴν σεβασμίαν ἡμῖν πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

1. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1806 ἀντικατεστάθησαν ὡς ρωσόφιλοι οἱ Ἕλληνες ἡγεμόνες τῆς Μολδαυίας καὶ Βλαχίας Ἀλέξανδρος Μουρούζης καὶ Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης διὰ τῶν Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ Σκαρλάτου Καλλιμάχου. Οὗτοι προέτρεψαν τὸν γέροντα καὶ ἀσθενῆ τὸν χαρακτῆρα πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικον Ε΄ εἰς παραίτησιν καὶ ὅπως ἀντικατασταθῇ οὗτος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ε΄. Πράγματι δὲ τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐν γενικῇ συνελεύσει τῶν ἀρχιερέων ἐξελέγη τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Γρηγόριος Ε΄, ὁ ὁποῖος μᾶλλον μετὰ λύπης ἐδέχθη τὴν ἐκλογήν, καίτοι ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1806. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ πατριαρχεία ἦτο δυσχερεστάτη λόγῳ τῆς κηρύξεως τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (Δεκέμβριος 1806) καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ τουρκοαγγλικοῦ (Ἰανουάριος 1807).

Κατ' αὐτὰς ὁ πρὸ ἀποσταλθὴς μπουμπασίρης καφιτζίμπασης τοῦ ὑπερτάτου, ἔφερεν ἀπὸ σαμοθράκην τοὺς δύω συναδελφούς σας κὺρ νεόφητον καὶ κὺρ δαμασκηνόν, δὲν ἀμελήσαμε καὶ ἡμεῖς νὰ συντρέξωμε καὶ νὰ συγκακοπαθήσωμεν ὁμοῦ μὲ τοὺς συναδελφούς σας ἔνθα δή, ἀλλ' οἱ κόποι μας ἐστάθησαν εἰς μάτην. ἐπειδὴ τοῦ σαμοθράκη εἶναι βακούφη ὑποκείμενον εἰς σουλεϊμανιά, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν ὑπέρτατος εἶναι ναζήρης εἰς αὐτό, ὁ δὲ μουτεβελῆς εἶναι ὁ καπὴ κεχαγιὰς τοῦ ὑπερτάτου. πολλὰ ἐπαραστάθη ὁ μποσταντζήμπασης δὶς καὶ τρεῖς τακρήρη ἔστειλεν, τελείως δὲν τὰ ἐκίταξαν. μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ προύχοντες τοῦ γένους καὶ γέροντες νὰ τὸν ἀφήσωμε καὶ νὰ τραβήξωμε χέρι, μὲ τὸ ζητοῦν 40.000 γρόσια διὰ νὰ σᾶς τὰ ἀφήσῃ πάλιν ὡς ἦτον καὶ πάλιν ὅταν ἀποθάνει ἄλλος νὰ ἔχετε τὰ ἴδια ταξίματα. ὅθεν σήμερον λήγει ἡ διορία ὁποῦ ἐλάβομεν ἢ νὰ δώσωμεν τὰς σαράντα χιλιάδας, ἢ νὰ τὸ ἀφήσωμε. λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συμβουλὴν τῶν πασχόντων νὰ τὸ ἀφίσωμεν καὶ ὁ θεὸς βοηθός. οἱ συναδελφοί σας θέλουν σᾶς τὰ φανερώσῃ εἰς πλάτος.

Περὶ δὲ νέων· ἐπληροφορήθημεν ὅτι, οἱ γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν βιένην σίγουρα ὁμοῦ μὲ τὰ τῶν ρώσσων. καταὐτὰς ὁ ὑπέρτατος μέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς βουλγαρίας ἔχουν σταλῆ καὶ βιάζονται, πλὴν προσμένουν τὸν λουφὲ ὁποῦ καταὐτὰς μέλει νὰ διανεμηθῇ, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν. τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

1808, Ἰουνίου 7

οἶδας

Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

5

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάρητι καὶ δι' εὐχῶν σας ἁγίων ὑγιαίνομεν, κατὰ τὴν ἐνάτην τοῦ παρόντος ἐξεπροβοδίσαμεν τὸν κὺρ παΐσιον, μὲ τὸν ὁποῖον δύω μας γράμματα σᾶς ἐστείλαμεν, μὲ τὰ ὁποῖα σᾶς ἐφανερώναμεν τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν μας καὶ λοιπὰ εἰς πλάτος. εἰς τὴν 11ην δέ, ὥρα ὀγδόη τῆς ἡμέρας, μὲ μεγάλην ὁρμὴν ὁ ὑπέρτατος ἐσίκωσεν τὸν ναύαρχον, καὶ ἀποκατάστησεν ἄλλον ἰδικόν του, αὐτὸν δὲ ἄχρι τοῦδε τὸν ἔχουν εἰς φυλακὴν ὁ μουζούραγας, διὰ τὸ ὁποῖον γεγονὸς εἰς τοὺς ἡμετέρους, γέγονεν μεγάλην χαράν. καὶ ἐνῷ ἀγαλλιούμεθα περὶ τούτων, τῇ ἰδίᾳ ὥρᾳ ἐλάβομεν καὶ τὸ γράμμα σας παρὰ τοῦ πατριαρχικοῦ διασαξῆ. ἐξ οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας σας, ἀπὸ τὸν ἑαυτόν της ἂς στοχασθῇ, πόσην χαρὰν ἐλάβομεν. διὰ τὸν ἐξοσθέντα, λέγουσιν, ὅτι νὰ τὸν στείλουν ὑπερόριον εἰς τὴν κρήτην, ἄδηλον ὅμως. ἡμεῖς ἂς εὐχαριστήσωμεν τὸν ὕψιστον, ὁποῦ ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιούτου. ἄλλον νεότερον δὲν ἔχομεν. ἡμεῖς ὅταν ἤλθαμεν ἐνταῦθα, βλέποντας τὰ πράγματα, ὅτι ὁ μπουσταντζῆ ἀγᾶς μας, ἦτον διὰ νὰ ἀλλάξῃ ἐπροσμέναμεν ὀλίγας ἡμέρας καὶ δὲν ἐπαρουσιάσθημεν πουθενά. ὁποῦ νὰ παρουσιασθοῦμεν εἰς τὸν νέον, διὰ νὰ γλητόσωμε τὰ πισχέσια,καὶ οὕτως ἔγινεν. μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν

τοῦ νέου ἐπαρουσιάσθημεν εἰς προσκύνησίν του μὲ τὰ συνηθισμένα πεσχέσια. καὶ ἀφοῦ ἀπέρασαν ὀλίγαις ἡμέραις, ἔστειλεν ἄνθρωπόν του, ζητόντας μας καὶ ἄλλα πεσχέσια. λέγοντας τὸ ἕνα τὸ θέλει διὰ τί ἔγινεν αὐτὸς νέος, τὸ ἄλλο, ὅτι ἦλθαν βεκίλιδες νέοι, καὶ εἰς ἔτι μᾶς τὰ ζητεῖ, δὲν ἐξεύρομεν ἂν τὰ γλητόσωμε, αὐτὰ ὅλα ἔγιναν διὰ τοῦ ἀντωνάκη καθὼς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ τὸν τερεκιτζῆ, ὁποῦ νὰ ἔχῃ τὴν ὀργὴν τῆς Παναγίας, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. ζιζάνιον διεστραμένον. τρεῖς φορὰς ἔστειλεν ὁ αὐτὸς ἀντωνάκης, ὁ τρισκατάρατος, ζητόντας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιτρόπους τὴν τζόχαν ὁποῦ τοὺς ἔδωσαν ἀπὸ τὸ τζάκη, τὴν συνηθισμένην, λέγοντας ὅτι ὁ ἐξοσθῆς μπουσταντζήμπασης δὲν τὴν πιάνει εἰς λογαριασμόν του, τοιοῦτον ἀγκήον τοῦ σατανᾶ εἶναι, ὅμως τίποτες δὲν κάνει. τὸ γράμμα τὸ ἐγχειρήσαμεν τῷ ἀρχιμανδρίτῃ κὺρ συμεῶν. καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόκρησίς του. παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μᾶς ἐνθυμᾶστε ὅτι δὲν ἔχομεν ἄλλον. τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους γέροντας τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου σας. τὸν ἐνδοξότατον χαληλαγάμαν ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἐρωτοῦμεν τὸ γκουζὰλ χατίρι του, ἐδώσαμε ἐπροχθές, τῇ μητρί του: 30 γρόσια καὶ πρὸς ἴδησίν του, ἂς τὸν εἰπῇ μπουσταντζήμπαση εἶναι ὁ ὁμέραγας, χασακίαγας ὁ μαχμούταγας κατίκιοκλης. ὀντάμπασης ὁ ἀπντούλαγας τζιγκλικιοκλῆς, τερακιτζῆς ὁ ἀρναούτ ἀχμὲτ ἀγᾶς, ἄλλος καὶ ὄχι ὁ ἰδικός μας, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, εἴησαν καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς πλεῖστα καὶ σωτήρια: *1808, αὐγούστου 14.*

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράψαντας.

6

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ χαρτοφύλακι ἀρχιμανδρίτῃ Νικηφόρῳ
Ἰβηρίτῃ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ. Εὐχετικῶς.
εἰς τὸ ἱερὸν Μοναστήριον τῶν Ἰβήρων.

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἅγιε Χαρτοφύλαξ ἐκ ψυχῆς εὐχόμενος ἥδιστα προσαγορεύω.

Πρὸς πάντας γράφει, πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην ἐκχέει δαψιλεστάτην, καὶ πρὸς ἡμᾶς γρύ. τοῦτο τὸ βλέπομεν τώρα, ὅταν κατέβην εἰς τὸ ὄρος πρὸ χρόνων, ἐνθυμοῦμαι ἐγώ, ἐνθυμεῖται καὶ ἡ πανοσιολογιότης της ἴσως, τὰς πρός με εἰλικρινεῖς της φιλοφρονήσεις, καὶ τὸ μεῖζον τὰ πολλὰ καταρρέοντα δάκρυα (δι' ὧν καθήψω τῆς ἐμῆς ψυχῆς ὄχι ἐπιπολαίως) εἰς τὸν χωρισμόν μας ἀπὸ Ἰβήρων, σημεῖα ὅλα εἰλικρινῆ, καὶ ἁπλᾶ, ταὐτὸν εἰπεῖν καὶ ἄξια τοῦ τόπου, οὗ κατοικεῖς. αὐτὸ εἶπον, ἐνθυμοῦμαι. τώρα τὸ συμβιβάζω μὲ τὸ ἄλλο ὁποῦ βλέπω, καὶ τὰ εὑρίσκω ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα. Δὲν ἐπίστευον νὰ εὕρω εἰς τὸ ὄρος τοιοῦτον πολιτικόν. ἂν αὐτὸ τὸ ἐπάθαινον εἰς τὴν Πόλιν δὲν ἦτο τόσον σημαντικόν. μὰ τάχα αὐτὸ δὲν ἔχει φάρμακον ἀναιρετικόν; μάλιστα, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἐγὼ τὴν ἠγάπησα ἐξ ἀρχῆς ἁπλήστως καὶ εἰλικρινῶς. δύναμαι βέβαια νὰ μεταφέρω καὶ

αὐτὴν εἰς τὴν πρόθεσιν τὴν ἐμήν, ὅτι τοῦτο συμφέρει θεωρούμενον καὶ πολιτικῶς ἐπειδὴ θέλω νὰ εἶναι πολιτικός. διὸ καὶ δὲν ἔλειψα νὰ δώσω αἰτίαν διὰ τοῦ παρόντος ἐνθυμίζωντας αὐτὴν καθήκοντα κοινότατα. ὅτι τὸ φιλεῖν τὸν ἀντιφιλοῦντα ἀνιαρόν. ἂς προσθέσῃ ἐδῶ καὶ χρέη χριστιανικά, καὶ καλογερικά, καὶ συγκοινοβιάτικα. ἐπειδὴ τὸ ὄρος ἐγώ, ὡς ἓν μοναστήριον τὸ θεωρῶ. καὶ τότε βέβαια πεισθήσεται νὰ γράφῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνίοτε τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιείαν της, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν πλεῖστα καὶ πανσωτήρια.

1808, Σεπτεμβρίου 2.

Τῆς πανοσιολογιότητός της

πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος

ἅπαντας τοὺς σεβαστοὺς πατέρας ἐν Χριστῷ εὔχομαι καὶ κατασπάζομαι.

7

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 17 αὐγούστου ἐλάβομεν εἰς τὰς 30 τοῦ αὐτοῦ. παρ' οὗ πληροφορηθέντες τὴν ὑγείαν της ὑπερβολικῶς ἐχάρημεν. εἴδομεν ὁποῦ μᾶς ἐπιπλήττει, ὅτι δὲν τῇ γράφομεν, ἡμεῖς ἀδελφὲ ἄχρι τοῦδε τέσσαρα γράμματα σᾶς ἐστείλαμε δύω μὲ τὸν κὺρ παΐσιον, καὶ δύω διὰ Θεσσαλονίκης. ὅμως στοχαζόμεθα ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν εἰς ἔτι, διὰ τοῦτο ἔχει καὶ δίκαιον νὰ παραπονίτε.

Τῇ εἰκοστῇ εὐδόμη τοῦ παρελθόντος διὰ Θεσσαλονίκης τῇ ἐγράφομεν περὶ τοῦ φιρμανίου τοῦ μπουμπαγὰ εἰς πλάτος, καὶ ὅτι διὰ προσταγῆς τοῦ δραγουμάνου ἐθελήσαμε νὰ τὸ εὐγάλωμεν μὲ ἄρζι τοῦ πατριάρχου διὰ ὀλιγότερα ἔξοδα. τώρα ὅμως τὸ φιρμάνι μᾶς ἐσκάλωσεν εἰς τὸ διφτιδὰρ καποῦ εἰς τὸν τεσιδὰρ τελειομένῳ ὄν. ζητόντας μας σοῦμμα ἀρκετὴν, λέγοντας ὅτι ὅταν τὸ εὔγαλεν καινούργιον τὸν ἔδωσαν δύω χιλιάδας γρόσια, τώρα τοὐλάχιστον θέλει τὰ ἥμησι τούτων, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐβάλαμε κάπια μέσα, ἴσος τὸ εὐγάλωμεν συγκαταβατικότερα. καὶ ἐλπίζομε εἰς σὲ ἕνα δύω ἡμέρας νὰ τὸ εὐγάλωμεν. διὰ τὸ συνχωρητικὸν ὁποῦ μοὶ γράφῃ ἰδοὺ ὁποῦ τῆς τὸ στέλλω καὶ εἰς ὁμιλίας τοῖς συμοναστηριακοῖς μου διὰ τὰ δώδεκα νὰ ἐξεύρουν. διὰ νέα ἄλλα δὲν ἔχομεν, πάρεξ στρατεύματα ἔχουν πολλά, καὶ ὅλο συνάζουνται ἐδῶ ἀπὸ ἀσίαν καὶ ρούμελην, τίποτες ὅμως εἰς ἔτι δὲν εὐγῆκεν οὐδὲ ἠκούστη λόγος. εἰς τὰ ἐνέα τοῦ παρόντος, ὥρα ἐνάτη τῆς ἡμέρας, μᾶς ἐσίκωσαν τὸν παναγιώτατον δεσπότην μας εἰς τὸ κατίκιοϊ[1] καὶ ἐλυπήθημεν κατάκαρδα, ὄχι ὅμως μὲ καζέπη, ἀλλὰ ἥμερα. ἀπὸ αἰτίαν τοιαύτην, ὁ κιζίκου μὲ τὸν νικαίας εἶχαν λογοτριβὴ δι' ἕνα χωρίον. ποῖος ἀπ' αὐτοὺς νὰ τὸ ἐξουσιάσῃ. καὶ ἐπειδὴ ὁ νικαίας ἔφερε γράμμα ἀπὸ τὸν ἁγιάννη τοῦ χωρίου, ὅτι

1. Τὴν 8ην Ἰουλίου 1808 ἐπαναστατοῦν κατὰ τοῦ σουλτάνου οἱ γενίτσαροι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρ, ὅστις ἠξίωσε καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1808 ἀναγκάζεται νὰ ὑπογράψῃ τὴν παραίτησίν του καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐγκλειστῇ εἰς τὴν ἐν Πριγκήπῳ μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἔν ἔτος.

αὐτὸν θέλουν, διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιερεῖς μὲ τὸν παναγιώτατον ἐκαταδίκασαν, τὸν ἅγιον νικαίας, καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐξορήσουν καὶ νὰ τὸν πάρουν τὴν ἐπαρχίαν, ἂν δὲν ἐπρόφθανε νὰ κρηφθῇ, μόλον τοῦτο ἐνὸ ἐπολεμοῦσαν τὸ φιρμάνι του, καὶ ἐπροσμέναμεν τὴν ἐξορίαν του, βλέπομεν ἄξαφνα τὸν κατσιασμὸν τοῦ πατριάρχου, ὄχι ὅμως ὅτι ὁ νικαίας μὲ τὴν ἀξιότητά του τὸ ἐκατόρθωσεν, ἀλλὰ ηὗραν χώρα οἱ φίλοι τοῦ δεσπότου καὶ τὸ ἐνήργησαν, φαίνεται ὅμως ὅτι ἔχει νὰ ἀπομείνῃ ὁ δεσπότης εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως, καὶ διὰ πατριάρχην ἐψήφησαν τὸν κὺρ καλλίνικον, πρώην πατριάρχην, πλὴν καβάδη ἀκόμη δὲν τὸν ἐφόρεσαν, τόσον μόνον ἐμάθομεν ὅτι τὸν ἐψήφησαν, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου, μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα μένομεν.

1808, σεπτεμβρίου 10:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ

οἶδας τοὺς γράψαντας

Γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν διὰ τὸν μισθόν μας στοχαζόμεθα ὅτι τὰ ἔξοδά μας εἶναι πολλὰ καὶ δὲν ἀρκεῖ. καὶ νὰ τὰ οἰκονομήσετε.

8

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Ἰδοὺ σήμερον μὲ κόπους πολοὺς ὁποῦ ἐδοκιμάσαμεν ὅσον νὰ λάβομεν τὸ φερμάνι τοῦ Ἰστηρά, τὸ στέλλομεν εἰς τὸν νάνο (;), τῇ γράφομεν δὲ νέα, ἀφοῦ ἔστειλαν τὸν κὺρ γρηγόριον εἰς τὸ κατίκοη,καὶ ἐχθὲς ἐπάησαν εἰς τὸν πασιὰ ταπή, νὰ φορέσῃ τὸν κὺρ καλλίνικον καβάδι,ὄντας ὁ κὺρ καλλίνικος[1] *ἀπὸ μέρος προστεταγμένος ἄκον καὶ μὴ ἄκον νὰ κάμῃ ριτζὰ διὰ τὸν γρηγόριον νὰ μείνῃ εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως. ἀφοὺ τὸν εἶπεν ὁ κὺρ καλλίνικος τὸν βεζίρην, διὰ αὐτό, ἀποκρήθη ὁ βεζίρης ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτον διὰ πατριάρχης, μόνον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ τὸν διορθώνω, καὶ ἄλλα κάποσα, μὲ τὸ νὰ τὸν εἶχεν ὁ τελιοτζῆς κατὰ καταβαλμένον, οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι ἐφαρμακόθησαν. τὰ ἔχει ἀχαμνὰ ὁ εὐλογημένος γρηγόριος, ὁ θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ, δὲν ἰξεύρομεν τὶ ἔχει νὰ ἀπογίνει. νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Κύριος εἰς τὸ καλόν. ταῦτα καὶ μένομεν*

1808, σεπτεμβρίου 12: Κωνσταντινούπολις

Τῆς λογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ

οἶδας τοὺς γράψαντας:

9

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα:

Καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀδελφικοῦ, δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιολογιότητί της, ὅτι ταῖς ἀπερασμέναις, τῇ ἐστείλαμεν δύω γράμματα, ἕνα ἀπὸ σέρρας καὶ ἄλλο ἀπὸ θεσσαλονίκης, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅσα τῇ ἐγράφομεν, τῇ ἐσημειώ-

1. Μετὰ τὸν εἰς παραίτησιν ἐξαναγκασμὸν τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνέρχεται πάλιν ὁ Καλλίνικος Ε' διὰ προσφορᾶς εἰς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτὰρ (πρωθυπουργὸν ἤδη τοῦ σουλτάνου γενόμενον) μεγάλης ποσότητος ἀργυρίου.

ναμε καὶ διὰ τὸν μαδέν, τὰ ἄρζια τῶν θεσσαλῶν. ὅθεν τῇ λέγομεν καὶ τώρα περὶ τούτων, ὅτι, ἀφ' οὗ ἐμπουγιουρδίστησαν ἀπὸ τὸν ὑπέρτατον, καὶ ἐστάλθησαν εἰς τὸ τελέμη νὰ γίνουν φιρμάνια, ἔπεσαν εἰς ἑνοῦ κιατοῦπι φίλου μας χέρια, ὅστις μᾶς ἔδωσεν τὴν ἴδησιν, τὸν ἐπήραμε μὲ αὐτά, καὶ τὸν ὑφέραμεν εἰς τὸν σαμουρτάση διὰ νὰ τὰ θεωρήσῃ, τὰ ὁποῖα θεωρόντας τα, μᾶς εἶπεν, νὰ βυθισθοῦν διότι ἂν μείνουν, δὲν γλυτώνετε ὕστερα μὲ δέκα χιλιάδας γρόσια ἢ καὶ περισσότερα ὡς καὶ ἄλλοτε τὰ ἐδοκιμάσαμεν. Ὅθεν ὁ κιατίπης μᾶς ἐζήτησεν διὰ τὸν βιθυσμὸν αὐτῶν γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν ἐπήγαμε καὶ τὸν ἐτεργιάσαμεν μὲ 50 ματζάρια. καὶ ἐν ταὐτῷ τὰ ἐξέσχισεν ἐμπροσθέν μας. μᾶς εἶπεν ὅμως μὲ τρόπον μιστικὸν νὰ εἶναι, ὅσον εἰς ἡμᾶς, τόσον καὶ τὸν ἄρχοντα, καὶ ὁ σκοπὸς ὁποῦ τὰ ἐδώσαμε ἡμεῖς αὐτὰ διὰ νὰ τὰ σχίσωμε, στοχαζόμενοι, ὅτι ἂν οἱ θεσσαλοὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ μᾶς πάρουν τίποτες ὅμως ἕναν μπουμπασίρη νὰ στείλουν εἰς τὸ ὄρος θένα πάρουν ἀπ' αὐτὰ τρίδιπλα, καὶ ξέχασα νὰ τοὺς τὰ ἀνερέσωμε, πρὶν ὅμως δώσωμε τὰ ἄσπρα ἐσυμβουλεύθημεν περὶ τούτου καὶ τὸν γεωργάκαγα ὡς ἔφορόν μας, ὅστις μᾶς εἶπε πρέπει νὰ δώσητε τὰ ὀλίγα τώρα, παρὰ ὕστερα καὶ νὰ τὰ δίδετε μὲ τὰ φορτιά. ἀφοῦ ἀπέρασαν ἀναμεταξὺ δύω ἡμέραις ὁ γεωργάκαγας ἀντάμωσε τὸν κεσιδάρη φίλος του ὅν διὰ ὑπόθεσίν του, μὴν ἰξεύροντας ὅτι ἡμεῖς εἴχαμε μὲ τὸν μπαήκαλφα τὴν ὑπόθεσιν ὁμιλιμένη καὶ τελειομένη, ὁ γεωργάκαγας θαρρῶντας, ὅτι ἡμεῖς ὁμιλήσαμεν μὲ τὸν κισεδάρη τὸν φίλον του, ἄρχισε νὰ τοῦ διηγῆτε τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτός, καὶ διὰ τὰ ἄρζια τῶν Θεσσαλῶν, καὶ διὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἐδώσαμε, ὁ γεωργάκης εἶχε εἴδισιν ὅτι τὸν ἐτάξαμε, ὄχι ὅμως καὶ ὅτι τὰ ἐμετρίσαμεν καὶ ἐτελειώσαμεν. ὁ κισεδάρης ἔγινεν ἄλλη ἐξ ἄλλου, καὶ τοῦ ζητᾶ τὰ συμφωνημένα, ὁποῦ τὸν ἐπρόβαλεν, καὶ τὰ ὑποσχέθη ὁ γεωργάκης νὰ τὰ δώσῃ, ὁ δὲ κισεδάρης καὶ τὸν ἔφτασαν καὶ τὰ ἄσπρα ὁποῦ τὸν ἔταξεν ὁ γεωργάκης, ἀλλά, τὸ εἶπαν καὶ τὸν ταφενδὰρ ἐφέντη, καὶ ἐκτὸς τούτου, ἔβαλεν ἀπὸ μέρους τοῦ τζανήμπαση νὰ ζητοῦν καὶ τὰ ἄρζια. σήμερον ἦλθεν ὁ μπὰς κάλφας μὲ μαῦρα δάκρυα ὑβρίζοντάς μας φοβᾶτε τὴν ζωήν του, ὡσὰν ὁποῦ δὲν ἐφυλάχθη τὸ μυστικόν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς ζητᾶ ὁ γεωργάκαγας τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὸν κισεδάρη, ἀπορούμεν δὲν ἰξεύρομεν τὶ νὰ κάμωμε, μὲ ποῖον τρόπον ἔχει νὰ σβήσῃ αὐτὴ ἡ φλόξ ἀγνοοῦμεν, ἂν δὲν ἀποκρηθοῦμε τὰ ὑποσχεθέντα πρὸς τὸν κισεδάρην παρὰ τοῦ γεωργάκη, ἔχει νὰ κατατρεχθῇ ὁ μπὰς κάλφας, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωή του. ἂν πάλι τὰ δώσωμε ζημειονόμεθα πολλά. τὸ πράγμα ἐμεγάλωσε καὶ ἄναψε πολύ, δὲν ἰξεύρομεν πῶς νὰ τό σβήσωμε. αὐτὰ τὰ τρεξήματα ἔχομεν καὶ δοκιμάζομε ἀδελφὲ παρὰ τοῦ γεωργάκη, ὄχι καὶ αὐτὸς ὅτι θέλοντας τὸ ἐκίνησεν, ἀλλὰ ἐξαπροσεξίας του, τὸ περισσότερον φτέγομε καὶ ἡμεῖς ὁποῦ τὸ ἐφανερώσαμεν εἰς αὐτὸν καὶ ἔχομεν νὰ ζημιοθοῦμε ἔτι δι' αὐτὸν τὸν μανδέν, ὑπὲρ τὰ 300 γρόσια, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἰδεάσετε διὰ τὰ ὑποσχεθέντα παρὰ τοῦ γεωργάκη πρὸς τὸν κισεδάρη τὶ νὰ

κάμωμεν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ κοινὸν δὲν γράφομεν περὶ τούτου τελείως. καὶ αὐτὰ μὲν ἀδελφικῶς μένομεν ἀπόκρισίν της.

1808, 'Οκτωβρίου 7:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.
οἶδας τοὺς γράψαντας.

10

Τὴν περιπόθιτον ἡμῖν ἀδελφικὴν πανοσιολογιότητα ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάρητι καὶ δι' εὐχῶν της ἄχρι τοῦδε ὑγιαίνομεν. ταῖς πρὸ ἄλλαις διὰ Σέρρας τῇ ἐγράφομεν εἰς πλάτος περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀκολουθισάντων, ὁποῦ ἔγραψαν οἱ θεσσαλοὶ ἄρζια διὰ νὰ χαλάσῃ τὰ μουναφιτλίκια μας, καὶ ὅτι ἀφοὺ τὰ ἐμπουγιούρδισεν ὁ ὑπέρτατος διὰ νὰ εὔγῃ τὸ τιρηκάρι τους, τὸ ἐμάθαμε, καὶ ὅτι πασχίζομε κατὰ τὴν γνώμην τῶν εὐγενεστάτων ἐπιτρόπων μας νὰ τὰ βυθίσωμεν μὲ δόσιν. Τῇ λέγομεν δὲ καὶ τώρα, ὅτι ἐποιήσαμεν οὐδέν. ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται αὐτὰ εἰς χεῖρας μας τοῦ διδασκάλου τῶν κονδηλίων, καὶ ὁ μεγάλος γραμματικὸς μᾶς ζητᾶ γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: διὰ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ πύρ. ὀλίγα τὸν ἐφάνησαν. ὅμως ἕως τώρα ὁποῦ τὰ ἐκτιπήσαμε πήσο ἐλπίζομεν νὰ τὸ κατορθώσωμεν μὲ ὀλίγον τι ἀκόμη δόσιν. ἀδελφὲ ἄν ἦτον τὰ σενετιά μας ἀνακομμένα δὲν ἐδοκιμάζαμεν αὐτά. ὅθεν οἱ θεσσαλοὶ δὲν τὸ ἔχουν τίποτας νὰ κάμουν καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο ἐξάπαντος πρέπει νὰ μᾶς προφθάσετε ὅσον τάχος μὲ σίγουρον ἄνθρωπον τὰ χάτια, ἢ μὲ καλόγηρον ἢ μὲ σαή, ἢ διὰ τοῦ νάνου, ὅπουθε σᾶς ἔρχεται εὐκολότερον, διὰ νὰ ἀνανεόσωμεν, ὅτι ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καθὼς τὸν ἐξέρατε, ἄλαξαν ὅλα τὰ πάντα. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ὁ ἐνδοξότατος 'Ισμαὴλ μπέης βέβαια μᾶς ἔγινε γίτονας εἰς Θεσσαλονίκην, ταῖς πρὸ ἄλλαις ἐπάγισεν ὁ καστρινὸς εἰς προσκύνησίν του, δὲν ἰξεύρω πῶς ἐσυνεπισεν λόγος διὰ τὸ ὄρος, εἶπεν θυμωμένος. νὰ πηγαίνω κάτω ἐγὼ νὰ τοὺς δείξω τοὺς καλογέρους, ἐξ αἰτίας τοῦ αὐτόθι ἐπαράτου. Ὅθεν εἶναι καθ' ἡμῶν ἀγανακτησμένος, καὶ τόρα ὁποῦ ἐκατέβη, βάλετε κανένα μέσον νὰ μάθετε, καὶ ἂν ἀληθεύει πρέπει νὰ τὸν ἐρευνήσετε. διότι ἀλήθεια αὐτὸς εἰς τὴν μεγάλη χώραν ἔνδον δὲν εἰσῆλθε, ὅμως τὸ ἐκατάφερεν καὶ ἐπήγαιναν οἱ μεγαλήτεροί του εἰς αὐτόν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ὕδησίν σας. ταῖς πρὸ ἄλλαις καθὼς σᾶς ἐγράφομεν ὁποῦ ὁ μπονστατζήμασης μᾶς ἐζητοῦσε καὶ δεύτερον καμπτὲ ράχτι, ἀφοῦ τὸν ἠρωτούσαμε μὲ ἕν πεσχέσι γρόσια 53. ὁ διάβολος ὁ τζηρᾶς τὸν ἄναψεν καθ' ἡμῶν, καὶ μᾶς τὸ ἔστειλεν πήσω μὲ τὰ 20 ἡμέρας, ἐβάλαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γεωργάκαγαν μεσάζων, δὲν ἠμπορέσαμε νὰ τὸ γλητόσωμεν, ὄχι ἄλλο. κατ' αὐταῖς ἐμάθομεν ὄχι ἀπὸ ἀξιόπιστόν τινα, ὅτι εἶπεν ἰσμαήλπασα εἰς τὸν ὑπέρτατον νὰ μὴν μᾶς ἀνανεώσῃ τὰ σινετά μας, ὅμως δὲν τὸ ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἄμποτες νὰ εἶναι ψεύματα καθὼς ἡμεῖς τὸ φρονοῦμεν. παρακαλοῦμεν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ προφθάσθε μας ἱκανά, ὅτι δοκιμάζομεν κόπους μεγάλους, μόλον τοῦτο

ὁποῦ δὲν εὑρίσκονται, καὶ ἂν εὑρεθοῦν μὲ τόκον ἀνυπόφορτον καὶ εἶναι τοῦ κοινοῦ ζημία. Ὁ κὺρ Γρηγόριος κάθιτε ἰσιχάζον εἰς τὸ νισή. ὁ κὺρ καλλίνικος ἐν τῇ δόξῃ του, μᾶς ζητᾶ μαχεροπίρονα. καὶ ἂν τὸ εὑρῖτε εὔλογον στείλετε καὶ τοῦ διερμηνέως κανένα ἐγκόλπιον, διότι δὲν εἴχαμε νὰ τὸν δόσωμε τελείως πεσχέσι. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν.

1808, ὀκτωβρίου 8

Τῆς πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράψαντας.

11

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Τὸ ἀπὸ πρώτης σεπτεμβρίου ἐκ τῆς ξάνθης σταλὲν γράμμα της ἐλάβομεν ὀκτωβρίου 14: παρ' οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας της, λίαν ἐχάρημεν. θαυμαζόμεθα καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰ τόσα μας γράμματα ὁποῦ τῇ ἐστείλαμεν διὰ τὶ νὰ μὴν λάβομεν ἀπόκρησίν της, ὅσον ἀπὸ τῆς λογιότητός της, τόσον καὶ ἀπὸ τὸ κοινόν. οὐδὲ ἀπὸ τὸν νάνον δὲν ἐλάβομεν ἀπόκρησιν εἰς ἔτι ἂν ἔλαβε τὸ περὶ ἱστηρὰ φιρμάνη. καὶ ὑποπτευόμεθα μεγάλως νὰ μὴν ἐπαράπεσεν, ὄχι ἄλλο. ἀπὸ θεσσαλοὺς ἐμάθομεν ὅτι ὁ μουφτῆς καὶ κερήμπασης εἶναι καθ' ὁδὸν ἔρχονται, τὶ ἔχουν νὰ ἀνακατεύσουν δὲν ἰξεύρομεν, ἕως νὰ ἀπαντίσωμεν τὰ ἄρζια τους 700 μᾶς ἐκόστισεν. φοβούμεθα νὰ μὴν ἀνακατεύσουν πάλιν μὲ τὸν ἐρχομόν τους, καὶ ἔπρεπεν ἕως τώρα τὰ ἐδικά μας σενάζα νὰ εἶναι ἀνακομένα. τὰ ἀργοπορήσατε πολὺ καὶ ὁ καιρὸς εἶναι πολλὰ ἀκατάστατος, καὶ ἔχομε νὰ δοκιμάσωμεν δυσκολίας μεγάλας. ὅσον τάχος νὰ τὰ προφθάσετε. κατ' αὐτὰς ὁ ὑπέρτατος ἐμήνησεν τὸν παναγιώτατον νὰ καταγράψῃ τοὺς ἐν βασιλευούσῃ τοῦ ἡμετέρου γένους ὅλους. καὶ καταγίνονται εἰς αὐτό, εἰς σὲ ἄλλο γένος εἰς ἔτι δὲν ἐξεφωνήθη νὰ γίνῃ καταγραφή. ἐκ συμπερασμοῦ λέγουν νὰ εἶναι δόσιμον. περὶ εἰρήνης τελείως δὲν ἀκούεται, ἄκρα σιωπή, τί θὲ νὰ γίνῃ κανεὶς δὲν ἰξεύρη. τόσον μόνον ἀποφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν 600.000: στράτευμα τακτικόν. τοὺς περισσότερους καϊξίδες τοὺς ἔγραψαν εἰς τὸ νέον σύστημα μὴ θέλοντας. καὶ ὅλο εἰς αὐτὸ καταγίνονται. ἄλλο νέον δὲν ἔχομεν. τὰ 500: τοῦ βασιλάκαγα εἰς ἔτι δὲν ἐλήφθησαν, τὰ 535: εἰς τὸν παλαιὸν δραγουμάνον κινδυνεύουν. ὁ νῦν δραγουμάνος εἶναι ἀσθενῆς καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν δώσῃ τὴν ὑγείαν του ἕως νὰ τελειώσῃ τὰ τρία μηνιαία, τὸν μπελιά μας ἠὗραμεν μὲ αὐτούς. ὁ προηγούμενός σας κὺρ κορνήλιος κατ' αὐτὰς ἦλθεν ἐδῶ ἀπὸ μιχαλίτζη, ὅστις ἄκουσεν ἀπὸ ἕνα ὑποτακτικὸν τοῦ ἡμετέρου συλβέστρου ἀπὸ αὐτόθι ἀναχωρήσαντα, ὅτι ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸν ἐξορήσητε, καὶ ἔχω μεγάλον παράπονον, ἐζητοῦσεν νὰ ἀναχωρήσῃ. ὅσον ἠμπορέσαμεν τὸν ἐσυμβουλεύσαμεν καὶ τὸν ἠμερόσαμεν, ὅθεν εἰ δυνατὸν στείλετέ τον τὸν νέον ἕνα γράμμα παρηγορητικὸν καὶ συμβουλευτικόν. διότι εἶναι ἄξιος νέος καὶ δουλείας ἄνθρωπος, ἴσος περὶ τούτου νὰ σᾶς

γράφη καὶ ὁ κὺρ συμεῶν. τὸν ἅγιον προηγούμενον κῦρ 'Ιωάσαφ ταπεινὸς προσκυνοῦμεν καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν:

1808, 'Οκτωβρ. 16.

Τῆς σεβασμίας πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί:
οἶδας τοὺς σοῦς.

"Οσον τάχος νὰ μᾶς προφθάσετε ἄσπρα.

12

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

"Εχε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιότητί της, ὅτι θεία χάριτι, ὑγιαίνομεν ἄχρι τοῦδε διὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν. τὰ ὅσα γράμματα μᾶς ἔστειλε μὲ τὸν κὺρ ἀνανίαν καρακαλλινὸν καὶ σαρδελάν, ὅλα τὰ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κὺρ ἀνανίου τῇ κγ' τοῦ παρόντος ἐρχομένου διὰ ξηρᾶς. ὁ δὲ σαρδελὰς εἰσέτι δὲν ἐφάνη, ἐνχειρήσαμε καὶ τὸ κὺρ συμεὼν τὰ γράμματα ἀσφαλῶς. χθὲς πάλιν ἐλάβομεν καὶ τὸ ἀπὸ ιγ' τοῦ παρόντος, ὁμοῦ καὶ τῆς κοινότητος, ἀποροῦμεν ὁποῦ σᾶς ἔχομεν ἕως τώρα ἀπὸ τὰς 24 σεπτεμβρίου ἐξαπολύσει γράμματα καὶ δὲν τὰ ἐλάβατε, ἐλπίζομε ἕως τώρα νὰ τὰ ἐλάβατε, ἀποροῦμε καὶ τοῦτο ὅπου εἰς ἔτι δὲν ἐμάθατε τὴν πατριαρχίαν τοῦ κὺρ καλλινίκου, εἰς καιρὸν ὁποῦ οἱ πατέρες τοῦ ρωσσικοῦ ἦτον παρὸν εἰς τὸ ἀλάξη τοῦ κὺρ καλλινίκου, μάλιστα μὲ τοὺς ἰδίους σᾶς ἐγράφομε καὶ ἡμεῖς. τὰ γράμματα ὁποῦ μᾶς ἔστειλεν ἡ κοινότης διὰ τὰς ἐλεημοσύνας, εἰσέτι δὲν ἐλάβομεν καιρὸν νὰ τὰ δώσωμε, ὁμοίως καὶ τὸ πρὸς τὸν ραδουλιώτην, ὡσὰν ὁποῦ χθὲς τὸ ἐσπέρας τὰ ἐλάβομε. ὁ σιμονοπετρίτης ἔχει μίαν εὐδομάδα ὁποῦ ἐκίνησαν διὰ τὸ ρουτζούκι ἐφοδιασμένος μὲ γιὸλ φερμάνη καὶ πατριαρχικὰ γράμματα. Τὸ γράμμα ὁποῦ τοῦ ἔστειλες στέκει εἰς ἡμᾶς. τὸ ἀγαλίκι τὸ ἐπληρώσαμε ἐπροχθὲς μᾶς ἔβαλαν σφίξην μεγάλην, τὸ τιμιούτι θὲ νὰ τὸ πάρωμε εἰς τὸν χαλήλαγαν καὶ ἐν καιρῷ θὲ νὰ τὸ στείλωμε ἂν δὲν μᾶς εὕγη κανένας πειρασμὸς ὡσὰν ἐπέρυσι.

ἡμεῖς ἐδῶ ἀδελφὲ μόλις ἐγλυτόσαμε ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῶν θεσσαλῶν, καθὼς σᾶς προεγράφομε, μὲ κινδύνους καὶ μὲ χονδρὰ ἔξοδα ἕως νὰ τὸ ἀπαντήσουμε, διατὶ νὰ μὴν στείλετε τὰ ἀναγκαιότερα χάζα νὰ ἀνακριθοῦν, μόνον ἐστείλετε τοῦ χαμίτη νὰ ἀπαιτηθοῦμε ἀπὸ τοὺς θεσσαλοῦς, ἂν γίνῃ θὲ νὰ ἀργήσῃ, μάλιστα εἶναι καὶ ἄδηλον τὸ ἀνάκομά του. ἡ μάχη ἐπιταὐτοῦ ἐγράφομεν τὰ μάταια, νὰ πιάσῃ ἐξεπίτηδες νὰ σᾶς στείλῃ τὰ γράμματά μας, ὁποῦ σᾶς ἐγράφομεν νὰ μᾶς προφθάσῃ τὸ γληγορότερον τὰ σινετά μας, καθὼς μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ εὔφοροί μας διότι οἱ θεσσαλοὶ γράφουν πολλὰ ἐνάντια γιὰ τὸ ὄρος, καὶ ἔπρεπε ἕως τώρα νὰ εἶναι τελειωμένα. ὄχι ἄλλο ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ χρέος μας. ἐδῶ γίνεται καταγραφὴ εἰς τὸ γένος μας ἀπὸ μέρους τοῦ παναγιοτάτου προστάγματος ἀπὸ τὴν πόρτα, ἔχουν ἐπίτηδες καὶ τὰ ἀντιγράφουν εἰς τὰ τούρκικα. ἄλλο γένος δὲν ἔγραψαν, τὶ θὲ νὰ γίνῃ κανεὶς δὲν ἰξεύρει. τὰ πράγματα δείχνουν πολέμους καὶ ὄχι ἀγάπες. στρατεύματα πολλὰ ἀπάνω εἰς τὸ μέγαλο νερὸ καὶ ἀπὸ τὸ

ἕνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο, ὁ ὑπέρτατος ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τὸ γένος μας ἕως χίλια πουγκία ἐπῆρε, ὁ θεὸς νὰ γίνῃ ἤλεως. κατ' αὐτὰς τρεῖς ὀρτάδες ἐγράφθησαν εἰς τοὺς σεϊμένιδες μὲ τὰ καζάνια τους. μιλέτη ὁποῦ δὲν ἔχουν περὶ τούτων. καὶ μὴν παραπονίσαι ἀδελφὲ ὅτι δὲν σᾶς γράφομε νέα, ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ παραμικρότερον σᾶς τὸ γράφομε, ὅτι μάθομε. Ὁ κὺρ Γρηγόριος [1] *εἶναι εἰς τὴν πρίγκιπον καθὼς σᾶς τὸ προεγράφομε. ὁ πρωτοσύγκελλός του, ὁ δευτερεύων, ὁ τριτεύων, ὁ γρηγόριος καμαράσης εὑρίσκονται μαζί του. ὁ ἀρχιδιάκονος εὑρίσκεται ὁμοῦ μὲ τὸν ἅγιον κυζίκου. τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοῦ κὺρ καλλινίκου, οὐδὲ ἡμεῖς δὲν τοὺς ἰξεύρομεν τὰ ὀνόματά τους, ὁ πρωτοσύγκελλός του εἶναι πολίτης. τὸν εἶχεν εἰς τὴν πρώτην του πατριαρχίαν ἀρχιμανδρίτην. ὁ ἀρχιδιάκονος εἶναι ὁ πρῶτος του, ὁποῦ εἶχεν πρῶτα, πορτάρης εἶναι ἀνεψιός του. σήμερον ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος οἰκονόμος. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. διὰ τοῦ μισθοῦ μας ὁποῦ μᾶς ἐπρόσθεσαν 50 γρόσια εὐχαριστοῦμεν τὴν ἱερὰν σύναξιν, καὶ τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν προέρεσίν της. ἡμεῖς ὅμως ἐστοχάσθημεν διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἡ προσθήκη εἰς τὴν ἐπιτροπήν μας γραφομε τοῖς μοναστηριακοῖς μας νὰ τὰ ἐπιστρέψουν πίσω καθὼς γράφομε καὶ εἰς τὸ κοινόν. ἡμεῖς οὔτε πλουτίνομε μὲ αὐτά, ἀλλ' οὔτε ὠφελούμεθα εἰς τὰ ἔξοδά μας, τὰ ἐπιστρέφομε μὲ καλὴν καρδίαν καὶ ἂς ζημιωθοῦμε καὶ σὲ ἕναν χρόνον ἀπὸ 200 γρόσια διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ. ἕνας χρόνος εἶναι καὶ αὐτὸς θὲ νὰ περάσῃ. μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα ἀξιάκουστα μένομεν:*

1808 ὀκτωβρ. 28

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφός, καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της πρόθυμος οἶδας τοὺς σούς.

Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

13

ἡ αἰτία τοῦ ἐμφιλίου πολέμου τῆς βασιλευούσης ἐστάθη τοιαύτη:

ἐπειδὴ ὁ μουσταφάπασσας βεζήρης μὲ τὸ νὰ ἐπάσχησε νὰ αὐξήσῃ τὸ τάγμα τοῦ νέου συστήματος τῶν σεϊμένηδων, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐτίμησε μεγάλως μὲ μεγάλα δωρήματα καὶ χονδροὺς λουφέδες, ἐξαντίας πάλιν τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων τὸ ἀτίμασεν εἰς ἄκρον, μάλιστα εἶχεν σκοπὸν μετὰ τὸ μπαϊράμι νὰ τοὺς φορέσῃ μὴ θέλοντας τοὺς δυστυχεῖς τὰ στενὰ φορέματα τοῦ νέου συστήματος, καὶ νὰ καταργήσῃ τελείως τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων, συνεργὸς εἰς τοῦτο καὶ ὁ γιανιτζάραγας. διὰ τοῦτο ἄναψαν ἀπὸ θυμὸν οἱ γιανιτζάροι μὲ ἀπελπισίαν ἐβουλήθησαν νὰ κάμουν τοῦτο.

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ παρόντος νοεμβρίου, ξημερώνοντας ἡμέρα τρίτη εἰκοστὴ ἕκτη ἡμέρα τοῦ ραμαζανίου, ὥρα δεκάτη τῆς νυκτός. συνελθόντων ἁπάντων τῶν ἐν βασιλευούσῃ γιανιτζάρων ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας, καὶ πρῶτον μὲν πιάνοντας

1. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου, ὅστις μετὰ τὴν ἀναγκαστικήν του παραίτησιν ἔμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Πρίγκηπον, εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως.

τὸν γιανιτζάραγαν, τὸν ἔκαμαν εἰς λεπτὰ κομάτια, ἔπειτα ἔδραμαν εἰς τὸ πασακαπισή, καὶ δίδοντας φωτίαν ἀπὸ τὰ τέσσερα μέρη, μὲ σκοπὸν νὰ κάψουν τὸν βεζίρην καθὼς καὶ ἔγινε. ἀνδρείου πολέμου γενομένου ἕως τὰ ξημερόματα ὁποῦ ἐτελείωσαν τὸ πασακαπεσὴ ἔχ ἀθησαν πολὺ καὶ ἀπὸ τὰ δύω μέρη. μόλις ἐγλύτωσαν ὁ ὑπέρτατος μὲ ὀλιγοστοὺς καὶ ἐσφαλίσθη εἰς ἕνα πύργιον πλησίον τοῦ χαρεμίου ὅπου εἶχεν αὐτὸς κατασκευάσει μὲ ἕνα λαγούμη. περικυκλωσάντων λοιπὸν τοῦτο, οἱ γιανιτζάροι, φέροντες καὶ κομάτια ἔδωσαν οἱ μέσα φωτιὰ εἰς τὸ λαγούμη ἔκαψαν ἀπὸ τοὺς ἔξω ἕως 600 συνεκάγησαν μὲ αὐτοὺς καὶ οἱ μέσα ὁμοῦ μὲ τὸν βεζίρην, τοῦτο φαίνεται νὰ τὸ ἔκαμε θεληματικῶς διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ εἰς χεῖρας του. ὁ δὲ καπετάνπασας ὀχήρωσεν τὴν ἀρμάδα χερσαίαν γαλατὰν καὶ τόπχανάν. ὁ δὲ κατήπασιας εἰς τοῦ σκούταρη ἀρχηγὸς τοῦ νέου συστήματος, ἐδυνάμωσεν τὸ σκούταρη, καὶ ἀπέρασεν καὶ μὲ τὸ περισσότερον στράτευμα εἰς τὸ σαράγη τοῦ βυζαντίου. Οἱ δὲ γιανιτζάροι ἐκυρίευσαν μόνον τὴν βασιλεύουσαν μέσα καὶ ἔξω. τῇ δὲ β΄ ἡμέρᾳ τῆς ἀποστασίας, καὶ δ΄ ἡμέρα ἀρκετός. εὐγῆκεν τὸ στράτευμα τοῦ κατήπασια ἀπὸ τὸ σαράγη, καὶ ἐκυρίευσαν τὸν κισλᾶ τῶν τεμπετζήδων καὶ πολέμου δυνατοῦ γενομένου ἔγινε μεγάλως χαλασμὸς τῶν δύω μερῶν. Τέλος πάντων ὑπερίσχησαν οἱ γιανιτζάροι οἱ δὲ τοῦ νέου συστήματος ἔδωσαν φωτιὰ εἰς τὸν κισλά, καὶ ἔφυγαν εἰς τὸ σαράγη, ὁμοίως καὶ ὁ καπετὰν πασσιὰς ἔκαμεν μεγάλον ἀφανισμὸν εἰς τὴν πόλην μὲ τὰ κομάτια διὰ θαλάσσης, εἰς τὸ ἀγάκαση, εἰς τὸ σουλεϊμανιὲ καὶ εἰς τὸ γενίτζαμη ἔνθα ἦτον συναγμένοι οἱ γιανιτζάροι. Τῇ δὲ ε΄ ἡμέρα μὲ τὸ νὰ ἐπληροφορήθησαν ὅτε καπετὰν πασιὰς καὶ κατήπασιας τὸν θάνατον τοῦ βεζίρη ἀνεχώρησαν μὲ καΐκι εἰς Ζατάλτζα καὶ σὲ ἕναν σουλτάνο ὁμοῦ μὲ τὸν ἰντζάμπεση. οἱ δὲ οἱ λοιποὶ ὁποῦ ἔμειναν τελιοτζίδες, καὶ κουμπαρατζίδες ἐγύρισαν μὲ τοὺς γιανιτζάρους καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀρμάδα, ἀρσανάν, γαλατὰν καὶ τοπχαναί. ἀπέρασαν καὶ εἰς τὸ σκούταρη, ἔκαμαν μεγάλον πόλεμο μὲ τοὺς τοῦ νέου συστήματος τοὺς ἐκατασκότωσαν ὅλους δίδοντας φωτιὰ εἰς τὸν κισλὰ ἐκατάκαυσαν ἐκεῖνον τὸν περίφημον κισλάν.

ὁμοίως ἐπολέμησαν καὶ εἰς τὸ λεβέντ τζιφλιλίκι, τοὺς μὲν σεϊμένιδες τοὺς ἐσκότωσαν, τὸν δὲ κισλὰ τὸν ἔκαψαν. τῇ δὲ ς΄ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ὅλα τὰ μέρη ἐρεύνησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ πασιάκαπεσοῦ, εὗρον τὸν βεζίρην σκοτωμένον καὶ καμένον, τὸν εὖγαλαν ἔξω, σέρνοντάς τον μὲ σχοινιὰ εἰς τὰ σοκάκια τὸν ἔφερεν εἰς τὸ ἐτμεϊντάκι, τὸν ἐκρέμασαν κατακέφαλα. ἐχάρησαν εἰς τὸν σκοτομὸν τοῦ βεζίρη οἱ γιαντζάροι χαρὰν μεγάλην, ἐλυπήθησαν ὅμως μεγάλως εἰς τὸν θάνατον τοῦ σουλτὰν μουσταφά. ἐπειδὴ εὑρέθη ἀποθαμένος, ἀπροσδοκίτος. ἡ δὲ πυρκαϊὰ ὅπου ἔκαψεν τὴν δ΄ εἰς τὸν κισλὰ τῶν τζαμπατζίδων ἔκαψεν ὥρες εἴκοσι δύω καὶ ἐστάθη ἕως πλησίον τοῦ κούνταση, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτον κανεὶς νὰ τὴν σβήση, ἔγινε μεγάλη ζημία.

ἕως τὴν σήμερον οἱ γιανιτζάροι περπατοῦν ἀρματωμένοι ζητοῦντας τοὺς κεκριμένους τοῦ νέου συστήματος, καὶ ὅπου τοὺς εὕρουν εὐθὺς τοὺς

σκοτώνουν, ἐχάθησαν εἰς αὐτὴν τὴν σύγχησιν ἀπὸ τὰ δύω μέρη ἕως 15 χιλιάδες. ἄλαξαν ὅλο τὸ ριτζάλη. βεζίρης ἔγινεν ὁ τζαούσμπασις. κεχαγιάμπεσις ὁ τζελεπὴ ἐφέντης κιοσέτ, καπετάνπασιας ὁ σεϊταχής. καὶ καθεξῆς ὅλοι ἀλάχθησαν. ἐστάθησαν οἱ πόρτες τοῦ κάστρου σφαλισμένες ἡμέρες ὀκτώ, καὶ ὅλες αὐτὲς τὰς ὀκτὼ ἡμέρας ἐδοκίμαζεν ὁ κόσμος φόβον μέγαν, κάθε στιγμὴν ἐπρόσμεναν τὸν θάνατον, τὸ περισσότερον ἀπὸ πυρκαϊάν. Ἱστερούμενοι σχεδὸν καὶ τὸ νερόν. εἰσέτι τὰ πράγματα ἀκατάστατα. δὲν ἰξεύρομεν τὶ μέλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς ἔξω βαλήδες ἐπειδὴ καὶ τὸ νέον σύστημα ἔγινεν μὲ ὁλονῶν τὴν γνώμην. ἔστειλαν εἰς τὸν σουλτάνον εἰς τζατάλτζα νὰ φέρουν τὸν καπετάνπασια καὶ κατίπασια καὶ λοιποὺς ὁποῦ εἰς αὐτὸν κατέφυγαν, εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν. Ταῦτα εἰσὶν ἀδελφὲ τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα καὶ ὁ ἅγιος θεὸς νὰ τὰ φέρη εἰς καλὴν ἔκβασιν. τοιαῦτα κινήματα ἡ βασιλεύουσα ἀπὸ ἁλώσεώς της δὲν τὰ εἶδεν. ταῦτα καὶ ἔρρωσθαι *1808, Νοεμβρίου 10*

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
οἶδας τοὺς σούς.

14

Τὴν ἡμετέραν περιπόθητον ἡμῶν σεβασμίαν Πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος διὰ Θεσσαλονίκης σᾶς ἐγράψαμεν εἰς πλάτος τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα τοῦ ἐμφιλίου πολέμου. στοχαζόμεθα νὰ σᾶς τὰ ξαναγράψωμεν εἶναι περιττόν, ὡσὰν ὁποῦ τὰ πληροφορεῖσθαι παρὰ τοῦ πατριαρχικοῦ διασαξῆ. ἀλλ' ἂς τῇ εἰδοποιήσωμεν τὰ ἐδικά μας. θεία χάριτι καὶ δι' εὐχῶν της ἕως τὸν χάρτην γράψαντα, ὑγιαίνομεν. ὁ πολὺς φόβος τῆς βασιλευούσης ἔπαυσεν ὀλίγον τι μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται ἀκόμη ὀλίγα τινὰ λείψανα τοῦ φόβου ὅλοι ἐπροστάχθημεν νὰ ἀνάπτωμεν ὁλονυχτῆς φανάρι εἰς τὴν πόρτα ἔξωθεν τοῦ σοκακιοῦ καὶ νὰ φυλάγωμεν ὁλονυχτῆς, ὅθεν καὶ ἀκολουθοῦμεν. καὶ τοῦτο τὸ κάνουν, στοχαζόμεθα, μὲ τὸ νὰ εὑρίσκωνται σκορπισμένοι καὶ κρυμένοι ἔνδον, ἀπὸ τοῦ νέου συστήματος διὰ νὰ μὴν μεταχειρισθοῦν καμμίαν πυρκαϊάν, ὅλα τὰ ριτάταλια ἠλέχθησαν, τὸν πρώην ναύαρχον πάλιν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν ἐξορία, ἐπροχθὲς τὸν ἐφόρεσαν γοῦνα,πάλιν μέγας καὶ πολύς. ὁ πρώην μπουσταντζήμπασης μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐβίασε διὰ τὰ ἄσπρα ἐβιάσθημεν καὶ τὰ ἐδώσαμε πρὴν τῆς συνγχήσεως, μὴν ἠμπορόντας νὰ τὸ ἀποφύγωμεν ἐπήγαμε καὶ τὸ τάπ τιμιούτη ἀπάνω εἰς τὸ ἀγάμας μόλον τοῦτο δὲν ἦτον ὀλίγοι ὁποῦ τὸ ἐζητοῦσαν, καὶ ὅλους τοὺς ἀποφύγαμεν. τώρα δὲ ὁποῦ ἔγινεν ἄλλος μπουσταντζήμπασης, φοβούμεθα νὰ μὴ μᾶς γίνη καμμιὰ χαλάστρα. ὡσὰν ὁποῦ εἶναι νὰ ἀλαχθῇ τὸ ταπτεμιούτη νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρος του, ἀκόμη δὲν ἐπαγησάμε εἰς προσκύνησίν του. μόνον τοῦτο στοχαζόμεθα νὰ τὸ ἀπαντήσωμε καὶ νὰ μᾶς ἰδεάσῃς, πότε νὰ τὸ στείλωμε καὶ ποῦ νὰ τὸ στείλωμε εἰς χεῖρας σας ἢ εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὶ προφάσεις νὰ ἐφευροῦμε. πασχήσατε ὅμως ἀπ' αὐτοῦ νὰ μὴ μᾶς κάμετε καμμίαν χαλάστραν. ὁ δραγουμάνος καθὼς σᾶς προεγρά-

φομεν, ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος. εἰσέτι ἄλλος δὲν ἔγινε. τοῦ ἀποθανόντος ὁ γραμματικὸς πηγαίνει εἰς τὴν πόρτα. ἐκτὸς ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸν ἄλλον 535 γρόσια μένουν καὶ εἰς αὐτὸ ἕνα μηνιαῖον. ἔκαμαν μεζάτι σήμερον τὰ τίποτέ του. τὸ χρέος του εὐγῆκεν 280 πουγκία εἰς τὰ ἑκατόν, τρία, νὰ πάρουν οἱ χρεοφυλέτες, ἡ χρονιά μας πολλὰ ἀχρία τρέχει καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. ἡμέραν καθ' ἡμέραν στοχαζόμεθα πότε νὰ τελειώσῃ ὁ καιρός μας. περὶ τὸ χάτι τοῦ χαμήτη διὰ Θεσσαλονίκην σᾶς ἐγράφομεν, ἰδοὺ καὶ πάλιν, τὸ ἰδείξαμε ἔνθα δεῖ, ὅστις μᾶς ὑποσχέθη ἠμπορεῖ μὲ πέντε πουγκία νὰ τὸ κάμῃ μόνον φιρμάνι, καὶ ἕως νὰ τελειώσῃ χάτη θέλει τέσσαρας χιλιάδες. τὸ ὁποῖον οὔτε ἡμᾶς ἐφάνη ἀρεστόν, οὔτε εὔλογον ὁ ἄρχων. . . ,λέγοντάς μας, ἂν λύπῃ τενινὰς μαντὲς ἀπὸ τὰ ἄλλα σας χάτια, ἠμποροῦμε μὲ ἕνα ἀρζιχάλη νὰ εὐγάλωμεν φιρμάνι, μὲ ὀλιγοτέραν δόσιν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀφίσαμε ἀνενέργητον. διὰ τὸ ὁποῖον γράφομεν καὶ εἰς τὸ κοινόν. δέκα χιλιάδας ἕως τώρα ἔχομε σικοτὰ μὲ τόκον βαρύτατον, τρεῖς χιλιάδες θέλομε διὰ τὸν μποχτζάν, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σχεδὸν διὰ τὰ καθημερινά μας ἔξοδα. δάνεια δὲν εὑρίσκονται, οἱ ἐπιστάται δὲν τοὺς μέλη. φθάνουναι ἀδελφὲ οἱ λοιπὲς ζάλες καὶ πίκρες νὰ ἔχωμε καὶ αὐτά. ἄν δὲν φανοῦν. βιαζόμεθα καὶ ἀγωνίζετε ἕνας μας διὰ ἄσπρα. διότι ἐδῶ δὲν ἠμποροῦμε νὰ εὕρωμεν οὐδοβολὸν δάνειον, καὶ πασχήσατε νὰ κάμητε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν οἰκονομίαν, διότι ἐκτὸς ὁποῦ δυσκολευόμεθα καὶ δὲν εὑρίσκομεν δάνεια, μᾶς κατάφαγεν καὶ ὁ τόκος, δώδεκα γρόσια θέλομεν τὴν ἡμέραν τόκον. καὶ λοιπούμεθα, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν

1808, Νοεμβρίου 16

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας Πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς οἶδας τοὺς γράψαντας

15

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν ὑμῶν πανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

*Ἅπαντα τὰ μὲ τὸν γέροντα ἀνατόλιον σταλὲν γράμματά της, χθὲς ἐλάβομε, παρ' ὧν πληροφορηθέντες τὴν ποθητοτάτην σας ὑγείαν ὑπερβολικῶς ἐχάρημεν. ἐλάβομε καὶ τὸ ἀμανέτη σφραγισμένον σῶον κατὰ τὴν νόταν τοῦ ἐπιστατοῦ. καὶ μεγάλως ἀπορήσαμε εἰς τὴν πλέον ἐπιζήμιον μονάδα, ὁποῦ ἐπλέχθη καὶ μᾶς ἐστάλθη. μεγάλον γέλασμα ἐγίνη ἀδελφέ. δὲν ἰξεύρομεν ποῖος ἐστάθη ὁ διδάσκαλος ὁποῦ σᾶς ἀπάτησεν καὶ μᾶς ἐστείλατε τὸ σαμνήριον ὁποῦ ζημιονόμεθα εἰς τὸ καθ' ἓν παράδες εἴκοσι. καὶ ζημιονόμεθα στὰ δέκα ἕνα. ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ ἂν δὲν τὰ ἐχρεωστούσαμεν, ἔπρεπε νὰ τὰ ἐπιστρέψουμε, ὅμως στοχαζόμεθα τὸν τόκον ὁποῦ θένα ὑπερέβῃ τὴν ζημίαν, διὰ τοῦτο καὶ βιαζόμεθα νὰ τὰ ἐξοδεύσωμεν, ἐπόνεσε τῇ ἀληθείᾳ ἡ καρδία μας, ὄχι ἄλλο. τὰ σουφουρίνια τελείως δὲν πολιτεύονται, εἰς τὸν σαράφην θένα χαλαστοῦν μὲ ἐλάττωσιν. τόσον μόνον ὁποῦ μπαλωνόμεθα μερικὸν καιρὸν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν εἰς τὴν παράστασιν, μᾶς ἐλευθερώσατε ἀπὸ τὴν πλέον μεγαλητέραν ζάλην. διὰ τὸν φίλον ὁποῦ μᾶς γράφετε νὰ ἐκλέξουμε

ἄλλον, καὶ νὰ προφθάσῃ μὲ καιρὸν πρὶν τῆς διορίας, διὰ νὰ μὴν προφθάσουν γράμματα ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ζητούντας τὸν ἐπερσυνόν. περὶ τούτου τῇ ἀποκρινόμεθα ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἐπερσυνοῦ φίλου τοὺς ἔγινεν ἕνα παράδειγμα, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κινηθῶμεν, μόνον εἰς ἡμᾶς παρακαλῶ, ὅσον ὁ ἐπερσυνὸς τόσον καὶ ἄλλοι, καὶ ἐξοτερικὴ ρηζάδες δὲν χωροῦν ἐνόσον ἤμεθα ἡμεῖς ἐδῶ. φθάνει μόνον νὰ μᾶς ἰδεάζῃ. ταῖς προάλλαις τῇ ἐγράφομε νὰ μὴν μᾶς κάμνετε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν χαλάστραν διὰ τὸν φίλον, ἀγνοοῦντες τὰ αὐτόσε. τώρα ὅμως ὁποῦ μᾶς ἰδεάσετε ὅσον ἡ λογιότης της τόσον καί ὁ κὺρ Ἰωάσαφ, ὁμοῖως καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ ἀνατολίου. θέλομεν ἐκλέξει ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἀρεσκίαν σας ψάλλοντάς τον καὶ νουθετῶντας τον τὰ δέοντα. καὶ πρὸ καιροῦ νὰ τὸν ἐξαποστείλωμε. ἀγκαλὲ ὁ πρώην μποσταντζάμπεης εἶχεν τὸν γεωργόταγαν σαράφην καὶ πρὸ καιροῦ εἶχεν μέσα τοὺς μουνατάδες καθὼς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἔξαφνα τὸν ἐσίκωσαν καὶ ὅσους μουνατάδες εἶχεν συναγμένους δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν πρώην, ἀλλὰ εἶναι τοῦ νῦν, ἄτινα καὶ τὰ ἐπροτίντερα ἀπὸ τὸν γεωργάταγα. ὁ δὲ γεωργάταγας εὗρεν ἕνα μέσον τὸ μπαστεπτήλη καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ μέσον ἐπροστάχθη ὁ μποσταντζήμπασης καὶ τὰ ἐδέχθηκε ὡς καλὰ δοσμένα. αὐτὸ λοιπὸν τὸ μπὰς τεπτήλη μὲ τὸ νὰ ἔκαμε αὐτὴν τὴν δούλευσην τὸν γεωργάταγαν, καὶ τὸν ἐπίτροπον τοῦ ὄρους τὸν εἶπαν νὰ μεσιτεύσῃ εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ γράψῃ καὶ αὐτοῦ, νὰ δεχτοῦμε ἕναν του ἄνθρωπον διὰ ἀγὰν καὶ ὑπόσχεται αὐτὸ τὸ μπὰς τεπτήλη, καὶ γίνεται ἐγγυητὴς ὅτι ἔχει νὰ ἀπεράσῃ καλά, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν προσταγὴν τῶν μουτεβολίδων νὰ μὴν εὐγένῃ. τὸν εἴχομεν εἰπεῖ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸν ἀγάν μας δὲν τὸν ἀλάζομε, τώρα ὅμως, ὁποῦ ἄλαξεν ἡ ὑπόθεσις, βλέποντας καὶ κάνοντας, ἤ ἐκεῖνον ἢ ἄλλον πρὸ καιροῦ προφθάνει κάτω, καὶ μένετε ἥσυχοι. προμερώθεν εἶχεν ἔλθει ἕνας κολονέλος τοῦ ξανθοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐδιέτριψεν μερικὰς ἡμέρας, μάλιστα ἔτυχεν νὰ εὑρεθῇ παρὸν καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν. τὶ ὁμίλησαν καὶ ἀποφάσισαν δὲν ἰξεύρομεν, φιλοδωρηθεὶς ἀπὸ τὴν πόρτα πλουσιοπαρόχως ἐπέστρεψεν. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπερνόντας μίαν εὐδομάδα, ἐφόρεσαν τὸν καραβοκύρη γοῦνα νὰ πηγαίνῃ μουραχάσης, διὰ νὰ τελειώσουν τὰς ἀγάπας, σήμερον ἐδιορίσθη καὶ ὁ μπετζαδὲς δημητράκης μουρούζης δραγουμάνος, ὥς τε ἔχει νὰ πηγαίνῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἄλλον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν παρὰ πάντων ποθουμένην εἰρήνην καὶ εἴθε γένοιτο, κατ' αὐτὰς ξεκινοῦν, ποῖον ὅμως θενὰ ἀφίσῃ ὁ δραγουμ. εἰς τὸν τόπον του εἰς ἔτι δὲν ἐδιορίσθη, τίνι τρόπῳ ἔχουν νὰ γίνουν τὰ τραχτάτα οὐκ οἴδαμε. οἱ περισσότεροι φρονοῦν, ὅτι οἱ τόποι ἔχουν νὰ δοθοῦν πίσω καθὼς ἦτον τὸ πρῶτον, κανεὶς ὅμως τὸ βέβαιον δὲν ἰξεύρῃ καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. μὴν ἔχοντας ἄλλο μένομεν.

1808, Νοεμβρίου 28

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγάς της πρόθυμοι οἶδας τοὺς σούς:

μὴν ὄντας ὁκαζιόν, καὶ ἐστέκοντας εἰς ἡμᾶς τὰ γράμματα. σᾶς γράφωμε, ὅτι ἐχθὲς

ὁ δραγουμάνος δημητράκης μουρούζης, μὲ μεγάλην βίαν ἐκίνησαν μὲ τὸν ρετζ ἐφέντη διὰ τὴν εἰρήνην, μολονότι ὁποῦ ἡ βροχὴ ἦτον ἄκοπη, ἄφησεν ὁ δραγουμάνος εἰς τὸν τόπον του τὸν μπιμπίκα, καὶ πρὸς ἰδικά σας, ὁ γέρο ἀνατόλιος σᾶς προσκυνεῖ ὅτι εἶχε νὰ τῇ γράψῃ, τῆς τὰ γράφομε ἡμεῖς. διὰ τοῦτο καὶ δὲν τῇ ἔγραψε. τὰ σπανιόλικα ὁποῦ μᾶς ἐστείλατε τὰ ἐδώσαμε πρὸς γρόσια 8: τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ 'Ιωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν, ἐλάβομεν τὸ γράμμα του, καὶ ὑπὲρ εὐχαριστοῦμεν, ἴδομεν νὰ μᾶς ὀνειδίζῃ ὅτι δὲν τὸν γράφομε ἰδιαιτέρως, ἡμεῖς ὅμως τοὺς δύω σας σᾶς δοξάζομε καὶ φρονοῦμεν διὰ ἕναν, καὶ τὰ ὅσα γράφομε καὶ εἰς τοὺς δύω τὰ γράφομε, καὶ τῇ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμπαθήσῃ, μᾶς ἐξεύρει ὅτι τὸ χέρι μας δὲν τρέχει γρήγορα, ὁποῦ μόλις νὰ τελειώσωμε τὸ ἕνα τόσον μόνον εἰς τὸ ἑξῆς θὲ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ γράφωμε τὸ αὐτὸ γράμμα καὶ εἰς τοὺς δύω. διὰ τὴν πόλιτζάν σας ὁποῦ γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἔχει νὰ ἐμφανισθῇ, μὲ τὸ σαρδελὰ τὴν στείλαμεν, μὲ τὸ νὰ προσμένομεν γράμμα τοῦ κὺρ συμεῶν. τὸ γράμμα τοῦ πορτάρη τὸ ἐνχειρήσαμε ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ πρωτοσυγγέλου καὶ ἀρχιδιακόνου, τὰ ἐνχειρήσαμεν τὸν ἀρχιδιάκονον μὲ τοὺς ἀπὸ μέρους σας ἀσπασμούς, ὁ πρωτοσύγγελος λείπει εἰς τὸ νησί. ταῦτα καὶ μένομεν:

Δεκεμβρίου πρώτη

16

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ προηγουμένῳ 'Ιβηρίτῃ κυρίῳ κὺρ 'Ανατολίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι περιποθήτῳ, παναισίως.

Εἰς τὴν Σοῦμλαν

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητα ἐν Χριστῷ προσαγορεύων ἀσπάζομαι.

ἐν συντόμῳ τῇ γράφω, ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ παναγιωτάτου Δεσπότου κὺρ Γρηγορίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν [1]. Τὸ γράμμα της ἔλαβον διὰ τὴν ὑγείαν καὶ ἐχάρην. παρέλαβον καὶ τὰ σουτζούκια καὶ εὐχαριστῶ ὁποῦ θέλουν χρησιμεύσει εἰς τὸν δρόμον. ἡ παράδοσις τοῦ προσκυνητοῦ ἔγινεν εἰς γρόσια 733 $^{3}/_{4}$, ὁμοῦ μὲ γρόσια 70, ἀπὸ πανικὰ καὶ εἶναι ἀσημικά. Καὶ παρέλαβον τὴν μοναστηριακὴν περὶ ταύτης ἀπόδειξιν. 'Ιδοὺ τῇ περικλείω τὰς τρεῖς ἀποδείξεις, τὰ μὲν διὰ τοὺς τρεῖς ρουβιὲ δ', τὰ δὲ δύω διὰ τὰ αὐτίκα. 'Ιδοὺ καὶ ὁ εἷς ρουβιὲς κρεμασθεὶς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Πορταϊτίσσης περικλείεται. εἶπεν ὁ προσμονάριος ὅτι συνήθεια εἶναι τὸ φλουρὶ ὁποῦ θέλει κρεμασθῇ κανεὶς καὶ τὸ πάρη, ἀφίνει ἄλλο. λοιπὸν τὴν λαμπρὰν τὴν στέλνετε ἄλλον ρουμπιέν.

δι' ὅσα μοὶ χρεωστεῖ ἡ πανοσιότης της, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Χατζῆ Μανασσῆ γρόσια 466 $^{80}/_{120}$ μοὶ τὰ στέλλει μὲ πρῶτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅτι μοὶ χρειάζονται ἐξάπαντος, καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀργοπορία, ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ μένω. *1819, 'Ιανουαρίου 1.*

1. Τὴν 14 Δεκεμβρίου μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Καλλινίκου ΣΤ' ἐκλήθη τὸ τρίτον ὁ πατριάρχης Γρηγόριος Ε' εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του τὴν 14 Ἰανουαρίου 1819.

Τῆς περιποθήτου μοι πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

Τὸν πανιερώτατον Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάβα προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος πανευλαβῶς τὴν πανίερον αὐτοῦ Δεξιάν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾷ τὴν πανοσιότητά της καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μὲ τὴν πλουσίαν ἀγάπην καὶ εὔνοιαν, ὡς τζηράκι του ὁποῦ εἶναι, καὶ οὕτω φρονῶ.

17

Τῷ πανοσιωτάτῳ προηγουμένῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ Ἀνατολίῳ, ἐν Χριστῷ μοι περιποθήτῳ ἀδελφῷ, παναισίως
Εἰς Σοῦμλαν

Τὸν πανιερώτατον καὶ Σεβασμιώτατόν μοι Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάτων ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενός σου πανευλαβῶς τὴν πανίερόν του δεξιάν. Τὴν δὲ πανοσιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἡδέως προσαγορεύω.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα ἀναχωρῶν ἀπὸ ἁγίου ὄρους διὰ τὰ ὧδε μὲ τὸν παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην, τῇ ἔγραψα ἀποτεινόμενος εἰς τὸ γράμμα της ὁποῦ εἶχον λάβει ἐκεῖσε μὲ τοὺς προσκυνητάς της, σημειῶν αὐτῇ ἵνα τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρός με χρεωστικῆς της ὁμολογίας καὶ τῶν ρουμβλίων ἐκείνων τοῦ χατζῆ μανασσῆ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔκτοτε οὐδὲ ἀποκρητικοῦ της γράμματος ἠξιώθην. Ὅθεν ἤδη μὲ τὴν ἐρώτησιν τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας τῇ δηλοποιῶ, ὅτι μὲ πρῶτον νὰ προθυμοποιηθῇ εἰς τὸ νὰ μοὶ ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶον αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν, ἢ εἰς σουρὰν ὑπὸ σφραγῖδα της, μὲ σίγουρον ὀκαζιόνε, διότι ἔχω χρείαν μετρητῶν, καὶ νὰ μὴν ἀδιαφορήσῃ πάλιν καὶ ἀμελήσῃ, ἔπρεπε μέχρι τοῦδε νὰ δείξῃ τὴν προθυμίαν της καὶ τὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, τὸν ὁποῖον καὶ περιμένω μὲ πρώτην ὀκαζιόνε νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ χωρὶς ἄλλο ἀπροφασίστως, ὅτι ἔχω χρείαν μετρητῶν, προσμένω δὲ συντόμως χωρὶς τινὸς ἀμελείας της καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριοδέστατα: *1819, Ἰουνίου 11*

Τῆς περιποθήτῳ μοι αὐτῆς Πανοσιότητος, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

18

Τὴν σεβασμίαν μοι αὐτῆς πανοσιολογιότητα ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμενος προσκυνῶ
Τοὺς πανοσιολογιώτατον κύριον παπᾶ Γερμανὸν καὶ ἱεροδιάκονον κύριον Θεοφάνην προσκυνῶ ταπεινώτατα.

Ἐξ ὅτου διέστημεν ἀπ' ἀλλήλων, καίτοι μὴ μαθὼν τὸ κατευόδιόν της, πέπεισμαι ἐν Χριστῷ ὅτι νὰ ἐπάτησε τὴν ξηρὰν εὐτυχῶς καὶ ἢ ἔφθασεν ἢ ὁδεύει νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν παντοδοξότητά του. ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφραινόμεθα μανθάνοντες

τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὅμως εὐχόμενοι πρὸς θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τέλος τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ καταβάλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρομεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον, εὐδοξαζομένου τοῦ Παναγάθου Θεοῦ διὰ τῶν ἀγαθοεργετημάτων τῆς περικλεοῦς παντοδοξότητός του, καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ χριστεπωνύμου στρατοῦ, ἀμήν:

Σήμερον ἦλθε καὶ ὁ πληρεξούσιος ἀρχιμανδρίτης κὺρ Γρηγόριος εἰς...[1]*του, καὶ ἐκεῖθεν εἰς μοναστήριόν του, δὲν ἠξεύρω ὅμως τὶ θέλομεν ἀκούσει παρ'αὐτοῦ;*

Ὁ ἰατρὸς κὺρ Θεοδόσιος ἀπελθὼν μετὰ τοῦ κυρίου Εὐαγγελίδου ἕως εἰς Ἱερισσὸν ἐπανέστρεψεν ἐνταῦθα. ὅλο τὸν ὠνείδισα διὰ τοῦτο, μάλιστα διὰ νὰ τὸν λυπήσω περισσότερον τῷ εἶπον ὅτι, ἐὰν δὲν ἤθελεν ὑπάγει μετὰ τοῦ ἀνωτέρω, ἠθέλαμεν τὸν φέρει νὰ ὑπάγῃς μετὰ τοῦ κὺρ Νικηφόρου, ἀφοῦ ὅμως ἐμάθομεν ὅτι ὑπήγανε ἔξω ἀδιαφορήσαμεν. πλὴν παρακαλῶ τὴν ἀγάπην της νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ καὶ ἀνίσως, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, εἶναι χρήσιμος εἰς ταὐτόθεν, ἂς οἰκονομήσῃ ὡς ἐπίσταται ἐντιμοτέρως τὴν ζήτησίν του. διὰ νὰ ἤθελε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τὸ στρατόπαιδον νὰ ὠφελήσωμεν, καὶ τὸν ἴδιον νὰ εὐεργετήσωμεν, διασκεδάζοντές του ἐν ταὐτῇ καὶ τὸν λογισμόν...[2] *περὶ τοῦ ὁποίου ἀπεκδέχομαι ὅσον ἐστὶ, τὴν ἀδελφικήν της πληροφορίαν μετὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας καὶ ὅσων ἄλλων ἀνταξίων ἀνδραγαθημάτων τοῦ θεοσώστου στρατοῦ.*

Νεώτερον ἀπ' ἐνταῦθα δὲν ἔχω νὰ τὸ σημειώσω εἰμὴ ὅτι, χθὲς ἔπλεον μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Σαμοθράκης ἓξ πλοῖα, καὶ τρία ἔτι κατὰ τὸ μέσον τῆς λαύρας.

Ταῦτα ἐν τοσούτῳ ἀδελφικῶς, ἀσπαζόμεθα τὸν ὁσιώτατον γέροντα κὺρ Νεκτάριον, καὶ ἐπευχόμεθα ἅπασιν ὑμῖν ὑγείαν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἀπίστων, μένω

Τῇ 14 'Ιουνίου 1821

Τῆς ὑμετέρας πανοσιολογιότητος ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ καὶ πρόθυμος
'Ονούφριος 'Ιβηρίτης

Τὸ παρὸν στέλλεται διὰ τοῦ εἰς ...[3]

19

('Απόδειξις δι' ἔξοδα φορτώσεως κανονιοῦ)

Διορισθέντες παρὰ τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγίου "Ορους καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Διονυσίου εἰς παραλαβὴν ἑνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς Κασσάνδραν, εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν, ἐδιωρίσαμεν τὸν πανοσιώτατον καθηγούμενον τῆς αὐτῆς κοινοβιακῆς μονῆς κὺρ Στέφανον, καὶ ἐπρόφθασε τροφὴν τῶν περὶ κατεβάσματος καὶ ἐμβαρκαρίσματος τοῦ αὐτοῦ κανονίου μεθ' ἡμῶν ἀνθρώπων περίπου τῶν ἑβδομήκοντα, εἰς τέσσαρα φαγητά, ἀφ' οὗ ἤλθομεν ἐνταῦθα ἕως ὅτου ἀνεχωρήσαμεν. 'Ομοίως καὶ εἰς τὸν Παλτίδον εἰς

1. Δυσανάγνωστον.
2. Δυσανάγνωστον.
3. Δυσανάγνωστον.

τὸν ὁποῖον ἐβαρκαρίσθη τὸ κανόνιον, κουμπάνιαν ψωμὶ ὀκ. πεντήκοντα, τυρὶ καὶ κρασί, καὶ ταῦτα τὰ ἔξοδα θέλει ἀπολογηθῆ ἡ αὐτὴ τοῦ ἁγίου Ὄρους κοινότης εἰς αὐτὴν τὴν Μονήν, διὸ καὶ ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν

1821, 7|βρίου 10

Ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας
Πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος
(Τ. Σ.)

20

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ κ. Γαβριὴλ Ἰβηρίτῃ ἀνεψιῷ τοῦ πρώην Κορίνθου ὑγιῶς.

Εἰς Λεωνίδιον τῆς Τζακωνίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον

Τὴν περιπόθητόν μοι Ὁσιότητά της ἀπὸ ψυχῆς ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἡδέως προσαγορεύω.

Εὑρισκόμενος εἰς τὴν νῆσον Σύρον ἐν τῷ Λημνίῳ καραβίῳ μὲ τὸ ὁποῖον διεσώθην ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος κατὰ τὸ 1821 ἔλαβον κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον μῆνα (τοῦ 1823) τὸ ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου γράμμα αὐτῆς καὶ ὑπερεχάρην τὰ μέγιστα λαβὼν ὀλίγην ἀναψυχὴν τῆς ταλαιπωρίας καὶ δυστυχίας μου, ἀξιωθεὶς τοῦ περὶ αὐτοῦ τούτου καὶ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας του δηλωτικοῦ. Ἑπομένως εἶδον καὶ τὰ σημειούμενα αὐτῆς ὅτι ἀπαρηγόρητος εἶναι ἡ λύπη τῆς ψυχῆς της, ὑστερημένη οὐ μόνον τῆς προσωπικῆς μου παρουσίας εἰς τοσοῦτο καιροῦ διάστημα, ἀλλὰ καὶ γραμμάτων μοι καὶ ὅτι διὰ τῆς Ὕδρας μοὶ ἔγραψεν εἰς Σκόπελον, μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖ εὑρίσκομαι.

Ἀποκρινόμενος τῇ δηλοποιῶ τὰ κατ' ἐμέ, ἂν ἕως τώρα δὲν ἔμαθεν ὁπόσα δεινὰ ἐδοκίμασα. Ἐνῷ ὅμως ἀνταμώθη εἰς Ὕδραν μετὰ τῶν ἐκεῖ ὑμετέρων ἔδει νὰ τὰ μάθῃ, οἵτινες διὰ νὰ μὴ τὴν λυπήσουν, ἴσως δὲν τῇ ἐδιηγήθησαν, ἢ ἄλλως τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἀπερίγραπτα καὶ ἐπιλήψει με ὁ χρόνος διηγούμενόν με αὐτά.

Οἱ εὐλογημένοι ἅγιοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ ἐβγῆκαν εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ ἅγιον Ὄρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, κρίναντες τοῦτο μικρὰν ὑπόθεσιν, ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινοῦ αὐτῶν κινδύνου καὶ δικαιολογίαν, δῆθεν, νὰ ρίψωσιν εἰς ἰδιαίτερον κίνδυνον ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ στήσαντες νυκτὸς Συνέδριον ἐν τῇ τοῦ Κουτλουμουσίου ἀπεφάσισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωΐ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖραν ἐχθρῶν, ὡς οἱ υἱοὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακὼβ ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν εἰς ἀλλοεθνεῖς. Μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην, μόλις διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρυάς, εὑρεθεὶς ἐκεῖ κατ' ἐπίμονον προλαβοῦσαν θέλησίν των καὶ ζήτησιν καὶ διευθέτησιν τῶν κοινῶν τῶν τότε ὑποθέσεων καὶ διωκόμενος ἀπὸ πολλοὺς ἑτοιμασθέντας παρ' αὐτῶν ἐνόπλους διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένου γυμνὸς καὶ ὑστερημένος τῶν ἐμῶν πάντων πραγμάτων τε καὶ ἄλλης καταστάσεως, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ κατέλθω εἰς τὴν ἡμετέραν Μονὴν καὶ ἄραι τι τῶν ἐμῶν, καὶ ἀπεράσας

ἀπὸ 'Εσφιγμένου διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ εὑρισκόμενον Λήμνιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνιου ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μὲ τὸ ὁποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθεῖαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ καπετάνου εἰς διάστημα δύο ἥμισυ χρόνων, συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὡρῶν διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. . . .

1824 'Απριλίου 20, Κέρκυρα

Τῆς ἀγαπητῆς μου ὁσιολογιότητος ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ
Πατὴρ Νικηφόρος 'Ιβηρίτης Χαρτοφύλαξ

21

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον
Γαβριὴλ 'Ιβηρίτην

Εἰς Μαραθωνήσιον

Τὴν περιπόθητον ὑμῖν ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.
Τῇ 20 Αὐγούστου 1831: Ναύπλιον

Χθὲς ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος γράμμα της ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν της, ἂς μένῃ ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τῶν πρωτητερινῶν της τῶν ἀπὸ 9 καὶ 22 τοῦ παρελθόντος ὅτι καὶ ἐκεῖνα πρὸ ἡμερῶν ἐλάβομεν. ὁ ἀρχιμανδρίτης εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἶναι διὰ τὸ ἅγιον ὄρος, δὲν εὐκολύνθη εἰσέτι ὅμως. ὁ δὲ πατὴρ Καλλίνικος ἀφ' οὗ δὶς ἀπῆλθεν εἰς λεονήδιον μὲ πρώτας καὶ δευτέρας διαταγὰς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Σ. Κυβερνήσεως, μόλις μᾶς ἔφερε τὴν εἰς τὸ μοναστήριον "Ελωνος ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. καὶ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖ Κυρίου Χατζῆ Γεωργίου Κριμίζη ὁμολογίαν τοῦ κοινοῦ Πραστοῦ γρόσια 1000 χίλια, ἅπερ εἶχε λάβῃ τὸ κοινὸν τοῦτο παρὰ τοῦ Χατζῆ Γεωργίου, καὶ ἐν καιρῷ ζητήσεως νὰ τὰ ἀποκριθῇ, καὶ πλέον μετὰ ταῦτα θέλομεν φροντίσῃ διὰ τὴν αὐτῶν σύναξιν. ἡ ὁσιότης του εἰσέτι εἰς τὰ ᾧδε ἐστίν. ἄπορον δὲ πῶς τὸ μοναστήριον γράφει πρὸς τοὺς ἐν λεονηδίῳ προεστῶτας διὰ δύω χιλιάδας γρόσια, καὶ αὐτὰ εὑρέθησαν μόνα χίλια εἰς ταύτην τὴν ὁμολογίαν. περὶ πάντων τούτων ἄλλος βέβαια δὲν δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, παρὰ ἡ ὁσιολογιότης της εὑρεθεῖσα εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε. ὅθεν, νὰ ἔχῃ τὴν εὐχήν, ἂς μὴν λείψῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ διὰ γράμματός της πάντα τὰ διατρέξαντα τότε ἐκεῖσε. Τόσον διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου διακοϊάσαφ μουσικοῦ περιουσίαν, ὅσον καὶ τῶν δύω θανατωθέντων ἀδελφῶν, ὅπου ὁδηγούμενοι παρ' αὐτῆς ἴσως δυνηθῶμεν νὰ ἐκκαθάρωμεν περισσώτερόν τι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ μένομεν

Τῆς ὁσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ πρόθυμοι εἰς τας αἰτήσεις της,

ἀρχιμανδρίτης δανιὴλ ἰβηρίτης
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἰβηρίτης

22

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἰβήρων κυρίῳ Ὀνουφρίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθήτῳ. παναισίως.

εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Καὶ αὖθις τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1831: Ναύπλιον

Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταὐτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴν λείψῃ ἡ Παράστασίς της εἰς τὸ νὰ μοὶ γίνῃ πρὶν χειμὼν καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν της. τὰ παρόντα τῇ στέλλονται μέσον Σκοπέλου, διὰ τοῦ ἐκεῖ φίλου κυρίου Ζαχαρίου Παναγιωτίδου, δι' οὗ ἔλαβε καὶ τὰ διὰ τῶν ἐσφιγμενιτῶν προλαβόντα. διὰ τοῦ αὐτοῦ δύναται νὰ μοὶ στέλλῃ ἀδελφικό της κἂν εἰς τὸ ἑξῆς, ἂν ἡ μέχρι τοῦδε δὲν τὸ ἠκολούθησεν ὁποῦ καὶ ἄλλοτε τὴν ὁδήγησα αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς τῶν πρός με γραμμάτων της, δὲν ἔχει ναὶ εὐκαιρίαν ἀπ' ἄλλας ἐνασχολήσεις της κοινὰς καὶ ἰδιαιτέρας τοῦ μοναστηρίου. βουλομένη ὅμως δύναται νὰ δράξῃ τινὰς στιγμὰς κἂν νὰ μοὶ σημειῇ διὰ τὴν ἐφετήν μοι ὑγείαν της, καὶ διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν γραμμάτων μου, ὁποῦ στεροῦμαι τοσούτων ἀπάντησίν της, καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀδελφὸς ἀγαπητὸς
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης

23

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον Γαβριὴλ ἰβηρίτην εἰς Μαραθωννῆσι

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερήδιστα προσαγορεύω

τῇ 1 Φεβρουαρίου 1832: Ναύπλιον

Τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου γράμμα της τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ ἔλαβον καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, εἶδον ὅτι ἔχει ἔφεσιν νὰ λαμβάνῃ γράμματά μου. εἰς ὅσα λαμβάνω παρ' αὐτῆς δὲν λείπω καὶ νὰ τῇ ἀποκρίνωμαι. ἔσχατον αὐτῆς ἦν τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου μὲ τὰ δύω ἐσώκλειστα πρὸς κύριον Γενοβάλην, καὶ κύριον Γ. Οἰκονόμου, ὁποῦ τῇ ἀπεκρίθην τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ ἐγχείρισιν τῶν ἐσωκλείστων, καὶ ὅτι ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαΐας χιλανδαρινὸς ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τῇ 3 τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου διὰ τὸ ἅγιον ὄρος μέσον Σύρας. καὶ ἐπειδὴ ἤδη μοὶ λέγει ἂν εἰσέτι διατρίβῃ ἐνταῦθα ἡ πανοσιότης του, ἐγνώρισα ὅτι δὲν ἔλαβεν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου ἀποκρητικόν μου γράμμα. ἐπρόσφερα τὰ χρέη της πρὸς τὸν κύριον Γε-

νοβάλην, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ εὐγένειά του πρὸς αὐτόν. περὶ ἁγίου ὄρους ὅπου θέλει νὰ μάθῃ, περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἔλαβον γράμματα ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐπίτηδες μὲ τὸν παραδελφόν της ἰάκωβον ἀπὸ 20 Ὀκτωβρ. ἀποκρητικὰ τῶν ὧν τοῖς ἔγραψα ἀπὸ μάϊον, ἰούνιον, ἰούλιον καὶ αὔγουστον, μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἁπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὁποῦ εἶχον φύγει ἐκεῖθεν γυμνός, διὰ τὴν ἀπὸ καρυαῖς μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς ἐμὲ καταδρομὴν φυγήν μου, ὡς ἔμαθεν ἴσως τὰ κατ' ἐμὲ πάντα. ὅστις ἰάκωβος μοὶ ἐδιηγήθη ὅτι πολλὰ καλὰ ἀπερνοῦν ἤδη ἐκεῖσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων καὶ ὅτι καὶ ταξειδιῶται ἔρχονται ἔξωθεν καὶ προσκυνηταὶ καὶ ὅτι ὁποσοῦν ἀνέλαβον τὰ μοναστήρια, συναχθέντες καὶ οἱ διασκορπισμένοι ἀδελφοὶ ἑκάστου μοναστηρίου οἱ ζήσαντες. ὁ αὐτὸς ἰάκωβος τῇ 8 τοῦ δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέψας ἐκεῖσε εἰς τὰ ἴδια μὲ ἀποκρητικά μου διὰ Σύρας. ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαΐας χιλανδαρινὸς ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν ὡς προεῖπον τῇ 3 Νοεμβρίου ἀπὸ Σύρας ἀνεχώρησε διὰ Σκόπελον περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, εἰς τὸ ἅγιον ὄρος ἐφθασε τῇ 5 Δεκεμβρ. ὡς ἐπληροφορήθην χθὲς ἀπό τινα καρακαλλινὸν ἱερομόναχον ἐλθόντα ἀπὸ ἁγίου ὄρους, ἀναχωρήσαντα ἐκεῖθεν τῇ 26 δεκεμβρίου, ὅστις ἀπὸ τὸ ἡμέτερον μοναστήριον πρὸς ἐμὲ γράμματα οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ διὰ ζώσης φωνῆς μοὶ ἐδιηγήθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἤδη ἐκεῖσε ἔχουσι καλῶς ἐν ἡσυχίᾳ ἀρίστῃ καὶ ἀταράχῳ διαγωγῇ ζῶντες οἱ πάντες καὶ μοναστηριακοὶ καὶ λοιποὶ κάτοικοι, ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ μοναστηρίου ὅτι καλῶς ἔχουσιν ἐκτὸς ἑνὸς καὶ μόνον, δηλαδὴ ὅτι ὁ κύριος ὀνόφριος τῇ ἄφησε χρόνους μεταβὰς εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τῇ 14 τοῦ νοεμβρίου ἀπὸ σύντομον ἀσθένειαν δύω ἡμερῶν, ἀπὸ αἰφνίδιον θάνατον, ὡς καταροήν, κοπιάσας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ ταύτης ἐξελθὼν ἐβάσταξεν ἕως τῇ ἐπιούσῃ τῇ 14 τοῦ ἁγίου φιλίππου καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν ἄλλην ζωήν, ὅν ὁ Κύριος ἀναπαύσαι ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἐν χώρᾳ τῶν ζώντων, διὰ πρεσβειῶν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, πρὸς ἣν εἶχεν ἰδιαιτέραν τὴν εὐλάβειάν του, τῇ δὲ ἀγάπῃ της καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι χαρίζοιτο ζωὴν πολυχρόνιον. ὁ αὐτὸς καρακαλλινὸς μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος δανιήλ, μετὰ τοῦ συνοδήτου πάτερ καλλινίκου ἔφθασεν ἐκεῖσε εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον, ἀπολαύσας τὴν ἱεράν του μετάνοιαν μὲ καλὸν κατευόδιον κατὰ τὸν πόθον του. ὅτι καὶ ὁ ποτὲ προηγούμενος καὶ ἤδη ἀρχιμανδρίτης κύριος Θεοδόσιος συμπατριώτης του ἐλθὼν ἀπὸ Καλυβίων (ὁποῦ ἀπῆλθεν ἐκεῖσε ὁ ἀπὸ Κορνοφολαίας ἐλθὼν προηγούμενος ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀθανάσιος παραδελφός της) βαλὼν μετάνοιαν ἑτοιμάζεται διὰ τὴν Μόσχοβαν εἰς ἀλλαγὴν τοῦ ἐκεῖ ἀρχιμανδρίτου κυρίου Γρηγεντίου.

Περὶ τοῦ ἑαυτῆς στοχασμοῦ ὁποῦ μοὶ γράφει ὅτι δὲν ἠξεύρει τὶ νὰ κάμῃ, ὅσον τό κατ' ἐμὲ ἀγαπητὲ τῇ λέγω ν' ἀφήσῃ τὰ πάντα καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἱεράν της μετάνοιαν, καὶ ἐλπίζων νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ ἡ ἀδελφότης νὰ λάβῃ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἀπόλαυσίν της, ἤδη μάλιστα περισσώτερον, στερηθεῖ-

σα τὸν μακαρίτην ὀνούφριον καὶ πάντως ἔχει χρείαν τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς της. καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμώτερον, ν' ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερᾷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκείνῃ, τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐμὲ μόνον, κρίνω νὰ διαμείνω εἰσέτι εἰς τὰ ὧδε ὁποῦ τὸ ἐμὸν συμβὰν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως. καὶ ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι. . .δόξα τῷ οὕτω διὰ τὰς ἁμαρτίας μου συγχωρήσαντι Θεῷ. ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἄς μὴ λείπῃ νὰ μὲ χαροποιῇ μὲ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας της. καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀγαπητὸς
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

24

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον ἅγιον Ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων Κύριον Θεοδόσιον, εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενος ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 20 Δεκεμβρίου 1832. Ναύπλιον.

Τῇ 16 τοῦ παρόντος ἔλαβον τὸ ἀπὸ 11 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἀδελφικόν της, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἐφετήν μοι ἀγαθήν της ὑγείαν, εἶδον ἀκολούθως καὶ τὰ ἐξ ἀδελφικῆς εἰλικρινείας της, καὶ ἀνέκαθεν φιλικῆς αὐτῆς ἀγάπης γραφόμενά της περὶ ἐπανόδου μου εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἐμὲ ἀδελφικήν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην μοι ἀδελφότητα, τὰ αἴτια ὅμως ὁποῦ μ' ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε. διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μὲ δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπόν μου, τὸν ὁποῖον περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὁσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν κυρίων Εὐτροπίου καὶ Γαβριήλ, ὁποῦ ἡ ὁσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας νὰ τῇ τὸν ἐξήγησαν σαφῶς εἰς πλάτος.

ἤδη λοιπὸν δὲν μένει παρὰ νὰ δείξῃ ἡ ἀδελφότης τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ἐν εἰλικρινείᾳ, ἀποστέλλουσά μοι τὸν λογαριασμὸν τῆς ἰδιοκτήτου μοι περιουσίας, δι' ἧς νὰ εὐκολυνθῶ εἰς ἀπάντησιν ἁπασῶν τῶν πρὸς τὸ ζῆν μὲ ἀκρίβειαν οὐκ ὀλίγην εἰς τὰ ὧδε, ἀναγκαίων μοι, καθὼς εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου γράφω. καὶ περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ καὶ ἡ ἀγάπη της, ὡς ἔχουσα τὸν καταπειστικὸν λόγον, καθὰ προεστὼς ἐκ τῶν ἤδη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προκριτωτέρων, καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ ὡς εἰλικρινὴς ἀδελφός, θέλει παρακινήσει τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ καθήκοντα περὶ τοῦ δικαίου μοι, συναποστέλλουσά μοι ὁμοῦ καὶ ὅσα ἄλλα τινὰ ἐκ τῶν εἰδῶν μου καὶ βιβλίων, ὡς μὲ τὰ ἀπὸ 20 τοῦ παρελθόντος μαρτίου γράμματά του ἔγραφον, περικλείων τότε καὶ κατάλογον.

εἶπον περὶ τοῦ δικαίου μοι, διότι ὡς μὲ κριτικὴν γνῶσιν ἡ ἀγάπη της γνωρίζει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ἑνὸς ἀδελφοῦ περιουσία, τοῦ μὲ τοιαύτην κοινὴν καταδρομὴν φυγόντος γυμνοῦ αὐτόθεν τότε, εἰς ἀποφυγὴν κινδύνου ζωῆς, ἀφ' οὗ ἐξοδεύθη εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, καὶ ἀφοῦ ἡ δι' ὁμολογιῶν πρὸς αὐτὸν χρεωστουμένων ποσότης κατακρατεῖται ἀπὸ τὸ αὐτὸ κοινόν, νὰ μὴν ἀπολογηθῇ πρὸς αὐτόν, εἰς καιρὸν ὁποῦ καὶ τούτου τοῦ ἀδελφοῦ μὴ εὐκολυνομένου ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, ἔχοντος καὶ ἀνάγκην οὐ μετρίαν. καὶ διὰ τὴν τοιαύτην παρακίνησιν ὅπου θέλει κάμει εἰς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, θέλει ἐπαινεθεῖ διὰ τὸ δίκαιον αὐτό, καὶ ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν, καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀδελφότητος, ἥτις ἀφοῦ ἀκούσει παράστασιν δικαίου παρ' ἑνὸς ἀδελφοῦ τοιούτου, ὡς τοῦ ὑποκειμένου της, βέβαια θέλει συγκατανεύσει μὲ κοινὴν γνώμην διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀδικούμενος, καὶ νὰ παρηγορηθῇ ὁποσοῦν εἰς τὴν μεγίστην ἀνάγκην ὁποῦ εὑρίσκεται.

ὑπερευγνωμονῶ προσέτι πρὸς αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἣν ἔδειξεν εἰλικρινῆ αὐτῆς διάθεσιν διορίζουσά μοι νὰ δανεισθῶ ἐντεῦθεν χίλια γρόσια περὶ ἐξόδων ἐπανόδου μου καὶ θέλει τὰ ἀπολογηθεῖ ἡ ἀγάπη της ἐξ ἰδίων, χωρὶς νὰ ζητῇ ποτὲ παρ' ἐμοῦ ἕνεκα τούτων οὐδὲ ὀβολόν. ἀδελφέ! ἀνίσως εὐκολυνόμην ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, μὴ εὐπορῶν καὶ ἐξόδων, τῷ ὄντι ἤθελον ἐμποδισθῇ καὶ ἐκ τούτου. πλὴν καὶ τὰ δάνεια ὧδε δὲν τὰ εὑρίσκει τις ἐν εὐκολίᾳ, μόλις οἱ ἔχοντες κρέτητον ἰδιοκτησιῶν εὑρίσκουσι πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν τὸν μῆνα. εἰς ἐμὲ δὲ ποῖος δίδει κρέτητον; καὶ διὰ ποίαν ἰδιοκτησίαν νὰ μὲ κρεταιρῇ; καὶ ἑπομένως πῶς νὰ μοὶ δανείσῃ καὶ νὰ μὴν μὲ βλέπῃ εἰς τὸ νὰ ἐλπίζῃ διὰ νὰ λάβῃ, ἀλλὰ νὰ περιμένῃ μετὰ ταῦτα αὐτόθεν τὴν τῶν δανείων ἀποστολήν; οὕτως ἐχόντων τοίνυν τῶν πραγμάτων καὶ περὶ δανείων, ἀνίσως ἤθελεν εἶναι εὐκολία ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, ἤθελον δυσκολευθῆ βέβαια, καὶ περὶ ἐξόδων ἐρχομοῦ μου, μὴ οὔσης εὐκόλου καὶ τῆς τῶν δανείων διαπραγματεύσεως. μ' ὅλον τοῦτο εὐγνωμονῶ πρὸς αὐτήν, ὡς προεῖπον, διά τε τὴν προαίρεσίν της, καὶ διὰ τὴν ἐν εἰλικρινείᾳ ἀδελφικὴν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ διάθεσιν.

Τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν ἀνίσως καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ἤθελον δείξει, βέβαια δὲν ἤθελον πολιτευθῆ πέρυσιν, ἴσως πρὶν τῆς εἰς τὸ μοναστήριον ἀφίξεώς της,περὶ τῶν χιλίων γροσίων ἐκείνων τῶν ἀπὸ λεονιδίου διορισθέντων μοι νὰ λάβῃ τῶν ἄνευ ὁμολογίας, καὶ τῶν δι' ὁμολογίας, εἰπόντων, νὰ στέκωνται. οὔτε ἤθελον φανῆ, ὡς ἐφάνησαν, χωρὶς νὰ θελήσωσιν ἤδη νὰ ἀναπληρώσουν τὴν τότε διορίαν των μὲ αὐτὰ τὰ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ κυρίου Καλλινίκου γρόσια χίλια, ἀλλ' ἐδιωρίσθη ὁ ἀδελφὸς παρ' αὐτῶν διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἔμβασιν αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐντεῦθεν μέσον Θεσσαλονίκης ἢ Κωνσταντινουπόλεως, μὴ θελήσαντες νὰ κρύψωσιν κἂν τὴν πολιτικήν των καὶ νὰ διορίσωσιν εἰς τὸ νὰ μετρηθῶσιν εἰς ἐμὲ ταῦτα παρὰ τῆς πανοσιότητός του, ἀντὶ ἐκείνων τῶν παρὰ τῶν λεονιδιωτῶν διωρισθέντων μοι.

ἂς εἶναι καλὰ ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὄψεται κύριος πρόβατον καὶ περὶ ἐμοῦ εἰς παρηγορίαν μου. τὸ νὰ μὴ δικαιοῦταί τις παρὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ νὰ παρρᾶται, χρεία ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς, ὅτι ὅπου ἐστὶ δίκαιον δὲν θέλει ἀπωλεσθῆ ἓν καὶ μόνον μὲ δυσαρεστῆ τὸ νὰ γενῶμεν θέατρον τῷ κόσμῳ. ὅταν ὅμως ἡ αἰτία δὲν προέρχεται ἀπὸ μέρους μου, δὲν μὲ ἐλέγχει ἡ συνείδησίς μου, ὡς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἀναφέρομαι.

ἡ ἀγάπη της δύναται νὰ κατορθώσῃ μὲ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐν εἰλικρινείᾳ πρὸς ἐμὲ διαθέσεώς της, ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον, χωρὶς τινὸς ζημίας τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου, διὰ νὰ μοὶ σταλθῆ τὶ τῆς ἰδιοκτήτου μοι περιουσίας δίκαιον, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ εἰς τὸ νὰ τὸ λάβω ἄλλως πως μὲ τρόπον μὴ εὐάρεστόν μοι.

εὐχαριστῶ τῷ Κολύγᾳ της Πανοσιωτάτῳ ἁγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ κυρίῳ μοι Κυρίλλῳ διὰ τοὺς πρός με δι' αὐτῆς ἀσπασμούς του, καὶ ὁποῦ περιμένει τὸν ἐρχομόν μου διὰ νὰ συνεπιτροπεύωμεν. παρακαλῶ ἂς ἀποδώσῃ πρὸς τὴν πανοσιότητά του τοὺς αὐτοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμούς μου. λέγουσα τῇ αὐτοῦ Πανοσιότητι ὅτι καλὸν συνεπίτροπον ἔχει καὶ Κολύγαν τὴν ἀγάπην της, καὶ λαμβάνω εὐχαρίστησιν οὐκ ὀλίγην νὰ μανθάνω ὅτι ἀμφότεροι συνεπιτροπεύετε διὰ πολλοὺς χρόνους. καὶ ἐπεύχομαι ὑμῖν μακρόθεν τὴν ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐδοκιμήσει μετὰ κοινῆς εὐαρεστήσεως εἰς ταύτην τὴν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ὑπουργίαν, καὶ μένω.

Τῆς περιποθήτου μοι Πανοσιότητός της, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός, καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρόθυμος

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης

25

Σχέδιον

Διὰ τῆς παρούσης ἐνσφραγίστου τε καὶ ἐνυπογράφου ἡμῶν ὁμολογίας, δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες, ὅτι ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ χρείαν καὶ ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης, παρὰ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἤδη εὑρισκομένου πανοσιολογιωτάτου ἡμετέρου συναδελφοῦ καὶ συγκοινοβιάτου, καὶ γέροντος τῆς καθ' ἡμᾶς συνάξεως κυρίου Νικηφόρου χαρτοφύλακος ἰβηρίτου τὸν ἀριθμὸν γροσίων 40000 -ἤτοι τεσσαράκοντα χιλιάδας γρόσια, κεφάλαιον καθαρόν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, ὁπόταν δὲ ἤθελε ζητήσῃ αὐτὰ ἡ πανοσιολογιότης του, ὑποσχόμεθα νὰ τῷ τὰ ἀπολογηθῶμεν ἑτοίμως μετὰ τοῦ δεδουλευμένου αὐτῶν τόκου. διὸ ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα ἐνσφράγιστος καὶ ἐνυπόγραφος ἡμῶν ὁμολογία, καὶ ἀπεστάλη παρ' ἡμῶν τῇ αὐτοῦ πανοσιολογιότητι, καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

ἅγιον ὄρος 1833 ἰουλίου 1

26

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἁγίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν

ἰβήρων, κυρίῳ Θεοδοσίῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθήτῳ, παναισίως

εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, εἰς τὴν τῶν ἰβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 17 τοῦ παρελθόντος 7/βρίου ἔλαβον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ κυρίου εὐτροπίου τὸ ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος ἰουλίου μηνὸς ἐκδεδομένον ἀδελφικόν της γράμμα, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, εἶδον ἀκολούθως καὶ ὅσα μοὶ σημειοῖ.

καὶ εὐγνωμονῶ εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ὅποῦ μοὶ γράφει, ὅτι νὰ τραβίξω πρὸς τὸν ἅγιον Θεσσαλονίκης μίαν πόλιτζάν μου γροσίων χιλίων, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη της θέλει ἀπολογηθῆ αὐτὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα ἐξ ἰδίων της, διὰ χάριν της πρὸς ἐμέ.

περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς πολίτζης μοὶ γράρετε κοινῶς καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ κάμω τὴν περὶ ταύτης ἀπάντησιν εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν.

'Αγαπητέ, ἡ περὶ αὐτῶν τῶν χιλίων γροσίων διάθεσίς της εἶναι μὲν ἐπαινετή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖα. διότι νὰ εὐεργετῇ τις τινὰ ἄπορον καὶ μὴ ἔχοντα παρηγορίαν τινά ἀπὸ ἰδίων του, βέβαια φαίνεται ἡ τοιαύτη δωρεά, εὐεργεσία ἐπαινετή. τὸ δὲ νὰ εὐεργετῇ τὶς τὸν ἔχοντα παρηγορίαν ἐξ ἰδίων του, ὡς ἐμὲ αὐτόν, ἔχοντα οὐ μόνον παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ κτῆσιν ἰδίαν, καὶ μὴ ἔχοντα ἀνάγκην δωρεᾶς ἄλλου, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, μάλιστα καὶ περιττόν. ὅθεν τὴν ἣν διάθεσιν δεικνύει πρὸς ἐμὲ (διὰ τὴν ὁποίαν καὶ εὐγνωμονῶ πρὸς τὴν ἀδελφικήν της ἀγάπην, ὡς προεῖπον διὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς χορηγίας τῶν αὐτῶν χιλίων γροσίων, ὡσὰν νὰ ἔλαβον παρ' αὐτῆς ταῦτα τὰ χίλια γρόσια) δύναται νὰ τὴν ἀποδείξῃ πλέον σαφεστέραν μὲ τὴν ἀπὸ μέρους της παρακίνησιν πρὸς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐν ὀλίγοις τῇ λέγω, ὅτι φρονῶ ἀνίσως ἡ ἀγάπη της θελήση θέλει κατορθώσει, ὅπερ ἤθελε γίνει καὶ ὅταν δὲν ἤθελε γίνει, θέλω γνωρίσει ὅτι δὲν θέλει νὰ κατορθωθῇ τι. ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅταν μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους θελήσῃ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν ἀδελφικόν της οἶκτον, δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ νὰ μοὶ σταλθῇ ἀπὸ μέρους τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἡ ἀποζημίωσις τῆς ἰδιοκτήτου μοι περιουσίας, ἥτις ἐδαπανήθη εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου.

Χωρὶς νὰ γίνηται παραβολὴ μετὰ τινῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς ταξειδίοις τότε ὄντων, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου τῶν ἑαυτῶν εἰδῶν ἐξοδευθέντων καὶ ἤδη ταῦτα ἀπαιτούντων. διότι ἡ τοιαύτη παραβολὴ δὲν εἶναι ἁρμοδία, ὡσὰν ὅποῦ ἐκεῖνοι ἐν τοῖς ταξειδίοις ὄντες, καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μοναστηρίου τρεφόμενοι ἀπὸ ἐλέη χριστιανῶν καὶ ἀπολαμβάνοντες βοηθείας, ἤδη ἐπανέκαμψαν μὲ κόλπον ὁποσοῦν ζεστόν, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον παρέ-

δωκαν, καὶ ὁ κόλπος των δὲν ἐψυχράνθη κατὰ πάντα, ἀλλὰ μένει πάλιν ζεστός. Ἐμοῦ δὲ ἡ ἰδιόκτητος περιουσία ἅπασα καταναλωθεῖσα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου, ὁ ἐμὸς κόλπος εἶναι οὐχὶ κἂν χλιαρός, ἀλλὰ κατὰ πάντα ψυχραμένος καὶ παγωμένος. ἀνίσως θελήσῃ τις νὰ κάμῃ παραβολὴν περὶ τῆς ἐμῆς ἰδιοκτήτου περιουσίας, ἂς τὴν κάμῃ μὲ τὴν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν τότε διὰ προφασιζομένην δειλίαν λαβόντων ἅπασαν τὴν αὐτῶν ἰδιόκτητον περιουσίαν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βελονίου, καὶ ἀναχωρησάντων ἔξω τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους, διὰ μοναστηριακοῦ ναύλου ἀπὸ 48 χιλιάδων γροσίων, συμπαραλαβόντων καὶ τὰ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ ἐν τῇ μοναστηριακῇ κάσσῃ χρυσὰ χρήματα, καὶ παραπονεμένων τότε πρὸς ἐμὲ διὰ γράμματός των ἀπὸ Σκιάθου εἰς Σκόπελον (Ζητήσαντά με παρ' ἐκείνων βοήθειαν τινὰ καὶ παρηγορίαν εἰς τὴν ὑστέρησιν ἣν εἶχον, φυγὼν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλαπούτ πασᾶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν διωκόντων με) λεγόντων ἐκείνων καὶ προφασιζομένων ἀνέχειαν, ὅτι τὰ ἅπερ ἔλαβον ἐκ τοῦ μοναστηρίου χρυσὰ χρήματα ἐλογαριάσθησαν μὲ ἀνεβασμένην εἰς τὰ αὐτόθι τιμήν, καὶ ἔξω τοῦ ὄρους εὑρίσκονται μὲ κατεβασμένην καὶ ἤδη ἐπιστραφέντων τῶν τοιούτων ἀδελφῶν εἰς τὴν μονὴν (μετὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὰ ὧδε εἰς ἀπολαβὴν ἐνοικιακῶν εἰσοδημάτων ἐφ' ὅρου ζωῆς των, ἕνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των καὶ αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἰδία μονὴ ἀναφέρει πρὸς τὴν ἐνταῦθα Κυβέρνησιν) μὲ τὸν ὄγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων εἰς τὸν κόλπον μὲ ζέσταν μεγάλην, ἔχουσιν αὐτὰ κατ' εὐαρέστησίν των ἤδη μὲ τετραπλάσιον τῆς ἀναβάσεως τιμήν. καὶ ἐκτὸς τούτων τῶν χρυσῶν χρημάτων ἔχουσι καὶ ἅπερ ἐκράτησαν ἀπὸ ἀφιερώσεις χριστιανῶν εἰς τὴν μονὴν ἐκ τῶν ταξειδίων των πολύτιμα εἴδη, ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ μελενίκου πολυτιμότατον χρυσοῦν περιζώνιον, τὸ διὰ τοσούτων πολυτίμων λίθων, μάλιστα τοῦ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἑνὸς μεγίστου. τὸ ὁποῖον ἤδη εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρημάτων ἐκτιμεῖται ἀπὸ 200 χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ μὴν εἴπω ἴσως καὶ περισσότερα. διὰ τὸ ὁποῖον αὐτὸ μόνον εἰς τὰ ὧδε φωνὰς κωδώνων καὶ καμπάνων ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὦτα τῶν πολλῶν. καθὼς ὁ κύριος εὐτρόπιος δύναται νὰ πληροφορήσῃ ὑμᾶς, ὁποῦ πρὸ ἡμερῶν εὑρέθη ἡ ὁσιολογιότης του εἰς μίαν συναναστροφὴν ἀρχιερατικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπισήμων ὑποκειμένων, διηγουμένων περὶ πολυχρηματίας ἡμετέρου ἀδελφοῦ καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ τοῦ περιζωνίου, θεωρησάντων αὐτό, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κρατούντων αὐτὸ εἰς τὰ ὧδε, καὶ ἐπαπορούντων πῶς εὑρέθη εἰς τοιαύτας χεῖρας τὸ τοιοῦτον εἶδος, καὶ πῶς εἰσέτι κατακρατεῖται καὶ δὲν παραδίδεται εἰς τὴν μονήν, εὑρισκομένην εἰς ἀνάγκην κατὰ τὴν φήμην.

μετὰ τῆς τῶν τοιούτων ἰδιοκτήτου περιουσίας ἂς κάμῃ παραβολὴν καὶ ἡ ἀγάπη της τὴν ἐμὴν ἰδιόκτητον περιουσίαν, ὁποῦ ἡ πανοσιολογιότης των ἀναχωρήσαντες τότε οἴκοθεν διωκόμενοι παρ' οὐδενός, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἵνα διασώσωσι τὴν ἑαυτῶν πολυχρηματίαν, καὶ ἤδη ἐπιστραφέντες ἔχουσιν αὐτὴν σῶαν καὶ πληθυνομένην μὲ ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρυσῶν χρημάτων των (τῶν περισ-

σοτέρων ὄντων ἀπὸ τῆς παρακαταθήκης ἐκείνου τοῦ πολυταλάντου καπέλου Ἀ-βραμίου μοναχοῦ) καὶ ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν σιδηροῦν κρεατο-κόπτην του, καὶ τὸ παλιοσκέπαρνον μὲ τὸ ὁποῖον ἔσκιζον τὸ δαδίον, ἅτινα ἐλη-σμόνησαν νὰ συμπαραλάβουν τότε, ὅτε παρέλαβον καὶ τὰς σκάρας των μασίας καὶ σιδηρόφτιαρα. καὶ ἡ ἐμὴ περιουσία ἐμποδισθεῖσα παρὰ τῆς ἀδελφότητος, καὶ οἰκειοποιηθεῖσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φυλάττοντος αὐτὴν ὑποτακτικοῦ μοι μακα-ρίτου Δωροθέου, μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκήματός μου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἔξωσίν του, καὶ τούτου σφράγισιν, καὶ πρότασιν εἰς ἐκεῖνον ὅτι ἡ ἀδελφότης ἀποκριθή-σεται περὶ ταύτης πρὸς ἐμέ, ὁποῦ ἐκεῖνος ἔλαβεν ἐγγράφως παρ' ἐμοῦ ὅρδινον νὰ τὴν ἐξάξῃ, ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ κομίσῃ αὐτὴν πρὸς ἐμὲ εἰς τὴν σκόπελον, καὶ περὶ ταύτης εὑρίσκονται παρ' ἐμοὶ ἔγγραφα αὐτόθεν ὅτι φυλάττεται καὶ θέλει μοὶ παραδοθῇ ἐπανακάμψαντί με αὐτόθι. ἡ ἐμὴ λέγω περιουσία ἐξοδευθεῖσα εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ἤδη κρίνεται εὔλογον παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὅτι ὅσοι ἔχασαν καὶ νὰ μὴν ζητοῦν τίποτε, καὶ ὅσοι δὲν ἔχασαν νὰ ἔχωσι τὰ ἑαυτῶν σῶα καὶ ἀνελειπῆ καὶ νὰ παραλάβουσι καὶ τὰ ἐλησμονηθέντα κρεατοκόπτην καὶ παλι-οσκέπαρνον, ἀπολαμβάνοντες καὶ τὰ ἐνοικιακὰ ἀκαράτια ἕνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των. μετὰ τῶν τοιούτων ἐγὼ ἀγαπητὲ κάμνω τὴν παραβολὴν καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν ἰδιόκτητόν μοι περιουσίαν διὰ νὰ ζήσω, μήνας ὑστερημένος ταύτης, καὶ μὴ ἔχων ἐνοικιακὰ ἀκαράτια καὶ ἀπολαύσεις, οὐδὲ οἴκημα κατοικήσεως,οὐδὲ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι. καὶ ἐπειδὴ ἡ ζήτησίς μου εἶναι δικαία, ἂς μὴ δείξῃ συστολήν τινα ἡ ἀγάπη της, ἀλλ' ἂς παρακινήσῃ τὴν ἀδελφότητα, ὡς ἔχουσα τὸν λόγον καταπειστικὸν διὰ νὰ μὲ δικαιώσῃ ἡ ἀδελφότης μου καὶ παρηγορήσῃ με ἐκ τῆς ἰδιοκτήτου μοι περιουσίας, ἀποστέλλουσά μοι αὐτὴν ὡς δίκαιόν μου ἢ τέλος πάντων ἂς μὲ ἀναπαύσῃ μὲ συγκατάβασίν μου, μὲ τὸν τρόπον ὁποῦ καὶ ἤδη ἐπρότεινον τῷ ἀδελφῷ κυρίῳ εὐτροπίῳ διὰ νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀδελφότητά μοι, ἐπὶ κοινῆς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου συνάξεως.

μοὶ σημειοῖ ἡ ἀγάπη της ὅτι τὸ μοναστήριον εὑρίσκεται εἰς ἀνάγκην, καὶ μόλις ἐξοικονομεῖται τὰ τοῦ μοναστηρίου καθημερινὰ ἔξοδα, καὶ τὰ ἄφευ-κτα δοσίματα. περὶ τούτου ἀγαπητὲ δὲν εἶναι δικαιολόγημα. διότι ἐξοικο-νομοῦντες σὺν θεῷ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα, δὲν γίνεται ἔλειψις τῶν καθημερινῶν ἀναγκαίων. ἐγὼ δὲ ὑστερημένος τῆς ἰδιοκτήτου μοι περιουσίας, ἔχω ὑστέρησιν κατὰ πάντα τῶν καθημερινῶν αὐτῶν ἀναγκαίων, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν δικαίαν μοι ἰδιόκτητον περιουσίαν διὰ νὰ προφθασθῶ εἰς τὴν ὑστέρησίν μου.

καὶ ἂν ἴσως τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορῇ εἰς ἀπολογίαν αὐτοῦ τοῦ δικαίου μοι, ἂς τὸ ἀπολογηθῶσι πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ δίκαιόν μου, δι' ἐγκρίσεως τοῦ μοναστηρίου, οἱ μὲ τὸν ὄγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων ἤδη ἐπιστραφέντες, καὶ μὴ καταβαλόντες τι εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ὥσπερ ἅπασα ἡ ἐμὴ περιουσία εἰς τὴν τούτου ἀνάγκην κατηναλώθη καὶ ἐδαπανήθη. ἀνίσως δὲ οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔρχονται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον τῆς τοιαύτης καταβολῆς μὲ τὴν τοῦ

μοναστηρίου ἔγκρισιν, καὶ τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορεῖ εἰς ἀπολογίαν τοῦ δικαίου μοι, ἰδοὺ ὁ εὔκολος τρόπος, τὸν ὁποῖον θέλει προβάλει ὑμῖν ὁ ἀδελφὸς κύριος εὐτρόπιος, ὡς προεῖπον, διὰ νὰ μὲ ἀναπαύσητε οὐκ ἐν χρήμασιν ἀμέσως ἐν τ' αὐτῷ, ἀλλ' ἐτησίως, κατὰ τὸ περικλειόμενον πρὸς αὐτὴν σχέδιον, κατὰ τὸν ἴδιον δηλαδὴ τρόπον ὁποῦ καὶ οἱ πάντες ἀδελφοὶ κρατοῦσι ἔγγραφα, κατὰ τὸν ὁποῖον τρόπον εἶναι ἐκτεθημένα καὶ τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ μοι τῷ ἐν τῇ Πορταϊτίσῃ εὑρεθέντα, καὶ ἤδη αὐτόθι σωζόμενα, προεκδιδομένα πρὸς ἐμὲ ἀπὸ 1821 Ἰανουαρίου 1, τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων, διὰ νὰ παύσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφότητος πᾶσα τοιαύτη ἀλληλογραφία, καὶ ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῇ μεταξὺ ἡμῶν ἡ κατὰ Χριστὸν ἀνέκαθεν ἀδελφικὴ ἀγάπη, πρὸς ὄφελος οὐκ ὀλίγον καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς κρίνω, ζῶντος μου καὶ μετὰ θάνατόν μου.

εἰδὲ οὔτε κατ' αὐτὸν τὸν εὔκολον καὶ πρὸς τὸ μοναστήριον, ὠφέλιμον τρόπον, δὲν θελήσῃ ἡ ἀδελφότης νὰ καταπεισθῇ μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους τῆς αὐτῆς παρακινήσεως διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν τότε πλέον ἄλλος ὁ λόγος δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἡ ἀνέκαθεν, καὶ μὴ θέλουσα νὰ μ' ἔχῃ ἀδελφόν της ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον δὲν ἔρχεται εἰς τὴν τοιαύτην οἰκονομικὴν πρᾶξιν καὶ τότε ἐξάπαντος θέλω γνωρίσει σαφεστέρως τὴν τῆς ἀδελφότητός μου πρὸς ἐμὲ ἐνδόμυχον διάθεσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν καὶ μένω:

ὅλως αὐτῆς

Τῇ 1 8/βρίου 1833: Ναύπλιον

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

27

Πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων κ. Θεοδόσιον εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος

Πανοσιώτατε ἅγιε ἀρχιμανδρίτα κ. Θεοδόσιε,

Σὲ εὔχομαι ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τὸν σκοπόν μου μὲ τὸν ὁποῖον ἠβουλήθην νὰ γράψω πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Νικηφόρου, πληροφορεῖσαι ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν πανοσιότητά τους γράμμα μου. Ἀπορῶ ἀγαπητέ, πῶς οἱ Πατέρες ἠθέλησαν νὰ φερθοῦν ἐναντίον τῆς Συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κ. Νικηφόρον, καὶ παρεξενεύομαι περισσότερον διὰ τὴν πανοσιότητά σου, γνωρίζοντας τὰ αἰσθήματά σου, καθὼς καὶ μερικῶν ὁποῦ σοῦ ὁμοιάζουν, διὰ τὶ νὰ μὴ δώσητε νὰ καταλάβουν ἕως τώρα οἱ πατέρες τὴν ἄδικον ἐπιμονὴν ὁποῦ κάμουν εἰς τὰ δίκαια τοῦ κ. Νικηφόρου καὶ ἑπομένως τὴν ζημίαν καὶ κατηγορίαν ὁποῦ προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους. σπούδασον μὲ τοὺς ὁμόφρονας εἰς τὰ αἰσθήματά σου, διὰ νὰ διορθωθῇ αὕτη ἡ ὑπόθεσις μὲ τὸ μέσον μου, ὅτι δὲν ἀποβλέπω εἰς κανένα ἰντερέσιον, ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι εἶμαι φίλος τοῦ δικαίου, καθὼς καὶ φίλος τῶν πα-

τέρων, καὶ καλοθελήτης τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ μήτε τὴν ζημίαν του, ἀλλ' οὔτε τὴν κατηγορίαν του. Ἔχεις φρόνησιν καὶ κρίσιν καὶ μὴν ἀφήσῃς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν νὰ μακραινεύσῃ, τόσον μόνον σὲ λέγω καὶ βάθυνον τὰ περαιτέρω. Εὔχομαι τὰ γραφόμενά μου νὰ σοῦ δώσουν ἱλεκτρισμὸν διὰ νὰ συλλεκτρισθοῦν καὶ ἄλλοι μαζί σου, ὅτι μὲ κακοφαίνεται Θεοδόσιος νὰ ἐπιτροπεύῃ καὶ Νικηφόρος νὰ ἀδικῆται.

Περιμένων ἀπάντησίν σου, σοὶ εὔχομαι τὰ ἐφετὰ καὶ σωτήρια

1833. Ὀκτωβρίου 7, ἐν Ναυπλίῳ:

† ὁ. . .[1] *Κύριλλος*

28

Τοῖς πανοσιωτάτοις ἁγίοις ἐπιτρόποις καὶ λοιποῖς προεστῶσι τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, τοῖς ἐν Χριστῷ μοι καὶ περιποθήτοις ἀδελφοῖς, πανσεβάστοις. Εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Τὴν ὑμετέραν περιπόθητόν μοι πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Πολλάκις ἔγραψα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἠξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπά μοι δεινὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μου, προέρχεται καὶ τοῦτο ἐξ ἁμαρτιῶν μου.

Πέρυσι κατὰ τὸν Αὔγουστον εἶχον γράψῃ ὑμῖν, περικλείων καί τινα γράμματά μου πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους ἀποτεινόμενα διὰ ἕνα λογαριασμόν μου ἀπὸ γρόσια 16466 ὁποῦ ἀπέρατην εἰς λογαριασμὸν αὐτῆς τῆς Κοινότητος τῷ 1821 ἀπὸ ἐξαργυρώσεως πέντε αὐλικῶν μοι ἀρχιερατικῶν ὁμολογιῶν, ἀπὸ κεφαλαῖα γρόσια δέκα χιλιάδων. οὐσῶν ἐκείνων τῶν ὁμολογιῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐν Κ/πόλει ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς κοινότητος, τοῦτε ἡμετέρου συναδελφοῦ κυρίου Ἱλαρίωνος καὶ τοῦ μακαρίτου ἀρχιμανδρίτου Θεοδοσίου Σταυρονικητιανοῦ, καὶ οὐδὲ περὶ τούτου παρ' ὑμῶν καμίαν ἀπάντησιν. ἔμαθον μετὰ ταῦτα τότε καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ παραδελφοῦ μου πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Λανιήλ, ὁποῦ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ πανοσιότητα εἶχον γράψῃ ἰδιαιτέρως περὶ τούτου, ὅτι ὁ ἡμέτερος συναδελφὸς κύριος Ἱλαρίων ἦλθεν αὐτόσε ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ ἐδιωρίσθη ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει μετά τινος προηγουμένου βατοπαιδινοῦ τοὔνομα Μελχισεδὲκ καὶ ὅτι ἐθεώρησε μετὰ τῆς κοινότητος τοὺς παλαιοὺς λογαριασμούς του καὶ ἔλαβε μίαν ὁλοσφράγιστον ὁμολογίαν δι' αὐτοὺς ἀπὸ γρόσια 18.000. εἶχον μάθει ὅμως ὕστερον ὅτι δι' ὅλην αὐτὴν τὴν ποσότητα τῶν 18 χιλιάδων γροσίων ἔλαβεν εἰς μετρητὰ γρόσια 6 χιλιάδας καὶ διὰ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας μόνον ὁμολογίαν. καὶ θέλων νὰ μάθω ἐπὶ τίνι ὀνόματι ἔλαβε τὴν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων ὁμολογίαν ἔγραψα αὐτόθι εἰς ἡμετέρους ἀδελφοὺς νὰ μὲ πληροφορήσωσι, καὶ καμίαν ἀπάντησιν

1. Δυσανάγνωστος τίτλος ἀρχιερέως.

περὶ τούτου δὲν ἔλαβον. Ὅθεν βιασθεὶς ἔγραψα ὕστερον αὐτόθι εἰς μὴ συγκοινοβιάτας μοναχούς, ἀλλ' εἰς φίλους εἰλικρινεῖς, οἵτινες μὲ ἐπληροφόρησαν μὲ γράμματά των ὁποῦ ἔλαβον κατ' αὐτὰς ὅτι μόνον 6 χιλ. γρόσια ἔλαβεν εἰς μετρητὰ ὁ κύριος Ἱλαρίων διὰ τοὺς λογαριασμούς του ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας ἔλαβεν ὁμολογίαν τότε ὁλοσφράγιστον σὺν τόκῳ ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου.

Πληροφορηθεὶς τοίνυν τὰ διατρέξαντα, εἶπον ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὁ κύριος Ἱλαρίων μὴ θέλων ἴσως νὰ φέρῃ ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματός μου εἰς τὴν κοινότητα ἔλαβε ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου καὶ ὅτι φαίνεται νὰ τὴν ἔλαβεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁσιολογιωτάτου Γέροντος καὶ ἡμετέρου συανδελφοῦ του κυρίου Γερμανοῦ, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτόσε παρὰ τῇ αὐτοῦ ὁσιολογιότητι διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸν χρονικὸν τόκον εἰς ἐμὸν βέβαια λογαριασμόν, λαβὼν ἡ ὁσιότης του εἰς λογαριασμόν του τὰ μείναντα εἰς μετρητὰ τὰ γρόσια 6.000 ἓξ χιλιάδας.

καὶ ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἐκατήντησεν ἡ ὁσιότης του αὐτὸν τὸν λογαριασμόν μου καὶ ἔλαβε ταύτην τὴν τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων ὁμολογίαν, παρατρέξας μὲ ζημίαν μου οὐκ ὀλίγην τὸν τῶν δέκα τριῶν ἐτῶν τόκον. ἐκείνου τοῦ δικαιοῦντος μοι ἀπὸ γρόσια 10.000 μόνον κεφαλαίου τῶν πέντε αὐλικῶν ὁμολογιῶν συμποσούμενον εἰς γρόσια 13.000 καὶ ἔλαβον ὁμολογίαν ἕνεκα μόνου τοῦ κεφαλαίου γρόσια δώδεκα χιλιάδων, ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυρίου Γερμανοῦ εἰς λογαριασμόν μου, ἀκολουθεῖ κἂν αὕτη ἡ ὁμολογία νὰ ἔλθῃ διὰ τούτῳ τῷ λόγῳ εἰς χεῖρας μου, ὁμοῦ καὶ ὁ ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένος χρονικὸς ταύτης τόκος.

διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν πανοσιότητα νὰ δείξητε κἂν κατὰ τοῦτο τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πείθοντες λόγοις τὸν ἀδελφόν ὁσιολογιώτατον κύριον Γερμανόν, διὰ νὰ παραδώσῃ ὑμῖν, εἰς τὸ κοινὸν δηλ. τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, αὐτὴν τὴν εἰς τὸ ὄνομά μου ὁλοσφράγιστον ὁμολογίαν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων, τὴν ὁποίαν παραλαμβάνοντες θέλετε κρατεῖ, ἀντ' ἐμοῦ εἰς τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν, καὶ νὰ συνάξητε ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους τὸν ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένον χρονικὸν αὐτῆς τόκον, εἰς λογαριασμόν μου. καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως. δηλωτικῶς τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγείας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν γραφομένων μου. τὴν ὁποίαν ὑμῶν ἀπάντησιν, ἂν ὁρίζητε, δίδετε τῷ ἐμῷ καλογήρῳ ὁσιολογιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριὴλ, διὰ νὰ λάβῃ φροντίδα περὶ τῆς εἰς τὰ ὧδε ταύτης ἀποστολῆς ἐσωκλείων αὐτὴν τὰ γράμματά του πρὸς ἐμέ, καθὼς καὶ τὸ παρόν μου πρὸς τὴν αὐτοῦ ὁσιολογιότητα περικλείω διὰ νὰ τὸ ἐνχειρίσῃ ὑμῖν, καὶ μένω:

Τῆς ὑμετέρας περιποθήτου μοι πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
Τὴν 27 Νοεμβρίου 1835 *καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς*
ἐν Ἀθήναισι *Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης*

29

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Χαρτοφύλαξ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς Μονῆς τῶν 'Ιβήρων ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ περιπόθητε κὺρ Νικηφόρε! Τὴν πανοσιολογιότητά σου ἀδελφικῶς τοῖς χείλεσι κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν σὺν τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι Χριστῷ μετὰ δὲ τοὺς ἀδελφικοὺς ἡμῶν ἀσπασμούς δηλοποιοῦμεν σοι, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἀνωμαλίας ὁ εἰς Μοσχοννήσια ὑπάρχων διωρισμένος ταξειδιώτης συναδελφὸς ἡμῶν προηγούμενος Γρηγόριος, ἵνα διασώσῃ ἑαυτὸν κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Σάμον, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς αὐτῷ δεδομένους παρὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου μοναστηριακοὺς ἡμῶν ἱεροὺς θησαυρούς. ἐκεῖσε λοιπὸν εἰς Σάμον διατρίβων, ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος ἅγιος Σάμου κὺρ Κύριλλος, ὁ ἤδη εἰς τὴν ἑλληνικὴν 'Επικράτειαν μετωκισθεὶς ὅλους τούτους τοὺς θησαυροὺς συνισταμένους εἰς μέρη διαφόρων ἁγίων λειψάνων, ὡς διαλαμβάνονται εἰς ἰδιαιτέρον ἐνσφράγιστον κατάλογον, συνοδευόμενον ἤδη μὲ τὸ παρόν. ὁ προηγούμενος δὲ μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ λάβῃ ὀπίσω παρὰ τῆς πανιερότητός του ταῦτα, ἠναγκάσθη νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν τότε ἔκτακτον 'Επιτροπείαν τὴν κατὰ τὴν Σάμον οὖσαν. ἀλλ' ἡ πανιερότης του ἀποκριθεῖσα εἰς τὴν 'Επιτροπείαν τὰς αἰτίας δι' ἃς τὰ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προηγουμένου, τὰ κρατεῖ καὶ τὰ φυλάττει ἕκτοτε ἄχρι τῆς σήμερον, καθὼς ἐκ τῶν ἐσωκλείστων ἐγγράφων τῆς τε πανιερότητός του, τῆς ἐκτάκτου 'Επιτροπείας, καὶ τοῦ προηγουμένου θέλει πληροφορηθῇ.

μετὰ τούτων δὲ τῶν ἁγίων λειψάνων, ἅπερ ἔλαβεν ἐκ τοῦ προηγουμένου Γρηγορίου, συγχρόνως ἐπῆρε καὶ ὅσα εἴχομεν δεδομένα καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν αὐτὴν σάμον διωρισμένον ταξειδιώτην τὸν ἐκκλησιάρχην παπᾶ Διονύσιον Σάμου, καθὼς ὁ αὐτὸς παπᾶ Διονύσιος μᾶς ἔγραψε πρὸ πολλοῦ μὲ γράμμα του, τὸ ὁποῖον εὑρισκόμενον μετὰ τῶν χειρογράφων τοῦ μακαρίτου 'Ονουφρίου παρέπεσε, καὶ δὲν τὸ ἔχομεν νὰ σοὶ τὸ πέμψωμεν πρὸς πληροφορίαν σου.

ἔχοντες δὲ πρὸ πολλοῦ σκοπὸν νὰ ἀποστείλωμεν κανένα τῶν συναδελφῶν ἡμῶν, ἵνα λάβῃ αὐτὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητός του, καὶ ἀποκομίσῃ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Μονὴν δὲν εὐκολύνθημεν, ἐμποδισθέντες ἀπὸ ἄλλους οὐσιωδεστέρους περισπασμούς. ὅθεν ταῦτα πάντα τὰ μοναστηριακὰ ἡμῶν ἅγια λείψανα εὑρίσκονται ἄχρι τῆς σήμερον εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του, πρὸς τὸν ὁποῖον γράφοντες ἤδη εὐχαριστήριον γράμμα διὰ τὴν περὶ αὐτὰ εἰδειχθεῖσαν ἐκ μέρους του ἀρχιερατικὴν Πρόνοιαν, στέλλοντες δὲ ὡς ἔφημεν, καὶ κατάλογον τούτων ἁπάντων πρὸς τὴν πανοσιολογιότητα. εὐχόμεθά σε ἀπὸ καρδίας ὅπως τὰ ἔγγραφα ταῦτα παραλαβών, μεταχειρισθῇς τοὺς καταλλήλους τρόπους, καὶ παραλάβῃς παρὰ τῆς πανιερότητός του διὰ καταλόγου τοὺς μοναστηριακοὺς ἡμῶν αὐτοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους μετὰ τὴν παραλαβὴν σφραγίσας ἀσφαλῶς θέλεις μᾶς τοὺς ἀποστείλῃς μὲ κανένα τῶν γνωστῶν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου, πλοίων, τὰ ὁποῖα συχνάζουσιν ἐνταῦθα ἕνεκα ξυλικῆς.

ἐπὶ τούτοις δηλοποιοῦμεν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου ὅτι ἀπό τινος Δοχειαρίτου ταξειδιώτου ὄντος κατὰ τὴν Γαστούνην, ἐπληροφορήθημεν, πῶς ὁ ἐκεῖσε διατελῶν Διοικητής, ὅστις ὑπάρχει εἷς τῶν...[1] *πελοποννησίων, οὐκ οἴδομεν ὅπως ἐπῆρε καὶ ἡ...*[2] *τὰ ὅσα μοναστηριακὰ ἅγια λείψανα εἴχομεν δεδωμένα πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἐκεῖσε μοναστηριακὸν ἡμῶν μετόχιον διωρισμένον ταξιδιώτην προηγούμενον Κάλλιστον, καὶ ὡς μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς Δοχειαρίτης, ὀλίγος καιρὸς εἶναι καθ' ὃν τὰ ἐπῆρε. καὶ δὲν μᾶς γράφει καὶ ὁ Κάλλιστος διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦ τὰ ἐπῆρε, ἀλλὰ μόνον διὰ στόματος τοῦ Δοχειαρίτου μᾶς δίδει ταύτην τὴν εἴδησιν. ἀξιοῦμεν ὅμως καὶ περὶ τούτων τὴν σὴν πανοσιολογιότητα νὰ μεταχειρισθῇς οὓς οἶδας δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ τὰ παραλάβῃς καὶ ἀσφαλῶς ἀποστείλῃς εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Μονήν.*

Τελευταῖον δηλοποιοῦμεν σοι καὶ περὶ ἑνὸς ἀρχιερέως Ἐλασσῶνος, ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς ἅγιον ὄρος ἐφ' ἱκανὸν καιρόν. μὴ ἔχων δὲ ἀρχιερατικὰ ἱερὰ ἄμφια κατὰ παράκλησίν του τῇ ἐδώκαμεν μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν συνισταμένην ἀπὸ στιχάριον, ἐπιτραχήλιον, περιζώνιον, ἐπιμάνικα, σάκκον καὶ ὠμόφορον, καὶ μὲ αὐτὴν περιφερόμενος εἰς κελλεῖα, σκήτας καὶ εἰς Μοναστήρια ἐλειτούργει, ἐξοικονομούμενος εἰς τὴν πτωχείαν του, ἀλλ' ἡ πανιερότης ἀηδῶς φερόμενος καὶ ἀχαριστήσας εἰς τὴν τῆς Μονῆς ἡμῶν συμπάθειαν, κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ἁγίου ὄρους, καὶ ἦλθεν αὐτόσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὅλην ταύτην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἕως τώρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν. ἀφοσιοῦμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς μέριμναν καὶ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐχόμενοι ὅπως δι' εὐσχήμου τρόπου ἐξοικονομήσῃς αὐτὴν, ὅπως μὴ ἀδικηθῇ ἡ ἱερὰ ἡμῶν Μονή.

Ταῦτα εὐχετικῶς:

Τῇ 27 Ἀπριλίου 1836

30

Σχέδιον

Πανοσιολογιώτατε χαρτοφύλαξ καὶ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ κύριε Νικηφόρε, Ἰβηρῖτα, τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν καὶ τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 1 τοῦ αὐτοῦ ἀδελφικόν της γράμμα, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος φεβρουαρίου ἐκδιδομένον, γράμμα τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου πρώην Σάμου κυρίου Κυρίλλου ἀποκρητικὸν εἰς τὸ ἀπὸ 1836, ἀπριλίου 25, πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα ἡμέτερον μοναστηριακόν, μὲ τὸν εἰς τὰ ὧδε αὐτόθεν ἐρχομὸν τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐν ἱερομονάχοις κυρίου πολυκάρπου, παραλαβόντες παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ τὰ παρ' αὐτῆς σταλθέντα ἡμῖν, ὑπὸ σφραγίδα της, τέσσαρα κιβώτια, τὸ μὲν δύω ἀργυρά, τὸ δὲ γ' τενεκεδένιον καὶ τό δ' εἰς σχῆμα βιβλίου, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς

1. Δυσανάγνωστον.
2. Δυσανάγνωστον.

τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἁγίων λειψάνων, τῶν εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του εὑρισκομένων, τὰ ὁποῖα ταῦτα ὄντα ἐν αὐτοῖς τοῖς κιβωτίοις παρέλαβεν ἡ αὐτοῦ πανιερότης εἰς τὴν Σάμον παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐπαναστάσεως εὑρεθέντων ἡμετέρων συναδελφῶν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ταξειδιωτῶν. εἴδομεν ἑπομένως καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σημείωσίν της, ὅτι ἕνεκα ἐξόδων γεγονότων δῆθεν παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀπὸ Σάμου μετακόμησιν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτόθι, ἀντὶ τοῦ παρὰ τῆς πανιερότητός του ζητηθέντος παρ' ἡμῶν κρεμαστοῦ ὡρολογίου, ὡς μὴ ἐχόντων ἡμῶν τοιοῦτον ἀποστεῖλαι τῇ πανιερότητί του, ἡ πανοσιολογιότης της ἐπρότεινε νὰ δώσῃ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι τὸ ὅπερ εὑρίσκεται εἰς τὰ ὧδε παρὰ τῷ καλογήρῳ της ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Παρθενίῳ ἐδικόν της ὡρολόγιον πεστακτῶν, κροῦον ὥρας, τέταρτα, ἔχον καὶ ἐξυπνητήριον. προκρίνασα ἀπὸ ζήλου της πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς μετάνοιαν τὴν ἱερὰν ἡμῶν μονὴν νὰ στερηθῇ, ὡς γράφει ἡμῖν, διὰ τὴν τῶν αὐτῶν ἁγίων λειψάνων παραλαβήν. καὶ ἕνεκα τῇ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὐτὸ τὸ ὡρολόγιον, καίτοι λογιζόμενον ἐδικόν της, δὲν ἔχει ὅμως καὶ τὴν ἄδειαν νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἐκ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς, διότι ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος συναδελφός ἡμῶν ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ἐδωρήσατο μὲν αὐτὸ πρὸς αὐτὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀποβιώσεώς του τῷ *1820* κατὰ Δεκέμβριον, ἀλλὰ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν σωζομένην διαθήκην του, διορίζει νὰ τὸ ἔχῃ ἡ πανοσιολογιότης της ἐφ' ὅρου ζωῆς της, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ μένῃ πάλιν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν μονῇ. διὰ τοῦτο, καὶ ἐν τῇ παρελθούσῃ δεινῇ ἐκείνῃ περιστάσει ἐκποιήσαντες, διὰ τὴν τῆς μονῆς ταύτης ἀνάγκην, καὶ ἄλλα πράγματα καὶ πολύτιμα εἴδη, καὶ ὅσα τοιαῦτα κρεμαστὰ καὶ πεστακτάδες ὡρολόγια καὶ ἐξυπνητήρια εἶχε καὶ τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἰδιαιτέρως οἱ ἀδελφοί, αὐτὸ τὸ λογιζόμενον ἰδικόν της δὲν ἐκποιήθη μέν, ἀλλὰ παρελήφθη ἐν τῇ ἀπουσίᾳ της, παρὰ τοῦ ρηθέντος καλογήρου της Παρθενίου ἱερομονάχου, καὶ ἐδόθη τῷ τοῦ μοναστηρίου τυπικάρῃ καὶ ἐκκλησιάρχῃ, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ εἰς χρῆσίν του, διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἄλλων ἔλλειψιν, ὡς ἐκποιηθέντων, ἕνεκα τῆς ἀναγκαίας ὥρας της ἐν τῷ κοινῷ καθολικῷ ἱερῷ ναῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας. παραλαβόντες δὲ ἤδη ταῦτα τὰ τέσσαρα κιβώτια μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἁγίων λειψάνων ὑπὸ σφραγίδα της, ὡς προείπομεν, κατὰ τὸν ὀν τῇ προεστείλαμεν κατάλογον, ἐκτὸς τοῦ ἑνὸς μέρους τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, καὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ τοῦ τιμίου ξύλου, ἐγκεκοσμημένου καὶ διὰ μαργαρίτων, ἰδοὺ τῇ ἀποστέλλομεν αὐτὸ τὸ ὡρολόγιον, ἐπειδὴ καὶ ἔφθασε νὰ τὸ ὑποσχεθῇ, διὰ νὰ προσφερθῇ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι, ἐκ μέρους μᾶλλον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς μοναστηριακὸν εἶδος καὶ οὐχὶ κατὰ πάντα ἐδικόν της.

καὶ διὰ τὸ ἐλλεῖπον ἐκ τῶν ἁγίων λειψάνων μέρος τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, διὰ τὸ ὁποῖον γράφει ἡμῖν καὶ ἡ αὐτοῦ πανιερότης μὲ αὐτὸ τὸ ἀπὸ *20* φεβρουαρίου πρὸς ἡμᾶς γράμμα, ὅτι ἔχουσα αὐτὸ εἰς ἐγκόλπιον μετὰ ἁγίων λειψάνων ἐκ

τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῆς τοῦ ξηροποτάμου μονῆς τῷ 1835, κατὰ Σεπτέμβριον, καὶ νὰ τὸ ζητήσωμεν παρὰ τῶν ξηροποταμινῶν, τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἅμα λαβόντες τὸ γράμμα τῆς σεβασμιότητός του ἀποστείλαντες ἐπίτηδες εἰς τὴν τοῦ ξηροποτάμου, καὶ ζητήσαντες τοῦτο τὸ ἐλάβομεν.

περὶ δὲ τοῦ κρατηθέντος παρὰ τῆς πανιερότητός του ἐγκεκοσμημένου σταυροῦ, τοῦ ἔχοντος καὶ τίμιον ξύλον, ἀπορήσαμεν ἅπαντες πῶς ἐσυγκατένευσεν ἡ πανοσιολογιότης της, ἄνευ κοινῆς ἡμῶν γνώμης, νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἡ αὐτοῦ πανιερότης. διὸ πρὶν παραδώσῃ τὸ ὡρολόγιον πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα, θέλει ζητήσει καὶ λάβει αὐτὸν τὸν παρὰ τῆς πανιερότητός του κρατηθέντα μετὰ τιμίου ξύλου σταυρόν, καὶ οὕτω νὰ παραδώσῃ τὸ ὡρολόγιον διὰ τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθη ἡ αὐτοῦ πανιερότης νὰ παραδώσῃ ἤδη εἰς ἡμᾶς. δι' αὐτῆς ἄνευ τινὸς ἐλλείψεως καὶ κρατήσεως τοῦ μετὰ τιμίου ξύλου σταυροῦ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἅγια λείψανα, ἅτινα ἀνίσως παρέδιδον εἰς τὴν Σάμον τῷ 1830, τοῖς ἐκεῖ ἡμετέροις συναδελφοῖς, παρ' ὧν παρέλαβε ταῦτα, κατὰ τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά του πρόσκλησιν τοῦ τότε ἐκτάκτου τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Διοικητοῦ κυρίου Ἰωάννου Κωλέττου, χωρὶς νὰ προβάλῃ διαφόρους προφάσεις, ἤθελε παραδώσῃ αὐτὰ ἀνεξόδως, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ διὰ νὰ στερηθῶμεν ἤδη αὐτὸ τὸ ὡρολόγιον, λογιζόμενον μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδικόν της, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της, ὡς προείπομεν, τοῦ κοινοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς εἶδος. διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἴμεθα γνώμης νὰ τὸ παραδώσῃ τῇ πανιερότητί του, ἄνευ πρῶτον, χωρὶς ἄλλο, δὲν λάβῃ τὸν μετὰ τιμίου ξύλου σταυρόν, τὸν ὁποῖον παραλαβοῦσα δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει φροντίσει νὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν μὲ πρώτην διὰ τὰ ὥδε ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν.

περὶ δὲ τῆς ἀργυροκεκοσμημένης εἰκόνος τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, μὲ τὸ νὰ γράφῃ ἡμῖν ἡ αὐτοῦ πανιερότης ὅτι δὲν τὴν παρέλαβε παρὰ τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐκκλησιάρχου κυρίου Διονυσίου, καὶ νὰ ἀγροικηθῶμεν μ' ἐκεῖνον, ἐγράψαμεν κατ' αὐτὰς πρὸς τὴν πανοσιότητά του εἰς τὴν Σάμον, καὶ ὁποίαν ἀπάντησιν λάβομεν παρ' ἐκείνου, δὲν θέλομεν λείψει νὰ τὴν κοινοποιήσωμεν πρὸς αὐτὴν εἰς εἰδοποίησίν της. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν ὅ,τι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1839. ἅγιον ὄρος

† οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων Ἀρχιμανδρίτης Γρηγέντιος προηγούμενος, Ἰωαννίκιος καὶ ἅπαντες οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ σοι ἀδελφοί.

31

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Εἶδον τὴν κοινὴν ἀξίωσιν τῆς ἀδελφότητος, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ἀδελφοῦ ἁγίου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Θεοδοσίου περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου

πρώην Σάμου μοναστηριακῶν ἁγίων λειψάνων, ὅτι ἔξω τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου περὶ τούτου, καὶ ὅτι νέος κτήτωρ τῆς μονῆς θέλω λογισθῆ ὡς ὁ κύριος Θεοδόσιος μοὶ γράφει.

καὶ πρὶν ταύτης τῆς ἀξιώσεως τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ ἀδελφοῦ, κατὰ τὸν ὅν τρέφω ζῆλον εἰς τὴν ἱεράν μοι μετάνοιαν, διαφόρως διενεργηθείς δι' εὐχῶν τῶν ἀδελφῶν, κατόρθωσα καὶ παρέλαβον ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρὰ τῆς πανιερότητός του τῇ 20 τοῦ παρελθόντος φευρουαρίου, καὶ ἄνευ τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ παρ' ἐμοῦ ὑποσχεθέντος ὡρολογίου, μὲ μόνην ὑπόσχεσίν μου, ὅτι στελλομένου μοι αὐτόθεν τοῦ ὡρολογίου, θέλει δοθῆ παρ' ἐμοῦ πρὸς τὴν πανιερότητά του, δόντος μου λόγον τιμῆς καὶ ὑπόσχεσιν ἔμπροσθεν καὶ ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων, καὶ εὑρίσκονται ἤδη ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρ' ἐμοὶ ἔκτοτε πεφυλαγμένα, ὄντα εἰς 4 κιβώτια, τὰ 2 ἀργυρᾶ, τὸ γ' τενεκεδένιο, καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίου ἔχον τὴν δεξιὰν τιμίαν χεῖρα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, διὰ νὰ σταλῶσιν αὐτόθι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοὺς τρόπους δὲ οὓς ἐμετεχειρίσθην διὰ νὰ λάβω παρὰ τῆς πανιερότητός του, ἄλλοτε στέλλων ταῦτα εἰς τὸ μοναστήριον θέλω καθιστορήσει αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις ἀναμφιβόλως, κατὰ τὸν ἐμὸν πρὸς τὸ μοναστήριον ζῆλον, θέλει ἀποδείξει μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ συμπάθειαν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς ὑποθέσεώς μου. τῆς ὁποίας τὴν ἔκβασιν ἐλπίζω καὶ ἀποφασισμένην, καὶ νὰ εἶναι καθ' ὁδὸν, ὡς προεῖπον ἀδελφὸς ἀπεσταλμένος ἢ ἀποκρητικὸν καὶ δηλωτικὸν τῆς γνώμης τῶν ἀδελφῶν γράμματα.

ἐνῶ ἦτον νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ὧδε ὁ Γερο Πορφύριος, διατὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀπόφασις τῆς ἀδελφότητος, εἰς τὸ νὰ μοὶ σταλθῇ δι' αὐτοῦ ἢ τῶν 25 χιλιάδων γροσίων ὁμολογία; ἢ νὰ μὴ σταλθῶσι δηλωτικὰ ὅτι δὲν παραδέχεται ἡ ἀδελφότης τὰ γραφόμενά μου; ἀλλ' ἀνίσως γίνῃ συγκατάθεσις νὰ μοὶ σταλθῇ ἡ ὁμολογία, νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ σταλθῇ ἄλλος ἀδελφός; καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνεται, ὅτι ὅποιος δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέρες κοσκινίζει. ὡς τόσον ὅπως ὁρίζουν οἱ ἀδελφοὶ ἂς ἀποφασίσωσιν, καὶ ὁ Νικηφόρος μένει πάλιν ὁ αὐτός. τὸ συμφερώτερον ὅμως εἶναι τοῦ μοναστηρίου νὰ ἀναπαύσῃ τὸν Νικηφόρον.

Τῇ 10 'Ιουνίου 1839 *ὅλως αὐτῆς*
ἐν 'Αθήναις *Νικηφόρος Χαρτ. 'Ιβηρίτης*

32

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Γέροντα καὶ Γραμματέα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν 'Ιβήρων κύριον Γαβριὴλ τὸν λίαν μοι ἐν Χριστῷ περιπόθητον, παναισίως εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ 'Αθωνος εἰς τὴν τῶν 'Ιβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιότητά της ἐν κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Τῇ 5 τοῦ παρελθόντος 'Ιουλίου ἔλαβον τὸ ἀπὸ 9 τοῦ προπαρελθόντος 'Ιουνίου γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Γ'καρπολᾶν ὀλύμπιον τυπογράφον, ὅπερ καὶ εὐθὺς παρέδωκα τῇ εὐγενείᾳ του.

τῇ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 6 τοῦ αὐτοῦ ἕτερον γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον αὖθις καὶ πρὸς τὸν ἴδιον κ. Γκαρπολᾶν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ εὐθὺς παρέδωκα τῷ ἰδίῳ.

Ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων της πληροφορηθεὶς τὰ τῆς ὑγείας της λίαν ἐχάρην, εἶδον καὶ τὰ σημειούμενά της. ἔλαβον εὐχαρίστησιν ὅτι ἐλάβατε τὰ ἀπὸ 10 Ἰουνίου γράμματά μου καὶ ὅτι ἐνεχείρησε τὰ πρὸς αὐτὴν ἐσώκλειστά μου, ὁμοῦ καὶ τὸ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου. καὶ ἀνίσως δὲν μοὶ ἀπεκρίθη τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινὸν νὰ μοὶ εἴπῃ τὴν εὐχαρίστησίν του, διὰ τὴν εἰδοποίησίν μου ἕνεκα τῆς παραλαβῆς καὶ ἀπολυτρώσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου πρώην Σάμου εὑρισκομένων τοσούτων καὶ τοιούτων ἁγίων λειψάνων τοῦ μοναστηρίου, τοῦτο δὲν παρατηρεῖται παντελῶς, ὅτι ἴσως οἱ ἀδελφοὶ δὲν λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ συνέλθωσι καὶ νὰ ἀποκριθῶσι. καθὼς ἀπὸ 8/βρίου τοῦ 1838 μόλις τῇ 13 Ἀπριλίου ἔλαβον εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀπεκρίθησαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀπὸ 1 8/βρίου γράμματά μου. καὶ καθὼς ἀπὸ 13 Ἀπριλίου ἕως σήμερον εἰς διάστημα περίπου τῶν τεσσάρων μηνῶν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χαριζομένης ἡμῶν εὐκαιρίας θέλομεν σκεφθῆ περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεώς μου, καὶ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ ἡσυχίαν. δὲν ἔλαβον εὐκαιρίαν. ἴσως τοὐντεῦθεν ὡς παρερχομένων τῶν κυνικῶν καυμάτων λάβωσιν εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀποκριθῶσιν.

ἤδη μάλιστα λαμβάνοντες ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολήν, ἣν εἶχον δώσει τῷ πρώην Ἐλασσῶνος καὶ νῦν Αἰγίνης στελλόμενα ταῦτα παρ' ἐμοῦ διὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γέροντος Μακρυγιάννους κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὰ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἐσώκλειστα γράμματά του, διὰ τῆς ὁσιότητός της. διὰ τῶν ὁποίων τὴν παραλαβὴν ἀνίσως αὖθις δὲν λάβουν εὐκαιρίαν νὰ μοὶ φανερώσουν, ἡ ἀγάπη της παρακαλῶ μὲ πρῶτον νὰ μοὶ σημειώσῃ τὸ αὐτόθι φθάσημον τοῦ κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν παράδοσιν τῶν πρὸς τὸ μοναστήριον γραμμάτων μου, καὶ ἡ πανοσιότης των ὅταν λάβωσιν εὐκαιρίαν ἂς μοὶ ἀποκριθῶσι.

ἂς ἐγχειρήσῃ καὶ τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς γράμματα, ἀποστέλλουσα καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Σκοῦρτον, σφραγίζουσα αὐτὸ μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της. ὄχι ὅμως μὲ χαλκέα διὰ νὰ μὴ χαθῇ καὶ αὐτό, καὶ ἀνίσως ἕως ἤδη δὲν τῇ ἔστειλεν ὁ αὐτὸς Σκοῦρτος τὸ πατριαρχικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον διὰ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ, ἤδη ἀφ' οὗ τῷ γράφῳ ἐκ δευτέρου ἴσως τῇ τὸ στείλῃ, ὅπερ λαμβάνουσα παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν.

μοὶ σημειοῖ ὅτι τὰ μικρὰ βολίνια, τὰ ὁποῖα ἔχω νὰ τῇ στείλω νὰ εἶναι ἑνὸς χρώματος ἐρυθρά. καὶ φαίνεται μὲ τὸ νὰ εὑρίσκηται εἰς ὀθωμανικὸν κράτος καὶ τούτου ἡ σημαία εἶναι ἐρυθρά, διὰ τοῦτο θέλει καὶ τὰ βολίνια νὰ εἶναι ἐρυθρά. πλὴν καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος μ' ὅλον ὅτι ἔχει ἐρυθρὰν σημαίαν, ὑψώνει ὅμως καὶ ὅλων τῶν φιλικῶν ἄλλων δυνάμεων σημαίας μὲ διάφορα χρώματα καὶ μάλιστα τὰ σημαία, καθὼς καὶ ἤδη αὐτομολήσας ὁ Σουλτανικός, αὐτὸς στόλος εἰς τὴν κυριό-

τητα τοῦ μεχμὲτ ἀλῆ, ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομάτια, τὰ 2 τετράκροτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτες, τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρίκια, καὶ τὰ δύω κότερα. διὰ τὰ ὁποῖα ὁ νέος Σουλτάνος καὶ ὅλη ἡ Πόρτα ἀναστενάζει ὅτι τὰ στερήθη καὶ ὁ μεχμὲτ ἀλῆς ἐντρυφᾷ καὶ εὐφραίνεται διὰ τὴν αὐτομολίαν τοσούτου στόλου. Τὰ μεγάλα βολίνια εἶναι ἑνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μάλιστα τὰ ψεύτικα καὶ οὐτιδανά, τὰ δὲ ἀπὸ γαλλίαν καὶ ἀγγλίαν ἐρχόμενα καὶ τὰ μεγαλήτερα καὶ τὰ μικρούτζικα εἶναι διαφόρων χρωμάτων. μόνον τὰ πλέον μεγάλα ὡς γρόσια ὀθωμανικὰ καὶ ἄλλα μεγαλήτερα εἴτε γαλλικὰ εἴτε ἀγγλικὰ εἶναι ἑνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μένω.

ὅλως αὐτῆς

Τῇ 1 Αὐγούστου 1839 *Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης*
ἐν Ἀθήναις

33

καὶ αὖθις

Ἔλαβον καὶ τὸ ἰδιαίτερόν της ἀπὸ 2 τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου σημειωμένον, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μοὶ σημειοῦ ἅπερ ἔμαθεν αὐτόθι περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Σατράπου μεχμὲτ ἀλῆ,καὶ ὡς περιέχον τοιαύτας πολιτικὰς σημειώσεις της παρέδωκα τῷ πυρί, διὰ νὰ μὴν εὑρίσκηται παρ' ἐμοί, ὅτι ἀφ' οὗ δὲν ἔρχομαι εἰς τοιαύτας πολιτικὰς ὑποθέσεις νὰ ἐρευνῶ, οὐδὲ τοιαῦτα ἔγγραφα θέλω νὰ εἶναι παρ' ἐμοί.

Εἰς αὐτὸ τὸ ἰδιαίτερόν της εἶδον καὶ τὴν σημείωσίν της ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πορφυρίου περὶ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ ἐνταῦθα διαμονῆς μου καὶ φιλαναγνώσεώς μου ἱερῶν βιβλίων. μ' ἐντρύφησιν δηλαδὴ φιλησυχίας, καὶ περὶ ταύτης τῆς συμφήσεως της τῇ ἀποκρίνομαι. ὅτι ὁπόταν εἶμην εἰς θέσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, δὲν εἶχον μὲν τὴν ἣν ἔχω ἤδη ἡσυχίαν, πλὴν περισσωτέρα ἦτον ἡ εὐαρέστησίς μου ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἀπὸ 200 δραχμῶν μισθοδοσίας εἰς ἕκαστον μῆνα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξοικονόμουν τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, εἰς ἐνοίκιον κατοικήσεώς μου, καὶ μισθοδοσίαν μηνιαίαν ὑπηρέτου μοι καὶ ἔξοδα τροφῆς καὶ ἄλλα παραπλήσια, καὶ ἤδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς εὐαρεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοὶ ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν (ζαλουβάνιαν) ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γηρατειά μοι, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καὶ αὗται δὲν μοὶ ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινά μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ Β. καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκρίβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τοίνυν τῆς ἀπολαβῆς τῶν κατὰ μῆνα 200 δραχμῶν, εὑηρεστούμην ὅτι εὑρισκόμην εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν (στοχαζόμενος ὅτι ὡς κοιναὶ ὑπηρεσίαι καὶ ἐργασίαι εἶναι ἱεραί, κατὰ τὸ ρητὸν ὅτι ὁ δουλεύων ἐν τῇ κοινῷ τῷ Θεῷ δουλεύει, καὶ κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ θείου Παύλου πᾶς ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ

θεοῦ ἀμελῶς ἐπικατάρατος) δουλεύων καὶ ὑπηρετῶν τῷ Θεῷ. καὶ μάλιστα μὲ τὸ νὰ ἐσύγκειτο αὕτη ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ πέντε μέλη καὶ ἑνὸς Γραμματέως συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τοῦ γραφέως μὴ συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ εἰς ὑπηρεσίαν κλητῆρος, ὥστε καὶ ἦτον γνῶμαι καὶ ἰδιώματα ὑποκειμένων ὀκτὼ καὶ ἕκαστος ἔπρεπε νὰ ἐξοικονομῇ τὰς γνώμας καὶ τὰ ἰδιώματα τῶν ἄλλων ἑπτά, καὶ νὰ φυλάττῃ καὶ τὴν συνείδησίν του καθαρὰν νὰ μὴ βλάπτηται τὸ δημόσιον δηλαδὴ τὸ κοινὸν ἤτοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, οὔτε κανένας πολίτης ὅστις εἶχεν ἢ ἤθελε λάβει σχέσιν καὶ συμφέροντα μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. εἰς ἐξοικονόμησιν λοιπὸν τῶν ἑπτὰ αὐτῶν γνωμῶν καὶ ἰδιωμάτων συνεχῶς ἐλάμβανον ἀγῶνα καὶ στεναχωρίαν, καὶ ψυχικὴν θλῖψιν, ἀλλὰ στοχαζόμενος ἄνευ θλίψεως καὶ στεναχωρίας δὲν ἐδοκιμάζετο ἡ ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἄλλως, ἕκαστος ὅπου εὑρέθη ἐκεῖ καὶ μενέτω, ὑπομένων ὑπέμεινα διὰ τὸν μισθὸν οὐχὶ τόσον τῶν 200 δραχμῶν, ὅσον διὰ τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς.

μακαρίζω ὅμως τὴν ὁσιολογιότητά της ὅτι εὑρίσκεται εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἂν δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὑποφέρῃ ἑπτὰ γνώμας καὶ ἰδιώματα ὡς ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ, ὅτι ὑπηρετεῖ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, καὶ δὲν ἀπαντᾷ τοιαύτας γνώμας μὰ καὶ ἂν τυχόν, κατὰ ἄνθρωπον, ἤθελεν ἀπαντήσει δυσαρεσκείαν, μὲ τὴν φρόνησίν της καὶ μὲ τὴν ταπείνωσίν της πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἤτις ταπείνωσις ἀνάγεται εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὴν ὑπόμονήν της ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ Θεοῦ μισθοδοσίαν, δι' αὐτὴν τὴν δυσαρέσκειαν, τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονήν της. μὲ τὸ νὰ μοὶ ἐσημείωσεν ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πορφυρίου ἕνεκα τῆς φιλησυχίας μου διὰ τοῦτο ἐκτάνθην εἰς διήγησιν τοιαύτην, καὶ μένω.

ὅλως αὐτῆς
ὁ Αὐτὸς
Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1839
ἐν Ἀθήναις

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ

SUMMARY

In the Library of the Patriarchal and Stauropigiakon Monastery of Iviron, on Mount Athos, there are preserved three files full of unpublished documents; they bear the name of Nikephoros the Chartophylax, a monk of the above mensioned monastery. Two of the files contain three hundred and fourteen documents of correspondence dating from

1794-1839; the third contains fourty seven undated documents of personal correspondence.

The worldly name of the monk Nikephoros, his decent and age, are still unknown. From the above documents, however, some information about him may be drawn :

1. Early in his life he was honored by the Ecumenical Patriarch with the office of Chartophylax; this office was given only to the educated persons.

2. In 1794 he was sent to Vlachia as a representative of his monastery, in order to arrange the affairs regarding its property. There it was that he became familiar with the activities of Greeks in Russia, Vlachia and other countries, who were trying to find the means for the liberation of Greece from the Turks.

3. During his seven-year stay in Constantinople (1808 - 1815) he came into contact with many persons associated with the «Friendly Society».

4. On January 1st 1819 Nikephoros accompanied Patriarch Gregorios who left the monastery of Iviron, and went to Constantinople where he was to be re-established after his exile. Later Nikephoros met with members of the «Friendly Society». In Constantinople, he was appointed by the Patriarch as his personal secretary, and he had positive contacts with Emmanuel Pappas, an ardent patriot from Serrai.

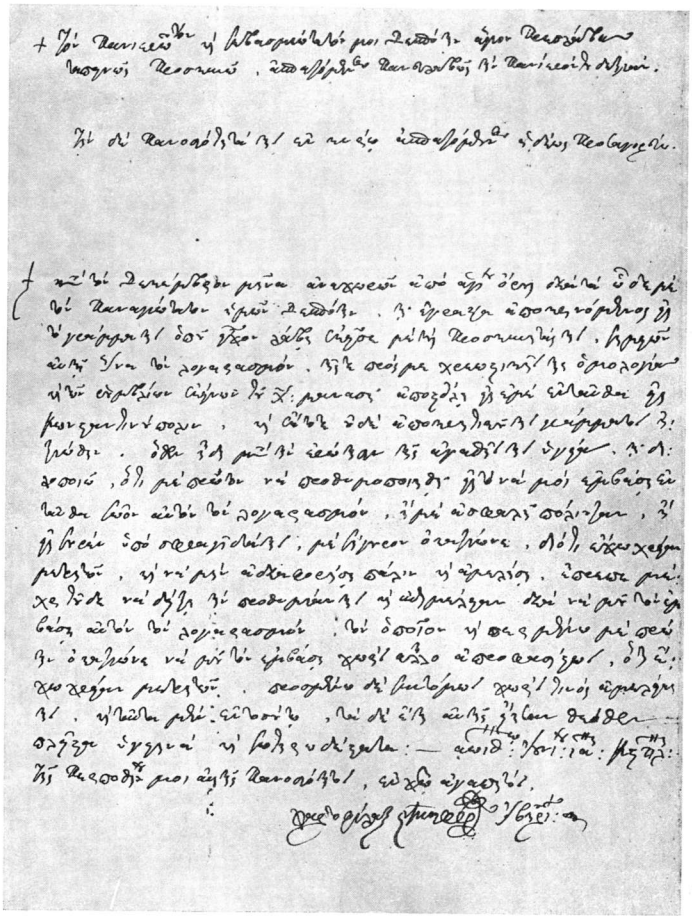
5. After the Patriarch had been hung (April 10, 1821), Nikephoros followed a chieftain or functionary of the «Friendly Society» to assist him in the work for Greek national cause.

6. On May 1821 Nikephoros again went to Mount Athos where he met Pappas who appointed him as plenipotentiary during the Greek struggle against the Turks for the liberation of Halkidiki and Macedonia. A month later (June 27th) Nikephoros was appointed «Governor and Judge of Holy Mountain», and remained until the end of the struggle.

7. After Pappas' failure to carry on the fight against the Turks, Nikephoros was persecuted, but fled to Skopelos, then Nauplion, and finally to Athens. There he worked for the Nation, Mount Athos, and particularly his monastery.

We have no information about when or where he died.

In the forgoing article thirty three documents are published, from the correspondence files of Nikephoros the Chartophylax.

Πανομοιότυπον ἐπιστολῆς τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου
(βλ. ἔγγρ. ὑπ' ἀριθμ. 17)